

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA**

TVIRTINU
Direktorius

**BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO INDIVIDUALIUOSE VIEŠUOSIUOSE
JUDRIOJO RYŠIO TINKLUOSE RINKOS TYRIMAS**

20__ m. _____ d. Nr. (43.4) LD-_____
Vilnius

Vilnius

TURINYS

1. ĮVADAS	4
1.1. ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ RINKŲ TYRIMŲ TEISINIS PAGRINDAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE.....	4
1.2. RINKOS TYRIMŲ APŽVALGA.....	5
1.3. RINKOS TYRIMO EIGA.....	7
2. RINKOS APIBRĖŽIMAS.....	9
2.1. RINKOS PRADINIŲ PASLAUGŲ APIBRĖŽIMAS.....	9
2.2. BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO PASLAUGŲ TEIKĖJAI	23
2.3. BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO PASLAUGŲ PAKEIČIAMUMO ANALIZĖ	25
2.3.1. PASLAUGOS PAKEIČIAMUMO PAKLAUSOS ATŽVILGIU ANALIZĖ	25
2.3.2. PASLAUGOS PAKEIČIAMUMO PASIŪLOS ATŽVILGIU ANALIZĖ	26
2.4. RINKOS APIBRĖŽIMAS IKI GEOGRAFINĖS RINKOS TERITORIJOS APIBRĖŽIMO	27
2.5. RINKOS GEOGRAFINĖS TERITORIJOS APIBRĖŽIMAS	27
2.6. BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO TINKLUOSE RINKŲ APIBRĖŽIMAS	29
3. TYRIMAS, AR KONKURENCIJA ATITINKAMOJE RINKOJE YRA VEIKSMINGA, IR KONKURENCIJOS PROBLEMŲ NUSTATYMAS.....	31
3.1. KONKURENCIJOS VEIKSMINGUMO VERTINIMAS	31
3.2. KONKURENCIJOS PROBLEMŲ NUSTATYMAS	35
3.3. DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO TINKLE RINKOJE TURINČIŲ ŪKIO SUBJEKTŲ ĮVARDIJIMAS.....	35
3.3.1. ŪKIO SUBJEKTAI, TURINTYS DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO UAB „OMNITEL“ TINKLE RINKOJE	35
3.3.2. ŪKIO SUBJEKTAI, TURINTYS DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO UAB „BITĖ LIETUVA“ TINKLE RINKOJE	37
3.3.3. ŪKIO SUBJEKTAI, TURINTYS DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO UAB „TELE2“ TINKLE RINKOJE	39
3.3.4. ŪKIO SUBJEKTAI, TURINTYS DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO UAB „CSC TELECOM“ TINKLE RINKOJE	40
3.3.5. ŪKIO SUBJEKTAI, TURINTYS DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO UAB „MEDIAFON“ TINKLE RINKOJE	42
3.3.6. ŪKIO SUBJEKTAI, TURINTYS DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO UAB „LINKOTELUS“ TINKLE RINKOJE	43
3.3.7. ŪKIO SUBJEKTAI, TURINTYS DIDELĘ ĮTAKĄ BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO UAB „ECOFON“ TINKLE RINKOJE	45
4. ĮPAREIGOJIMŲ ATITINKAMOJE RINKOJE NUSTATYMAS, PAKEITIMAS IR (ARBA) PANAIKINIMAS.....	47
4.1. ĮPAREIGOJIMŲ ŪKIO SUBJEKTUI UAB „OMNITEL“ NUSTATYMAS.....	48
4.1.1. UAB „OMNITEL“ PALIEKAMI GALIOTI ĮPAREIGOJIMAI.....	49
4.1.2. UAB „OMNITEL“ KEIČIAMAI ĮPAREIGOJIMAI	50
4.1.2.1. Skaidrumo įpareigojimo keitimo vertinimas	51
4.1.2.2. Nediskriminavimo įpareigojimo keitimo vertinimas	52
4.1.2.3. Kainų kontrolės įpareigojimo keitimo vertinimas	55
4.2. ĮPAREIGOJIMŲ ŪKIO SUBJEKTUI UAB „BITĖ LIETUVA“ NUSTATYMAS.....	62

4.2.1.	UAB „BITĖ LIETUVA“ PALIEKAMI GALIOTI ĮPAREIGOJIMAI	63
4.2.2.	UAB „BITĖ LIETUVA“ KEIČIAMAI ĮPAREIGOJIMAI	64
4.2.2.1.	Skaidrumo įpareigojimo keitimo vertinimas	65
4.2.2.2.	Nediskriminavimo įpareigojimo keitimo vertinimas	66
4.2.2.3.	Kainų kontrolės įpareigojimo keitimo vertinimas	69
4.3.	ĮPAREIGOJIMŲ ŪKIO SUBJEKTUI UAB „TELE2“ NUSTATYMAS.....	73
4.3.1.	UAB „TELE2“ PALIEKAMI GALIOTI ĮPAREIGOJIMAI.....	74
4.3.2.	UAB „TELE2“ KEIČIAMAI ĮPAREIGOJIMAI.....	74
4.3.2.1.	Skaidrumo įpareigojimo keitimo vertinimas	76
4.3.2.2.	Nediskriminavimo įpareigojimo keitimo vertinimas	77
4.3.2.3.	Kainų kontrolės įpareigojimo keitimo vertinimas	80
4.4.	ĮPAREIGOJIMŲ ŪKIO SUBJEKTUI UAB „CSC TELECOM“ NUSTATYMAS	83
4.4.1.	UAB „CSC TELECOM“ PALIEKAMI GALIOTI ĮPAREIGOJIMAI	84
4.4.2.	UAB „CSC TELECOM“ KEIČIAMAI ĮPAREIGOJIMAI	86
4.5.	ĮPAREIGOJIMŲ ŪKIO SUBJEKTUI UAB „MEDIAFON“ NUSTATYMAS.....	90
4.5.1.	UAB „MEDIAFON“ PALIEKAMI GALIOTI ĮPAREIGOJIMAI	91
4.5.2.	UAB „MEDIAFON“ KEIČIAMAI ĮPAREIGOJIMAI	92
4.6.	ĮPAREIGOJIMŲ ŪKIO SUBJEKTUI UAB „LINKOTELUS“ NUSTATYMAS.....	96
4.6.1.	UAB „LINKOTELUS“ PALIEKAMI GALIOTI ĮPAREIGOJIMAI.....	97
4.6.2.	UAB „LINKOTELUS“ KEIČIAMAI ĮPAREIGOJIMAI.....	98
4.7.	ĮPAREIGOJIMŲ ŪKIO SUBJEKTUI UAB „ECOFON“ NUSTATYMAS	102
4.7.1.	ĮPAREIGOJIMAS SUTEIKTI PRIEIGĄ.....	102
4.7.2.	KAINŲ KONTROLĖS ĮPAREIGOJIMAS	104
4.7.3.	KITŲ ĮPAREIGOJIMŲ POVEIKIO VERTINIMAS.....	107
1 priedas	.....	108
2 priedas	.....	109
3 priedas	.....	112

1. ĮVADAS

1.1. Elektroninių ryšių rinkų tyrimų teisinis pagrindas Lietuvos Respublikoje

2004 m. gegužės 1 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas (toliau – Įstatymas), perkėlė Europos Sąjungos reguliavimo sistemos (angl. *New Regulatory Framework*) nuostatas į nacionalinę teisę.

Pagal Įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, konkurencijos priežiūros elektroninių ryšių srityje Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) siekia, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimui ir plėtrai bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje.

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalis numato, kad Tarnybos atliekamo rinkos tyrimo tikslas – siekti, kad elektroninių ryšių srityje būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o didelę įtaką turintiems ūkio subjektams būtų užkirstas kelias piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje.

Įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje yra nurodyta, kad Tarnyba nustato rinkos tyrimo taisykles. Rinkos tyrimo taisyklės yra patvirtintos Tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1V-297 „Dėl Rinkos tyrimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

Tarnyba atlieka Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose¹ rinkos (toliau – Rinka) tyrimą vadovaudamasi:

1. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 29 tomas, p. 349) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL 2009 L 337, p. 37) (toliau – Pagrindų direktyva);

2. Įstatymu;

3. Taisyklėmis;

4. Tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1V-800 „Dėl Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo“ ir atsižvelgdama į:

1. 2002 m. Komisijos gairės dėl rinkos tyrimo nustatant didelę įtaką rinkoje pagal Bendrijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą (toliau – Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairės);

2. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 29 tomas, p. 323) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/140/EB (OL 2009 L 337, p. 37) (toliau – Prieigos direktyva);

3. 2008 m. spalio 15 d. Komisijos rekomendaciją 2008/850/EB dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos 7 straipsnyje numatytų pranešimų, terminų ir konsultacijų (OL 2008 L 301, p. 23) (toliau – Pranešimų rekomendacija);

4. 2009 m. gegužės 7 d. Europos Komisijos rekomendaciją 2009/396/EB dėl skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifų reguliavimo ES (OL 2009 L 124, p. 67) (toliau – Rekomendacija dėl kainų reguliavimo);

¹ 2011 m. atlikus Įstatymo pakeitimus, atitinkamai sąvoka „viešasis telefono ryšio tinklas“ buvo panaikinta, o sąvokos „viešasis ryšių tinklas“ apibrėžimas pakeistas, todėl šioje Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo ataskaitoje vartojama sąvoka „viešasis ryšių tinklas“.

5. Europos Reguliotojų Grupės (angl. *European Regulators Group*, ERG) elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms bendrą poziciją dėl požiūrio į tinkamas priemones naujoje reguliavimo sistemoje (ERG (03) 30 rev1 ir ERG (06) 33) (toliau – Bendra pozicija dėl priemonių);

6. 2014 m. spalio 9 d. Komisijos rekomendaciją 2014/710/ES dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL 2014 L 295, p. 79) (toliau – 2014 m. Rekomendacija).

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 3 dalį, Tarnyba atlieka rinkos tyrimą Europos Komisijai priėmus rekomendaciją, nustatančią atitinkamas produktų ir paslaugų rinkas, arba sprendimą, nustatantį Europos Sąjungos rinką, arba pakeitus šiuos teisės aktus, o pagal šio straipsnio 9 dalį, Tarnyba privalo atlikti atitinkamos rinkos tyrimą ne rečiau kaip vieną kartą per 3 metus nuo ankstesnio galutinio sprendimo dėl šios rinkos tyrimo rezultatų priėmimo, tuo atveju, jeigu atitinkama rinka anksčiau buvo tirta, arba ne rečiau kaip vieną kartą per 2 metus Europos Komisijai pakeitus rekomendaciją, nustatančią atitinkamas produktų ir paslaugų rinkas, jeigu atitinkama rinka nebuvo tirta. Tarnyba, suderinusi su Europos Komisija, turi teisę pratęsti šioje dalyje nustatytą 3 metų terminą, bet ne ilgiau kaip 3 papildomais metais.

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 4 dalį, Tarnyba taip pat turi teisę atlikti rinkos tyrimą:

- 1) suinteresuotų ūkio subjektų prašymu;
- 2) valstybės ar savivaldybių institucijų prašymu;
- 3) savo iniciatyva.

Įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad rinkos tyrimo procedūrą sudaro šie etapai:

- 1) atitinkamos rinkos (produktų (paslaugų) ir geografinės), kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas;
- 2) tyrimas, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas;
- 3) Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams.

Europos Komisijos priimta 2014 m. Rekomendacija pakeitė 2007 m. gruodžio 17 d. Komisijos rekomendaciją 2007/879/EB dėl elektroninių ryšių sektoriaus atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioms gali būti taikomas *ex ante* reguliavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL 2007 L 344, p. 65) (toliau – 2007 m. Rekomendacija). Tarnyba, atsižvelgdama į tai, kad 2014 m. Rekomendacija pakeitė 2007 m. Rekomendaciją, Tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1V-800 „Dėl Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo“ pradėjo Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimą.

1.2. Rinkos tyrimų apžvalga

Tarnyba 2004 m. pradėjo pirmąjį Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose (toliau – Balso skambučių užbaigimo paslaugos) rinkos tyrimą. Per laikotarpį, analizuotą pirmojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu (tiriamasis laikotarpis buvo 2000 m. sausio 1 d. – 2004 m. rugsėjo 30 d.), Balso skambučių užbaigimo paslaugas Lietuvos Respublikoje teikė trys ūkio subjektai: UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė GSM“ (nuo 2005 m. liepos 5 d. pavadinimas pakeistas į UAB „Bitė Lietuva“) ir UAB „TELE2“. Po pirmojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 1V-821 „Dėl ūkio subjekto UAB „OMNITEL“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“² (toliau

² 2005 m., 2009 m. ir 2014 m. rinkų tyrimų ataskaitas ir Tarnybos direktoriaus įsakymus galima rasti Tarnybos interneto svetainėje adresu: <http://www.rtt.lt/lt/verslui/konkurencijos-prieziura/rinku-tyrimai.html>.

– 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymas Nr. 1V-821) ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje, Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 1V-820 „Dėl ūkio subjekto UAB „Bitė GSM“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė GSM“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymas Nr. 1V-820) ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ (UAB „Bitė GSM“) buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ (UAB „Bitė GSM“) viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje, Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 1V-819 „Dėl ūkio subjekto UAB „TELE2“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymas Nr. 1V-819) ūkio subjektas UAB „TELE2“ buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje.

Tarnyba 2009 m. pradėjo antrąjį Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimą (tiriamasis laikotarpis buvo 2004 m. spalio 1 d. – 2009 m. kovo 31 d.). Atlikusi antrąjį Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimą, Tarnyba nustatė 3 ūkio subjektus – UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ – turinčius didelę įtaką individualiose Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkose. Pastarojo tyrimo rezultatai patvirtinti Tarnybos direktoriaus 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1V-1516 „Dėl ūkio subjekto UAB „OMNITEL“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 1V-1516), Tarnybos direktoriaus 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1V-1515 „Dėl ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 1V-1515), Tarnybos direktoriaus 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1V-1517 „Dėl ūkio subjekto UAB „TELE2“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 1V-1517). Antrojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu Tarnyba trims ūkio subjektams pakeitė pirmojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą, o kitus nustatytus įpareigojimus paliko galioti.

2013 m. Tarnyba pradėjo trečiąjį Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimą (tiriamasis laikotarpis buvo 2009 m. balandžio 1 d. – 2012 m. gruodžio 31 d.). Atlikusi trečiąjį Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimą, Tarnyba nustatė 6 ūkio subjektus – UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „CSC TELECOM“ – turinčius didelę įtaką individualiose Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkose. Trečiojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu Tarnyba trims ūkio subjektams pakeitė antrojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą. Pastarojo tyrimo rezultatai patvirtinti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-956 „Dėl ūkio subjekto UAB „OMNITEL“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2014 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 1V-956), Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-955 „Dėl ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2014 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 1V-955), Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-957 „Dėl ūkio subjekto UAB „TELE2“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2014 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 1V-957). Trys nauji ūkio subjektai buvo pripažinti kaip turintys didelę įtaką individualiose Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkose ir jiems Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-960 „Dėl ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2014 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 1V-960), Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos

15 d. įsakymu Nr. 1V-958 „Dėl ūkio subjekto UAB „MEDIAFON“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2014 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 1V-958) ir Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-959 „Dėl ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“, turinčio didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ viešajame judriojo ryšio tinkle rinkoje“ (toliau – 2014 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 1V-959) buvo nustatyti atitinkami įpareigojimai.

1.3. Rinkos tyrimo eiga

2015 m., vadovaujantis Įstatymo 16 straipsnio 3 dalimi ir Tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1V-800 „Dėl Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo“, buvo pradėtas Rinkos tyrimas, kurio tiriamasis laikotarpis yra 2013 m. sausio 1 d. – 2015 m. kovo 31 d. (toliau – Tiriamasis laikotarpis). Rinkos tyrimo tikslas – įvertinti, ar konkurencija Rinkoje yra veiksminga ir, jei konkurencija nėra veiksminga, imtis tinkamų priemonių sudaryti sąlygas vystyti konkurencijai jose.

Atsižvelgiant į Rinkos tyrimo ataskaitos (toliau – Ataskaita) 1.1 skyriuje pateiktą informaciją, Rinkos tyrimą sudarys šie etapai:

1. Rinkos, kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas;

2. tyrimo, ar konkurencija Rinkoje yra veiksminga ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką Rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas;

3. Įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams.

Pirmajame Rinkos tyrimo etape yra apibrėžiama Rinka arba atskiros Rinkos. Pagal Taisyklių 15 punktą, Rinka bus apibrėžiama apibūdinant ją sudarančius produktus (paslaugas) ir įvertinant Rinkos geografinę aprėptį, atsižvelgiant į pradinius produktus (paslaugas) ir pradinę geografinę teritoriją. Rinką sudarys visi produktai (paslaugos), kurie yra pakankamai pakeičiami tarpusavyje, atsižvelgiant į jų objektyvias charakteristikas, kainas ir (ar) paskirtį, taip pat į konkurencijos sąlygas ir paklausos bei pasiūlos struktūrą tiriamoje rinkoje. Rinkos geografinė aprėptis yra geografinė teritorija, kurioje atitinkami ūkio subjektai dalyvauja atitinkamų produktų (paslaugų) pasiūloje bei paklausoje, kurioje konkurencijos sąlygos yra panašios ar pakankamai homogeniškos ir kuri gali būti atskirta nuo kaimyninių teritorijų, kuriose vyraujančios konkurencijos sąlygos yra pastebimai skirtingos. Atsižvelgiant į tai, kad Rinka 2014 m. Rekomendacijoje yra nurodyta kaip rinka, kurioje yra pateisinamas įpareigojimų, nurodytų Įstatymo 17 straipsnyje, taikymas (arba kitaip *ex ante* reguliavimas), papildomai nėra atliekamas trijų kriterijų testas, nurodytas 2014 m. Rekomendacijos 2 punkte.

2014 m. Rekomendacijos priede nurodyta 2 rinka „Didmeninis balso skambučių užbaigimas viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose“ (angl. *Wholesale voice call termination on individual mobile networks*) atitinka 2007 m. Rekomendacijos priedo 7 punkte nurodytą rinką „Balso išskviatų gavimas atskiruose mobiliojo ryšio tinkluose“ (angl. *Voice call termination on individual mobile networks*). Atsižvelgiant į tai, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinka, nurodyta 2014 m. Rekomendacijoje, atitinka Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką, nurodytą 2007 m. Rekomendacijoje.

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytas Rinkos apibrėžimo procedūras, pirmajame Rinkos tyrimo etape bus atlikti tokie veiksmai:

1. Rinkos apibrėžimas iki Rinkos geografinės teritorijos vertinimo;
2. Rinkos geografinės teritorijos vertinimas;
3. Rinkos apibrėžimas.

Antrajame Rinkos tyrimo etape bus vertinama, ar konkurencija apibrėžtoje Rinkoje yra veiksminga ir, jeigu konkurencija nėra veiksminga, bus įvardijami didelę įtaką Rinkoje turintys ūkio

subjektai. Įstatymo 3 straipsnio 70 dalyje nurodyta, kad „*Veiksminga konkurencija – situacija atitinkamoje rinkoje, kai nėra didelę įtaką toje rinkoje turinčių ūkio subjektų.*“ Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „*Ūkio subjektas laikomas turinčiu didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, jei jis vienas ar kartu su kitais ūkio subjektais užima padėtį, prilygintą dominuojančiai, t. y. tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir, galiausiai, vartotojų.*“ Ar konkurencija Rinkoje yra veiksminga, vertinama atsižvelgiant į Didelės įtakos rinkoje nustatymo gaires.

Trečiajame Rinkos tyrimo etape didelę įtaką Rinkoje turintiems ūkio subjektams bus nustatomi, pakeičiami ir (arba) panaikinami Įstatymo 17 straipsnyje nurodyti įpareigojimai.

Tarnyba, siekdama surinkti Rinkos tyrimui reikalingą informaciją, 2015 m. liepos 10 d. raštu Nr. (43.4)-1B-2078 „Dėl rinkos tyrimo anketos“ informavo esamus ir potencialius Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjus ir gavėjus (toliau visi kartu – respondentai) apie Tarnybos interneto svetainėje skelbiamą Rinkos tyrimo anketą (toliau – Anketa). Rinkos tyrimo metu buvo apklausta 16 respondentų, kurių sąrašas yra pateiktas Ataskaitos 1 priede. Anketoje Tarnyba pateikė klausimus, kuriais buvo siekiama surinkti duomenis, padedančius apibrėžti Rinką ir įvertinti Tiriamuoju laikotarpiu vyravusias veiklos sąlygas Rinkoje.

Pagal Taisyklių 10 punktą, „*Tarnyba, atlikdama rinkos tyrimą, gali naudotis bet kuria turima ar prieinama informacija apie atitinkamą rinką ir (ar) ūkio subjektus, taip pat ir kitų rinkos tyrimų metu surinkta informacija, ūkio subjektų pareikštais vertinimais, kita informacija, reikalinga rinkos tyrimui atlikti.*“ Atsižvelgiant į tai, šiam Rinkos tyrimui atlikti naudojamos Anketos, kitų Tarnybos atliktų rinkų tyrimų metu surinkta informacija (įskaitant 2005 m., 2009 m., 2014 m. rinkų tyrimus), Bendrųjų vertimosi elektroninių ryšių veikla sąlygų aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2005 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 1V-340 „Dėl Bendrųjų vertimosi elektroninių ryšių veikla sąlygų aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka ir sąlygomis pateikta informacija, taip pat kita Tarnybos turima ar viešai paskelbta informacija.

Vadovaujantis iš respondentų gauta ir kita viešai prieinama informacija, toliau Tarnybos parengtoje Ataskaitoje pateikiama anksčiau nurodytų Rinkos tyrimo procedūros etapų analizė.

2. RINKOS APIBRĖŽIMAS

Kaip nurodyta Ataskaitos 1.3 skyriuje, pirmas Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos (toliau – Rinka) tyrimo procedūros etapas yra Rinkos (produktų (paslaugų) ir geografinės), kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimą, nurodytą Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas. Atitinkamo produkto (paslaugos) rinkos apibrėžimo tikslas yra nustatyti visus produktus (paslaugas), kurie paslaugos gavėjų ir teikėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas vienas kitam pagal jų savybes, naudojimą ir kainas. Rinkos apibrėžimas susideda iš kelių etapų. Pirmiausia yra apibrėžiama Balso skambučių užbaigimo paslauga. Po to yra atliekama Balso skambučių užbaigimo paslaugų pakeičiamo pasiūlos ir paklausos atžvilgiu analizė. Atlikus pakeičiamumo analizę, Rinka apibrėžiama dviem etapais: pirmiausia apibrėžiama Rinka iki jos geografinio apibrėžimo, po to apibrėžiama Rinkos geografinė teritorija.

2.1. Rinkos pradinių paslaugų apibrėžimas

Apibrėžiant Balso skambučių užbaigimo paslaugas yra vertinami keli kriterijai:

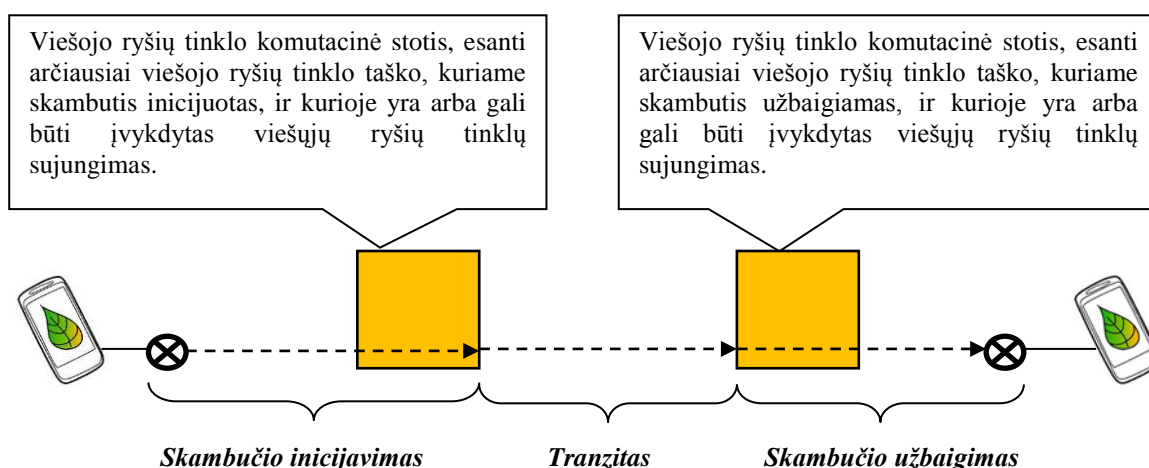
1. Balso skambučio vertės grandinė.
2. Viešojo judriojo ryšio tinklo apibrėžimas.
3. Balso skambučių užbaigimo paslaugos apibrėžimas technologiniu požiūriu.
4. Skambučiai į geografinius ir negeografinius telefono ryšio numerius.
5. Su Balso skambučių užbaigimo paslaugomis susijusios priemonės.

Balso skambučio vertės grandinė

Įstatymo 3 straipsnio 55 dalyje skambutis apibrėžiamas kaip viešųjų telefono ryšio paslaugų priemonėmis sukurtas sujungimas, suteikiantis dvipusio ryšio galimybę. Skambučio vertės grandinė sudaro trys pagrindiniai elementai: skambučio inicijavimas, skambučio tranzitas (šio elemento gali ir nebūti) ir skambučio užbaigimas. Technologiniu požiūriu inicijuotas skambutis yra perduodamas nuo viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis buvo inicijuotas, iki komutacinės stoties, kuri skambutį nukreipia toliau: a) į to paties viešojo ryšių tinklo kitą komutacinę stotį; b) į to paties viešojo ryšių tinklo tašką, kuriame skambutis bus užbaigtas; c) į kito viešojo ryšių tinklo komutacinę stotį.

Užbaigiamo skambučio atžvilgiu skambutis nuo komutacinės stoties yra perduodamas iki viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis yra užbaigiamas. Technologiniu požiūriu komutacinė stotis, arba kitas tokias pačias funkcijas atliekantis įrenginys, yra viešojo ryšių tinklo elementas, kuriame faktiškai įvyksta viešųjų ryšių tinklų sujungimas. Taigi, skambučio inicijavimą galima apibrėžti kaip skambučio perdavimą nuo viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis yra inicijuojamas, iki viešojo ryšių tinklo komutacinės stoties (įskaitant stotį), kurioje gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, o skambučio užbaigimą galima apibrėžti kaip skambučio perdavimą nuo viešojo ryšių tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis yra užbaigiamas. Skambučio tranzitas gali būti apibrėžtas kaip skambučio perdavimas nuo komutacinės stoties (neįskaitant šios komutacinės stoties), esančios arčiausiai viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis buvo inicijuotas, ir kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki komutacinės stoties (neįskaitant šios komutacinės stoties), esančios arčiausiai viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis užbaigiamas, ir kurioje yra arba gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, per vieną (arba daugiau) komutacinę stotį, kuri nėra arčiausiai viešojo ryšių tinklo taško, kuriame skambutis inicijuojamas arba užbaigiamas. Principinė skambučio inicijavimo, skambučio tranzito ir skambučio užbaigimo schema yra pateikta paveiksle (žr. 1 pav.).

1 pav. Skambučio sudedamosios dalys.

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytą užbaigiamo skambučio kelią skambučio vertės grandinėje, Balso skambučių užbaigimo paslaugą sudaro du svarbūs elementai: viešojo ryšių tinklo komutacinė stotis, kuri parodo Balso skambučių užbaigimo paslaugos pradžią, ir viešojo ryšių tinklo taškas, kuris parodo Balso skambučių užbaigimo paslaugos pabaigą.

Viešojo judriojo ryšio tinklo apibrėžimas

Rinkos tyrimo objektas yra Balso skambučių užbaigimo viešajame judriojo ryšio tinkle paslaugos, todėl svarbu apibrėžti, kas yra viešasis judriojo ryšio tinklas.

Įstatymo 3 straipsnio 73 dalyje nurodyta, kad „viešasis judriojo ryšio tinklas yra viešasis ryšių tinklas, kurio galiniai taškai nėra fiksuoti.“ Įstatymo 3 straipsnio 65 dalyje nurodyta, kad „tinklo galinis taškas yra fizinis taškas, kuriame suteikiama galimybė prijungti abonento įrangą prie viešojo ryšių tinklo.“ Taigi, judriojo ryšio tinklas, priešingai nei fiksuotojo ryšio tinklas, suteikia mobilumą, kuris užtikrina galimybę paslaugų gavėjui naudotis viešosiomis elektroninių ryšių paslaugomis nepriklausomai nuo savo buvimo vietos. Viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos yra teikiamos tradiciniais viešaisiais judriojo ryšio tinklais, naudojant ribotus elektroninių ryšių išteklius – radijo dažnius – ir tradicines judriojo ryšio technologijas, tokias kaip 2G, 3G, 4G (LTE/LTE-Advanced), arba savo ir kitų operatorių valdomais duomenų perdavimo tinklais, naudojant interneto protokolą (angl. *Voice over Internet Protocol, VoIP*).

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos, kurių viena iš paslaugų yra skambučiai, Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu ir tyrimo metu buvo teikiamos naudojant nuosavą judriojo ryšio tinklą, taip pat duomenų perdavimo tinklus, laikytina, kad ir Balso skambučių užbaigimo paslaugos buvo teikiamos steigiant nuosavą judriojo ryšio tinklą ir naudojant duomenų perdavimo tinklus. Tarnyba, siekdama įvertinti Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjų ir gavėjų nuomonę, Anketoje pateikė klausimus apie Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimą judriojo ryšio tinklais (2G, 3G, 4G) ir duomenų perdavimo tinklais, naudojant VoIP: „Ar sutinkate, kad balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos gali būti teikiamos 2G/3G/4G ryšio tinklu/duomenų perdavimo tinklu, naudojant VoIP“. Vienas respondentas nesutiko, kad duomenų perdavimo tinklai turėtų būti priskirti judriojo ryšio tinklams, nes pagrindinė duomenų perdavimo tinklų paskirtis nėra judriojo telefono ryšio paslaugų teikimas. Tačiau atsižvelgiant į technologinį neutralumą ir į tai, kad šiandieninėje situacijoje duomenų perdavimo tinklais yra teikiamos judriojo telefono ryšio paslaugos, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo viešajame judriojo ryšio tinkle paslaugos gali būti teikiamos ir duomenų perdavimo tinklais, naudojant interneto protokolą. Taip pat vienas respondentas į Rinkos apimtį siūlė įtraukti Balso skambučių užbaigimo paslaugas, teikiamas palydoviniu ryšiu. Rinkos tyrimo metu Tarnybai apie vykdomą palydovinio ryšio veiklą buvo pranešę 6 ūkio subjektai, tačiau nė vienas iš jų neteikė Balso skambučių užbaigimo paslaugų.

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytas aplinkybes, Balso skambučių užbaigimo paslaugos, teikiamos palydoviniu ryšiu, nėra įtrauktos į Rinkos apimtį.

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytas aplinkybes, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos yra teikiamos naudojant judriojo ryšio tinklus (2G, 3G, 4G) ir duomenų perdavimo tinklus, o viešasis judriojo ryšio tinklas (toliau – Tinklas) apibrėžiamas kaip viešasis ryšių tinklas, kurio galiniai taškai nėra fiksuoti.

Balso skambučių užbaigimo paslaugos apibrėžimas technologiniu požiūriu

2014 m. Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrime buvo konstatuota, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugą sudaro „*balso skambučių perdavimas nuo Tinklo stoties, esančios arčiausiai abonento, kuriam skambinama, ir kurioje yra arba gali būti įvykdytas tinklų sujungimas iki Tinklo galinio taško, nepriklausomai nuo to, kokiame viešajame ryšių tinkle skambutis yra inicijuotas.*“ Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „**Abonentas** – asmuo, kuris yra viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo sutarties su šių paslaugų teikėju šalis“, o Įstatymo 3 straipsnio 65 dalyje nurodyta, kad „**Tinklo galinis taškas** – fizinis taškas, kuriame suteikiama galimybė prijungti abonento įrangą prie viešojo ryšių tinklo. Tinkluose, kuriuose atliekamas maršruto parinkimas arba komutavimas, tinklo galinis taškas identifikuojamas konkrečiu tinklo adresu, kuris gali būti susietas su abonento telefono ryšio numeriu arba pavadinimu.“ 2014 m. Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrime naudotame Balso skambučių užbaigimo paslaugų apibrėžime yra svarbūs trys elementai: a) „Tinklo stotis“ arba kitaip komutacinė stotis, kuri parodo Balso skambučių užbaigimo paslaugos pradžią; b) „tinklo galinis taškas“, kuris parodo Balso skambučių užbaigimo paslaugos pabaigą; c) „abonentas, kuriam skambinama“, kas susieja komutacinę stotį su tinklo galiniu tašku ir parodo, kad komutacinė stotis ir tinklo galinis taškas yra to paties Tinklo elementai.

Pastebėtina tai, kad praktikoje mažmeninės judriojo telefono ryšio paslaugos yra teikiamos nesteigiant savo viešojo ryšių tinklo, o naudojantis tik kitų operatorių paslaugomis (persiunčiamų skambučių maršrutizavimas ir komutavimas, perdavimas iki taško, kuriame skambutis bus užbaigtas) ir (arba) elektroninių ryšių ištekliais (telefono ryšio numeriai). Tokių paslaugų teikėjų pavyzdys yra virtualūs judriojo ryšio operatoriai. Jie teikia mažmenines elektroninių ryšių paslaugas ir turi abonentus, taip pat naudoja Tarnybos skirtus telefono ryšio numerius, tačiau jie neturi savo komutacinių stočių ir tinklo taškų, kuriuose skambučiai būtų užbaigiami. Lietuvoje yra operatorių, kurie, valdydami elektroninių ryšių tinklus, neteikia mažmeninių paslaugų ir neturi abonentų, tačiau savo tinklo išteklius parduoda mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų teikėjams. Minėti operatoriai turi komutacines stotis, naudoja Tarnybos skirtus telefono ryšio numerius, savo viešąjį ryšių tinklą yra sujungę su kitais Lietuvos ir (arba) užsienio elektroninių ryšių tinklais, ir užtikrina skambučių perdavimą nuo savo komutacinių stočių iki tinklo taškų, kuriuose skambučiai yra užbaigiami. Anksčiau pateiktos aplinkybės rodo, kad skambutį perduodant nuo komutacinės stoties iki tinklo taško, kuriame jis yra užbaigiamas, ne visada yra svarbus „abonento“ egzistavimas. Atsižvelgiant į tai, tikslinga peržiūrėti 2014 m. Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrime naudotą Balso skambučių užbaigimo paslaugos apibrėžimą, įvertinant, koks yra kitų dviejų elementų – komutacinės stoties ir tinklo taško, kuriame užbaigiamas skambutis – vaidmuo Balso skambučių užbaigimo paslaugos vertės grandinėje.

Komutacinė stotis yra Tinklo elementas, kuris atlieka persiunčiamų skambučių analizę ir „sprendžia“, į kurį tašką turi būti siunčiamas skambutis. Minėta skambučių „analizė“ yra atliekama pagal telefono ryšio numerius. Skambutį inicijuojančiam operatoriui nėra svarbu, kaip ir kokių maršrutu bus perduotas skambutis nuo skambutį priėmusio operatoriaus komutacinės stoties, nes operatorius, priėmęs skambutį į jo Tinkle įdiegtus telefono ryšio numerius, kontroliuos ir organizuos skambučio perdavimą toliau, taip pat nustatys užmokestį už skambučio priėmimą į savo Tinkle įdiegtus telefono ryšio numerius. Būtent operatorius, priimančias skambutį į savo Tinkle

įdiegtus telefono ryšio numerius, atliekantis skambučio komutavimą ir maršrutizavimą, turintis tinklų sujungimą su kitais operatoriais, o ne mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų teikėjas, gali daryti įtaką skambutį inicijuojančio operatoriaus patiriamoms išlaidoms ir gaunamų paslaugų sąlygoms. Taigi, operatorius, kurio Tinkle yra įdiegti telefono ryšio numeriai, kuris turi komutacinę stotį, kurioje gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, yra laikytinas asmeniu, perduodančiu skambutį nuo savo Tinklo komutacinės stoties iki taško, kuriame skambučiai yra užbaigiami, nes jis užtikrina skambučių perdavimą nuo komutacinės stoties, kurioje gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas iki taško, kuriame jie užbaigiami, taip pat nustato užmokestį už skambučių perdavimą nuo stoties. Atsižvelgiant į anksčiau pateiktas aplinkybes, Balso skambučių užbaigimo paslaugos sąvoka turi būti siejama su komutacine stotimi, tašku, identifikuojamu telefono ryšio numeriu ir kuriame skambutis yra užbaigiamas, ir išdėstyta taip:

balso skambučių perdavimas nuo Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu to paties Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba Anketoje respondentų klausė, ar jie sutinka su pateiktu Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos apibrėžimu. Keturi respondentai nepateikė nuomonės dėl Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos apibrėžimo, o aštuoni respondentai sutiko su siūlomu nauju Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos apibrėžimu. Keturi respondentai išsakė nuomonę apie Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos apibrėžimo koregavimą:

a) vienas respondentas nepritarė visų Nacionaliniame telefono ryšio numeracijos plane, patvirtintame Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 1V-1104 „Dėl Telefono ryšio numerių skyrimo ir naudojimo taisyklių ir Nacionalinio telefono ryšio numeracijos plano patvirtinimo“, (toliau – Numeracijos planas) nurodytų telefono ryšio numerių įtraukimui į Rinką;

b) kitas respondentas siūlė Rinkos apibrėžimą papildyti tuo, kad skambučių perdavimas vyksta iki taško, kuris yra migruojantis visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (angl. *handover*). Pažymėtina, kad Rinkos apibrėžime yra kalbama būtent apie judriojo ryšio tinklą, kurio taškai nėra fiksuoti ir gali migruoti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje;

c) trečiasis respondentas išsakė nuomonę dėl IP technologijų, kuomet skambučiai gali būti užbaigiami bet kokio operatoriaus IP tinklo kintančiame taške ir tokio elemento, kaip komutacinė stotis, gali ir nebūti;

d) ketvirtojo respondento nuomone, Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos apibrėžimas yra neišsamus, nes nėra apibrėžta reguliuojamos Rinkos teritorija.

Pirmoji pastaba laikytina susijusi su Rinkos apibrėžimu kitame kontekste. Rinkos apibrėžimas yra neutralus ir nekalba apie tai, kokie telefono ryšio numeriai yra įtraukti į Rinkos apimtį. Išsamus telefono ryšio numerių įtraukimo į Rinką vertinimas yra pateiktas kitame skyriuje.

Kalbant apie antrą pastabą, Tarnyba apibrėžia Balso skambučių užbaigimo paslaugą atsižvelgdama į tai, kaip praktiškai yra teikiamos šios paslaugos, ir laikydamosi technologinio neutralumo. Dėl to, laikoma, kad taško, iki kurio yra perduodamas skambutis, nėra tikslinga pažymėti papildomomis savybėmis, pavyzdžiui, migravimu. Tinklo taško migravimą arba judrumą galima užtikrinti įvairiomis priemonėmis.

Vertinant trečią pastabą, pažymėtina, kad Tarnyba formuluoja technologiškai neutralų Rinkos apibrėžimą ir taškas, kuriame bus užbaigtas skambutis, gali būti identifikuojamas IP adresu. Tačiau tokiu atveju IP adresui vis tiek bus priskirtas konkretus telefono ryšio numeris, nes galutinis paslaugų gavėjas, inicijuojantis skambutį, ir galutinis paslaugų gavėjas, priimančias skambutį, Rinkos Tiriamuoju laikotarpiu, Rinkos tyrimo metu ir netolimoje ateityje bendrauja naudodami telefono ryšio numerius, o ne rinkdami IP adresus. Pastebėtina tai, kad viešųjų ryšių tinklų sujungimai IP lygmenyje egzistuoja Lietuvoje, tačiau didžioji dalis skambučių vis dar persiunčiama, nesant IP tinklų sujungimui. Tokiu atveju skambutis bus maršrutizuojamas ir komutuojamas, atsižvelgiant į

telefono ryšio numerį, o ne į IP adresą. Tarnyba sutinka, kad, naudojant IP, „tradicinė“ komutacinė stotis gali būti nenaudojama, tačiau tokiu atveju skambučių komutavimą ir maršrutizavimą atlieka analogiškas funkcijas užtikinantis kitas tinklo elementas – tarnybinė stotis, speciali programinė įranga arba „debesų kompiuterijos“ paslaugos. Atsižvelgiant į šias aprašytas aplinkybes, laikoma, kad dėl operatoriaus pateiktų pastabų, siūlomo Balso skambučių užbaigimo paslaugų apibrėžimo koreguoti nereikia.

Ketvirtoji pateikta pastaba yra susijusi su Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos geografinės teritorijos apibrėžimu. Išsami Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos geografinės teritorijos analizė yra pateikta Ataskaitos 2.5 skyriuje.

Skambučiai į geografinius ir negeografinius telefono ryšio numerius

2014 m. Rekomendacijos aiškinamojo memorandumo 4.1.3 skyriuje yra išdėstyta, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos, kai skambučiai yra siunčiami į negeografinius numerius, neturi būti Rinkos tyrimo objektas. 2014 m. Rekomendacijos aiškinamojo memorandumo 4.1.3 skyriuje išdėstyti tokie argumentai:

Neelektroninių ryšių paslaugų teikėjo sprendimas pasirinkti vieną ar kitą Skambučių užbaigimo paslaugų teikėją įtakoja neelektroninių ryšių paslaugų teikėjo pajamas ir pelną, nes Skambučių užbaigimo paslaugų kainos dydis įtakoja mažmeninės kainos dydį. Dėl to ne elektroninių ryšių paslaugų teikėjui yra svarbu kokią Skambučių užbaigimo paslaugų kainą taiko konkretus operatorius. Skambučių užbaigimo paslaugų teikėjui padidinus teikiamų Skambučių užbaigimo paslaugų kainą, neelektroninių ryšių paslaugų teikėjas bus linkęs keisti Skambučių užbaigimo paslaugų teikėją, o tai neigiamai veiks Skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo pajamas. Tokios aplinkybės daro konkurencinį spaudimą konkrečiam Skambučių užbaigimo paslaugų teikėjui ir tai rodo, kad situacijose kai skambučiai siunčiami į negeografinius numerius, egzistuoja konkurencija.

Atsižvelgiant į 2014 m. Rekomendacijos aiškinamojo memorandumo 4.1.3 skyriuje išdėstytą Europos Komisijos nuomonę, toliau yra vertinama, ar Rinkos tyrimo objektas turi būti skambučiai, kurie siunčiami į visus telefono ryšio numerius.

Įstatymo 3 straipsnio 77 dalyje nurodyta, kad viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos yra „viešosios telefono ryšio paslaugos, teikiamos viešuoju judriojo ryšio tinklu.“ Įstatymo 3 straipsnio 78 dalyje nurodyta, kad viešosios telefono ryšio paslaugos yra „visuomenei prieinamos paslaugos, skirtos tiesiogiai arba netiesiogiai siųsti ir gauti nacionalinius arba nacionalinius ir tarptautinius skambučius naudojant atitinkamą telefono ryšio numerį ar numerius, nurodytus Nacionaliniame telefono ryšio numeracijos plane.“ Telefono ryšio numerių skyrimo ir naudojimo taisyklių, patvirtintų Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 1V-1104 „Dėl Telefono ryšio numerių skyrimo ir naudojimo taisyklių ir Nacionalinio telefono ryšio numeracijos plano patvirtinimo“, (toliau – Numerių naudojimo taisyklės) 7 punkte nurodyta, kad „numeris – skaitmenų nuo 0 iki 9 kombinacija, identifikuojanti tinklo galinį tašką ir apimanti pakankamai informacijos skambučiui į šį tinklo galinį tašką nukreipti.“ Numeracijos plane yra nurodytos 9 numerių serijos (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Numeracijos plane nurodytos numerių serijos.

Eil. Nr.	Numerių serija	Numerio paskirtis	Numerių tipas
1.	1XX(XXX)	trumpieji numeriai	negeografinis
2.	2XXXXXXXX	rezervuota	
3.	3XXXXXXXX	viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai	geografinis
4.	4XXXXXXXX	viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai	geografinis
5.	5XXXXXXXX	viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai	geografinis
6.	6XXXXXXXX	viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų numeriai	negeografinis
7.	7XXXXXXXX	paslaugų (asmeninio numerio ir panašių) numeriai	negeografinis
8.	8XXXXXXXX	paslaugų (nemokamo pokalbio ir panašių) numeriai	negeografinis
9.	9XXXXXXXX	paslaugų (padidinto tarifo ir panašių) numeriai	negeografinis

Šaltinis: Numeracijos planas

Kaip matyti iš 1 lentelėje pateiktos informacijos, numerių iš numerių serijos 6XXXXXXXX paskirtis yra „viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų numeriai“ ir pastarieji telefono ryšio numeriai yra faktiškai naudojami viešosioms judriojo telefono ryšio paslaugoms teikti. Atsižvelgiant į tai, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos, kai skambučiai yra siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 6XXXXXXXX, turi būti įtraukti į Rinkos apimtį.

Numeracijos plane nurodyta, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 3XXXXXXXX, 4XXXXXXXX ir 5XXXXXXXX yra „viešųjų fiksotojo telefono ryšio paslaugų numeriai“ ir šie numeriai faktiškai yra naudojami fiksotojo telefono ryšio paslaugoms ir kitoms elektroninių ryšių paslaugoms fiksotojo ryšio tinklais teikti. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvoje nėra galimybės perkelti telefono ryšio numerių (iš numerių serijų 3XXXXXXXX, 4XXXXXXXX ir 5XXXXXXXX) į Tinklus. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 3XXXXXXXX, 4XXXXXXXX ir 5XXXXXXXX, neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 2XXXXXXXX yra rezervuoti ir šiuo metu nėra naudojami. Atsižvelgiant į tai, laikoma, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 2XXXXXXXX, neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 1XX(XXX), 7XXXXXXXX, 8XXXXXXXX ir 9XXXXXXXX yra negeografiniai numeriai. Telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 1XX(XXX), 7XXXXXXXX, 8XXXXXXXX, 9XXXXXXXX gali būti naudojami tiek Tinkluose, tiek viešuosiuose fiksotojo ryšio tinkluose. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad Rinkos tyrimo objektas yra Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugos, vertinami tik tie telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 1XX(XXX), 7XXXXXXXX, 8XXXXXXXX, 9XXXXXXXX, kuriais skambučiai yra siunčiami į Tinklus. Toliau yra vertinama, ar Balso skambučių užbaigimo paslaugos, kai skambučiai yra siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 1XX(XXX), 7XXXXXXXX, 8XXXXXXXX, 9XXXXXXXX, turi būti įtrauktos į Rinkos apimtį.

Pažymėtina, kad vienas respondentas Anketoje nurodė, kad į Rinkos apimtį reikia įtraukti palydovinio ryšio telefonų numerius. Kaip minėta anksčiau, Rinkos tyrimo metu Tarnybai apie vykdomą palydovinio ryšio veiklą buvo pranešę 6 ūkio subjektai, tačiau nė vienam iš jų Tarnyba nebuvo skyrusi telefono ryšio numerių iš numerių serijos 6XXXXXXXX ir jie neteikė Balso skambučių užbaigimo paslaugų. Atsižvelgiant į tai, kad nėra specialios numeracijos palydovinio ryšio paslaugų teikimui, Tarnyba į šio respondento pastabą neatsižvelgia.

Trumpųjų numerių iš numerių serijos 1XX(XXX) vertinimas

Pažymėtina, kad technologiniu požiūriu skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 1XX(XXX) (toliau – trumpieji numeriai), įdiegtus Tinkle, yra identiškas skambučių

siuntimui į viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų numerius iš numerių serijos 6XXXXXXX (toliau – judriojo ryšio numeriai), įdiegtus tame pačiame Tinkle. Todėl analizuojant situaciją, ar skambučių siuntimą į trumpuosius numerius reikia įtraukti į Rinką, reikia įvertinti operatorių galimybes vienašališkai taikyti aukštas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas už skambučių priėmimą į trumpuosius numerius, kurie įdiegti operatoriaus Tinkle. Taip pat tikslinga įvertinti, ar trumpųjų numerių naudojimas galutinio paslaugų gavėjo atžvilgiu yra pakeičiamas judriojo ryšio numerių naudojimu iš paklausos pusės.

Numeracijos plane nurodytus trumpuosius numerius galima suskirstyti į keletą grupių: telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 13XX, 14XX, 15XX, 16XX, 117, 119 (telefono ryšio numeriai, kurie yra skiriami ar naudojami viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų); telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 18XX ir 116XXX (telefono ryšio numeriai, kurie yra skiriami netelekomunikacijų paslaugų teikėjams ir suderintų socialinių paslaugų teikimui); telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 19XXX (telefono ryšio numeriai, kurie skiriami netelekomunikacijų paslaugų teikimui), bendrasis pagalbos numeris 112; numeris viešojo ryšių tinklo ir (arba) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų informacijai, įskaitant informacijai apie visus viešųjų telefono ryšio paslaugų abonentus, įrašytus į viešuosius spausdintus ir (ar) elektroninius abonentų sąrašus, teikti 118. Bendras visų trumpųjų numerių naudojimo bruožas – vienkrypčiai skambučiai, nes skambučiai siunčiami į šiuos numerius, yra tik priimami ir šiais telefono ryšio numeriais skambučiai nėra inicijuojami.

Telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 13XX–16XX ir telefono ryšio numeriai 117 ir 119 skiriami ar naudojami viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų. Skambučiai į šiuos numerius vyksta Tinklo viduje. Galutiniams paslaugų gavėjams nėra paskatų naudoti telefono ryšio numerius iš numerių serijų 13XX–16XX tokiu pačiu mastu kaip judriojo ryšio numerius, nes tokio telefono ryšio numerio naudotoją pasiektų tik iš to paties Tinklo inicijuoti skambučiai ir nebūtų užtikrintas telefono ryšio numerio pasiekiamumas iš kitų viešųjų ryšių tinklų, koks yra judriojo ryšio numerio pasiekiamumas. Anksčiau pateiktos aplinkybės rodo, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 13XX–16XX ir telefono ryšio numerius 117, 119 bei su tuo susijusių Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų suteikimas nėra tas veiksnys, kuris riboja konkurenciją, teikiant viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas ir neturėtų būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Tarnyba, siekdama sužinoti Rinkos dalyvių nuomonę, ar į Rinkos apimtį turi būti įtraukti skambučiai, siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 13XX–16XX, Anketose respondentų prašė atsakyti į klausimus, susijusius su skambučių siuntimu į Numeracijos plane nurodytus telefono ryšio numerius. Respondentų atsakymai rodo, kad dalis operatorių pasisakė prieš, o dalis – už skambučių, siunčiamų į nurodytus telefono ryšio numerius, įtraukimą į Rinkos apimtį. Tačiau pastebėtina tai, kad operatorių argumentas už skambučių, siunčiamų į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 13XX–16XX, įtraukimą į Rinkos apimtį buvo tai, kad minėti numeriai buvo įtraukti ir į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimą. Tarnyba, įvertinusi Europos Komisijos pastabas dėl negeografinių telefono ryšio numerių įtraukimo į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinką, siūlo neįtraukti nagrinėjamų numerių į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos apimtį. Vienas respondentas siūlė įtraukti skambučių siuntimą į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 13XX–16XX į Rinkos apimtį, nes turi būti užtikrintas tokių numerių prieinamumas Tinkle. Kaip minėta anksčiau, telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 13XX–16XX yra skiriami visiems viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams ir skambučiai į šiuos numerius vyksta Tinklo viduje, todėl telefono ryšio numeriai iš numerių serijų 13XX–16XX nėra įtraukiami į Rinkos apimtį.

Atsižvelgdama į atliktą analizę, respondentų Anketų atsakymus ir Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo

rezultatus, laikoma, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 13XX, 14XX, 15XX, 16XX ir telefono ryšio numerius 117, 119 neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Telefono ryšio numeriai 112 ir 118 privalo būti įdiegti ir pasiekiami visuose Tinkluose ir jų naudojimo paskirtis negali būti keičiama. Telefono ryšio numeris 112 yra naudojamas susisiekti su Bendruoju pagalbos centru, kuomet visi skambučiai į šį numerį yra nukreipiami į Bendrąjį pagalbos centrą. Tokiu atveju inicijuoti skambučiai į numerį 112 vyksta Tinklo viduje (vidiniai skambučiai). Šios aplinkybės rodo, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų, kai skambučiai yra siunčiami į telefono ryšio numerį 112, suteikimo sąlygos skiriasi nuo kitų Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų ir jos neturi ypatumų, galinčių riboti konkurenciją teikiant viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas. Dėl to skambučių siuntimas į telefono ryšio numerį 112, neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį. Telefono ryšio numeris 118 yra naudojamas viešojo ryšių tinklo ir (arba) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų informacijai, įskaitant informaciją apie visus viešųjų telefono ryšio paslaugų abonentus, įrašytus į viešuosius spausdintus ir (ar) elektroninius abonentų sąrašus, teikti. Skambučių siuntimo į 118 telefono ryšio numerį didmeninių paslaugų, kurių viena iš sudėtinių dalių yra Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugos, kaina yra reguliuojama universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų kainų aukščiausiąja riba, nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. 1248 „Dėl Universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo nuostolių kompensavimo taisyklių patvirtinimo ir universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų kainų aukščiausios ribos nustatymo bei kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pripažinimo netekusiais galios“ priede. Atsižvelgiant į tai, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugos, kai skambučiai yra siunčiami į telefono ryšio numerį 118, teikimas jau yra reguliuojamas, skambučių siuntimas į telefono ryšio numerį 118 neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus, laikoma, kad judriojo ryšio numeriai nėra pakeičiami trumpaisiais numeriais 112 ir 118.

Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 18XX yra skirti tik netelekomunikacijų paslaugų teikėjams. Šių telefono ryšio numerių paskirtis skiriasi nuo judriojo ryšio numerių, nes jie naudojami teikti informaciją klientams ir šių telefono ryšio numerių naudotojai dažniausiai yra valstybinės institucijos, bankai, draudimo bendrovės, maitinimo paslaugų teikėjai ir panašiai. Asmenys, kuriems Tarnyba yra skyrusi telefono ryšio numerius iš numerių serijos 18XX, patys sprendžia, kuriame viešajame ryšių tinkle jie nori įdiegti tuos telefono ryšio numerius. Dėl tokios telefono ryšio numerių įdiegimo galimybės operatoriai yra linkę konkuruoti tarpusavyje, kurio viešajame ryšių tinkle tokie telefono ryšio numeriai bus įdiegti. Atsižvelgiant į tai, kad yra situacijų, kai telefono ryšio numerio iš numerių serijos 18XX naudotojas nori, kad mažmeninės skambučių kainos į tą numerį nebūtų didelės, operatorius, kurio viešajame ryšių tinkle yra įdiegtas toks numeris, negali vienašališkai nustatyti aukštas Balso skambučių užbaigimo į telefono ryšio numerį iš numerių serijos 18XX kainas, nes tai tiesiogiai darytų įtaką galutinių paslaugų gavėjų išlaidoms, taip pat skambutį priimančio operatoriaus ir telefono ryšio numerio iš numerių serijos 18XX naudotojo pajamoms. Taip pat yra situacijų, kai telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 18XX tampa padidinto tarifo numeriais (pridėtinės vertės paslaugos). Tokiu atveju taikomas tam tikras pajamų dalijimosi mechanizmas. Iš skambutį inicijavusio abonto gautos mažmeninės pajamos yra dalijamos trimis suinteresuotoms pusėms – skambučius inicijuojančiam operatoriui, skambučius priimančiam operatoriui ir asmeniui, turinčiam teisę naudoti tam tikrą telefono ryšio numerį iš numerių serijos 18XX. Dėl skirtingo pajamų dalijimosi mechanizmo ir dėl telefono ryšio numerio iš numerių serijos 18XX naudotojo galimybės daryti įtaką mažmeninei skambučių kainai bei pasirinkti Tinklą, kuriame įdiegti telefono ryšio numerį, operatoriams, priimantiems skambučius, nėra sukuriama paskatos vienašališkai nustatyti aukštas Balso skambučių užbaigimo į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 18XX paslaugų kainas. Atsižvelgiant į tai, kad galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu tokių telefono ryšio numerių naudojimo paskirtis skiriasi nuo tradicinių judriojo ryšio numerių, darytina išvada, kad judriojo ryšio numeriai nėra pakeičiami telefono ryšio numeriais

iš numerių serijos 18XX. Specifinė telefono ryšio numerių iš numerių serijos 18XX naudojimo paskirtis, skambučių į tokius numerius kainų nustatymo ypatumai, galimybė telefono ryšio numerio iš numerių serijos 18XX naudotojui pasirinkti skambučius priimančių operatorių rodo, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 18XX nėra tas veiksnys, kuris daro įtaką konkurencijai, teikiant viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas.

Tarnyba, siekdama sužinoti Rinkos dalyvių nuomonę, ar į Rinkos apimtį turi būti įtraukti skambučiai, siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 18XX, Anketose prašė atsakyti į klausimus, susijusius su skambučių siuntimu į Numeracijos plane nurodytus telefono ryšio numerius. Respondentų atsakymai rodo, kad dalis operatorių pasisakė prieš, o dalis – už skambučių, siunčiamų į nurodytus telefono ryšio numerius, įtraukimą į Rinkos apimtį. Tačiau pastebėtina tai, kad operatorių argumentas už skambučių, siunčiamų į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 18XX, įtraukimą į Rinkos apimtį buvo tai, kad minėti numeriai buvo įtraukti ir į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimą. Tarnyba, įvertinusi Europos Komisijos pastabas dėl negeografinių telefono ryšio numerių įtraukimo į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinką, siūlo neįtraukti nagrinėjamų numerių į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos apimtį. Vienas respondentas siūlė įtraukti skambučių siuntimą į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 18XX į Rinkos apimtį, nes turi būti užtikrintas tokių numerių prieinamumas Tinkle. Pažymėtina, kad telefono ryšio numerio iš numerių serijos 18XX naudotojas renkasi viešąjį ryšių tinklą, kuriame bus įdiegtas tas numeris, ir kiti operatoriai privalo užtikrinti jų viešajame ryšių tinkle inicijuotų skambučių užbaigimą į telefono ryšio numerį iš numerių serijos 18XX.

Atsižvelgdama į atliktą analizę, respondentų Anketų atsakymus ir Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo rezultatus, laikoma, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 18XX neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 19XXX gali būti skirti tiek viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, tiek netelekomunikacijų paslaugų teikėjams. 2015 m. birželio 7 d. duomenimis, Tarnyba asmenims buvo skyrusi 111 telefono ryšio numerių iš numerių serijos 19XXX. Judriojo ryšio operatoriai tokių telefono ryšio numerių turėjo 35, viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai – 9). Netelekomunikacijų paslaugų teikėjams buvo skirti 67 telefono ryšio numeriai, kurie dažniausiai yra naudojami, teikiant klientų aptarnavimo paslaugas, finansines paslaugas, draudimo paslaugas ir panašiai. Telefono ryšio numerių iš numerių serijos 19XXX pasiskirstymas rodo, kad jie yra labiau patrauklūs netelekomunikacijų paslaugų teikėjams nei operatoriams. Atsižvelgiant į tai, kad teikėjai tuos numerius gali įdiegti bet kuriame viešajame ryšių tinkle, operatoriai konkuruos tarpusavyje, kurio viešajame ryšių tinkle tokie numeriai turėtų būti įdiegti, ir pateiks netelekomunikacijų paslaugų teikėjams geriausias sąlygas (įskaitant kainas). Surinkta informacija rodo, kad telefono ryšio numeriais iš numerių serijos 19XXX dažniausiai yra teikiamos padidinto tarifo paslaugos. Tokiu atveju mažmeninė skambučių, siunčiamų į padidinto tarifo numerius, kaina yra didesnė nei tradicinių skambučių į judriojo ryšio numerius kaina. Ši kaina yra pajamų šaltinis, kurį suinteresuotos pusės – skambutį inicijuojantis operatorius, skambutį priimančias operatorius ir paslaugų teikėjas – dalinasi derybų metu. Atsižvelgiant į tai, kad pajamos už priimtą skambutį yra dalinamos tarp kelių šalių, operatoriams nėra paskatų taikyti aukštas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas. Nustačius didelę Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą, didelės mažmeninių paslaugų kaina, o dėl to mažės paslaugos patrauklumas ir uždirbamos pajamos. Atsižvelgiant į tai, kad galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu skambučiai į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 19XXX yra vienakrypčiai, judriojo ryšio numeriai nėra pakeičiami šiais numeriais. Remiantis anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos, kai skambučiai siunčiami telefono ryšio numeriais iš numerių serijos 19XXX nėra tas veiksnys, kuris daro įtaką konkurencijai teikiant viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas, ir

skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 19XXX neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Tarnyba, siekdama sužinoti Rinkos dalyvių nuomonę, ar į Rinkos apimtį turi būti įtraukti skambučiai, siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 19XXX, Anketose respondentų prašė atsakyti į klausimus, susijusius su skambučių siuntimu į Numeracijos plane nurodytus telefono ryšio numerius. Respondentų atsakymai rodo, kad dalis operatorių pasisakė prieš, o dalis – už skambučių, siunčiamų į nurodytus telefono ryšio numerius, įtraukimą į Rinkos apimtį. Tačiau pastebėtina tai, kad operatorių argumentas už skambučių, siunčiamų į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 19XXX, įtraukimą į Rinkos apimtį buvo tai, kad minėti numeriai buvo įtraukti ir į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimą. Tarnyba, įvertinusi Europos Komisijos pastabas dėl negeografinių telefono ryšio numerių įtraukimo į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinką, siūlo neįtraukti nagrinėjamų numerių į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos apimtį. Vienas respondentas siūlė įtraukti skambučių siuntimą į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 19XXX į Rinkos apimtį, nes turi būti užtikrintas tokių numerių prieinamumas Tinkle. Pažymėtina, kad tokiu atveju, kai telefono ryšio numerio iš numerių serijos 19XXX naudotojas yra netelekomunikacijų paslaugų teikėjas, jis renkasi viešąjį ryšių tinklą, kuriame bus įdiegtas tas numeris, ir kiti operatoriai privalo užtikrinti jų viešajame ryšių tinkle inicijuotų skambučių užbaigimą į telefono ryšio numerį iš numerių serijos 19XXX. Jeigu telefono ryšio numerį iš numerių serijos 19XXX operatorius naudoja savo poreikiams, skambučių siuntimas į tokius numerius vyksta Tinklo viduje. Atsižvelgiant į aprašytas aplinkybes, telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 19XXX nėra įtraukiami į Rinkos apimtį.

Atsižvelgdama į atliktą analizę, respondentų Anketų atsakymus ir Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo rezultatus, laikoma, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 19XXX neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 116XXX – tai suderintų socialinių paslaugų numeriai, kurie skirti teikti pagalbą telefonu įvairioms socialiai jautrioms žmonių grupėms. Skambučiai į šiuos numerius yra nemokami ir negali būti skirti tradicinėms judriojo telefono ryšio paslaugoms teikti. Visas operatorių išlaidas padengia šio numerio naudotojas (dažniausiai tai yra valstybės valdomi subjektai, atsakingi už visuomenei teikiamas socialines paslaugas). Dėl telefono ryšio numerių iš numerių serijos 116XXX naudojimo ir atsiskaitymo sąlygų judriojo ryšio numeriai nėra pakeičiami šiais numeriais. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 116XXX nėra įtraukiamas į Rinkos apimtį.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus ir respondentų nuomonę, laikoma, kad skambučių siuntimas į trumpuosius numerius neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Išvada: skambučių siuntimas į trumpuosius numerius nėra įtraukiamas į Rinką.

Telefono ryšio numerių iš numerių serijų 7XXXXXXX, 8XXXXXXX, 9XXXXXXX vertinimas

2015 m. birželio 7 d. duomenimis, Tarnyba asmenims buvo skyrusi 217 407 telefono ryšio numerius iš numerių serijų 7XXXXXXX, 8XXXXXXX, 9XXXXXXX (toliau visi kartu – paslaugų numeriai). Judriojo ryšio operatoriams tokių numerių priklausė 94 756 (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Operatoriams skirtų paslaugų numerių skaičius, 2015 m. birželio 7 d.

Operatoriai	7XXXXXXX	8XXXXXXX	9XXXXXXX	Iš viso
UAB „LINKOTELUS“	0	0	5	5
UAB „TELE2“	100	2	0	102
UAB „CSC TELECOM“	1 772	184	448	2 404
AB „Lietuvos geležinkeliai“	1	0	0	1
UAB „MEDIAFON“	36 427	3 329	9 489	49 245
UAB „Sotelus“	21 000	0	0	21 000
Reval Vara OÜ	19 999	2 000	0	21 999
<i>iš viso</i>	79 299	5 515	9 942	94 756

Šaltinis: Tarnybos duomenys

Pažymėtina, kad technologiniu požiūriu skambučių siuntimas į paslaugų numerius, įdiegtus Tinkle, yra identiškas skambučių siuntimui į judriojo ryšio numerius, įdiegtus tame pačiame Tinkle. Todėl analizuojant situaciją, ar paslaugų numerius reikia įtraukti į Rinką, reikia įvertinti operatorių galimybes vienašališkai taikyti aukštas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas už skambučių priėmimą į paslaugų numerius, kurie įdiegti operatoriaus Tinkle. Taip pat tikslinga įvertinti, ar paslaugų numerių naudojimas galutinio paslaugų gavėjo atžvilgiu yra pakeičiamas judriojo ryšio numerių naudojimu iš paklausos pusės.

Analizuojant paslaugų numerių struktūrą, didžiausią dalį (83,7 proc.) sudaro telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 7XXXXXXX (žr. 2 lentelę). Tai yra asmeniniai numeriai, kurie dažniausiai naudojami teikti viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas, naudojant VoIP technologijas. Pastebėtina tai, kad viešosios fiksuotojo telefono ryšio paslaugos, teikiamos naudojant telefono ryšio numerius iš numerių serijos 7XXXXXXX ir VoIP technologijas, dažniausiai yra „valdomos paslaugos“ (angl. *managed services*) ir atitinka arba yra labai artimos viešųjų telefono ryšio paslaugų, teikiamų naudojant viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus, kokybiniais parametrams.

Teoriškai telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 7XXXXXXX galėtų būti naudojami teikti viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas, tačiau Numerių naudojimo taisyklių 4 punkte nurodyta, kad „numeriai, išskyrus viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų numerius, naudojamus už Lietuvos Respublikos teritorijos tarptinklinio ryšio paslaugoms teikti, gali būti naudojami tik Lietuvos Respublikos teritorijoje.“ Taigi, galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 7XXXXXXX negali būti naudojami už Lietuvos Respublikos ribų. Tokios sąlygos sukuria akivaizdų skirtumą tarp judriojo ryšio numerio ir telefono ryšio numerio iš numerių serijos 7XXXXXXX, todėl jie galutinio paslaugų gavėjo atžvilgiu tarpusavyje nėra pakeičiami. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Tarnybos turima informacija atskleidžia, kad faktiškai judriojo telefono ryšio paslaugos, naudojant telefono ryšio numerius iš numerių serijos 7XXXXXXX, Lietuvoje Tiriamuoju laikotarpiu nebuvo teikiamos ir nebuvo teikiamos Rinkos tyrimo metu.

Tarnyba, siekdama sužinoti Rinkos dalyvių nuomonę, ar į Rinkos apimtį turi būti įtraukti skambučiai, siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 7XXXXXXX, Anketose respondentų prašė atsakyti į klausimus, susijusius su skambučių siuntimu į Numeracijos plane nurodytus telefono ryšio numerius. Respondentų atsakymai rodo, kad dalis operatorių pasisakė prieš, o dalis – už skambučių, siunčiamų į nurodytus telefono ryšio numerius, įtraukimą į Rinkos apimtį. Tačiau pastebėtina tai, kad operatorių argumentas už skambučių, siunčiamų į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 7XXXXXXX, įtraukimą į Rinkos apimtį buvo tai, kad minėti numeriai buvo įtraukti ir į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimą. Pažymėtina, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 7XXXXXXX nėra naudojami teikti viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas. Taip pat vienas respondentas siūlė įtraukti skambučių siuntimą į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 7XXXXXXX į Rinkos apimtį, nes turi būti užtikrintas tokių telefono ryšio numerių prieinamumas

Tinkle. Pastebėtina, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 7XXXXXXX, įdiegti tam tikrame viešajame ryšių tinkle, privalo būti pasiekiami bet kokio kito viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjo abonentams ir telefono ryšio numerio pasiekiamumo (prieinamumo) klausimas nėra šio Rinkos tyrimo objektas. Atsižvelgiant į aprašytas aplinkybes, telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 7XXXXXXX nėra įtraukiami į Rinkos apimtį.

Atsižvelgdama į atliktą analizę, respondentų Anketų atsakymus ir Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo rezultatus, laikoma, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijų 7XXXXXXX neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Išvada: skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 7XXXXXXX nėra įtraukiamas į Rinką.

Mažiausią dalį (5,8 proc.) paslaugų numerių struktūroje sudaro telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 8XXXXXXX (tai nemokamo pokalbio paslaugos, pokalbio kito sąskaita paslaugos, padalyto mokėjimo paslaugos) (žr. 2 lentelę). Judriojo ryšio operatoriams priklauso 65,7 proc. telefono ryšio numerių iš numerių serijos 8XXXXXXX. Tokius telefono ryšio numerius turi 4 judriojo ryšio operatoriai, tačiau daugiausia (60,4 proc.) jų priklauso UAB „MEDIAFON“.

Pastebėtina tai, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 8XXXXXXX gali būti skirti tiek viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, tiek netelekomunikacijų paslaugų teikėjams ir nagrinėjami telefono ryšio numeriai gali migruoti tarp viešųjų ryšių tinklų. Dėl to asmuo, kuris teikia paslaugas, naudodamas telefono ryšio numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX, gali rinktis viešojo ryšio tinklo operatorių, kuris aptarnaus konkretų telefono ryšio numerį (telefono ryšio numerius). Atsižvelgiant į tai, kad skambučiai galutiniams paslaugų gavėjams į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX yra nemokami, rinkoje vyksta atvirkštinis atsiskaitymo už paslaugas būdas: skambutį priimančio operatoriaus moka skambutį inicijuojančiam operatoriui, o patirtas sąnaudas operatoriui dengia telefono ryšio numerio turėtojas arba jo naudotojas. Situacija, kai telefono ryšio numerio iš numerių serijos 8XXXXXXX turėtojas turi galimybę rinktis ir (arba) pakeisti Tinklo operatorių, sukuria sąlygas, kurios neleidžia operatoriui vienašališkai taikyti aukštas Balso skambučių į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX užbaigimo paslaugų kainas.

Galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu pirmiausia skiriasi judriojo ryšio numerių ir telefono ryšio numerių iš numerių serijos 8XXXXXXX naudojimo paskirtis. Pastarieji numeriai dažniausiai yra socialiniai numeriai, kuriais teikiama tam tikra informacija. Jie taip pat naudojami televizijos ir kitų balsavimų metu. Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 8XXXXXXX yra naudojami teikti (arba gauti) vienkryptes paslaugas ir jie nėra naudojami teikti viešąsias judriojo telefono paslaugas, užtikrinant abipusę komunikaciją. Tokios sąlygos sukuria akivaizdų skirtumą tarp judriojo ryšio numerio ir telefono ryšio numerio iš numerių serijos 8XXXXXXX, todėl jie tarpusavyje nėra pakeičiami.

Tarnyba, siekdama sužinoti Rinkos dalyvių nuomonę, ar į Rinkos apimtį turi būti įtraukti skambučiai, siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX, Anketose respondentų prašė atsakyti į klausimus, susijusius su skambučių siuntimu į Numeracijos plane nurodytus telefono ryšio numerius. Respondentų atsakymai rodo, kad dalis operatorių pasisakė prieš, o dalis – už skambučių, siunčiamų į nurodytus telefono ryšio numerius, įtraukimą į Rinkos apimtį. Tačiau pastebėtina tai, kad operatorių argumentas už skambučių, siunčiamų į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX, įtraukimą į Rinkos apimtį buvo tai, kad minėti numeriai buvo įtraukti ir į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimą. Tarnyba, įvertinusi Europos Komisijos pastabas dėl negeografinių telefono ryšio numerių įtraukimo į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinką, siūlo neįtraukti nagrinėjamų telefono ryšio numerių į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose,

teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos apimtį. Vienas respondentas siūlė įtraukti skambučių siuntimą į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX į Rinkos apimtį, nes turi būti užtikrintas tokių telefono ryšio numerių prieinamumas Tinkle. Pastebėtina, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 8XXXXXXX, įdiegti tam tikrame viešajame ryšių tinkle, privalo būti pasiekiami bet kokio kito viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentams ir telefono ryšio numerio pasiekiamumo (prieinamumo) klausimas nėra šio Rinkos tyrimo objektas. Atsižvelgiant į aprašytas aplinkybes, telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 8XXXXXXX nėra įtraukiami į Rinkos apimtį.

Atsižvelgdama į atliktą analizę, respondentų Anketų atsakymus ir Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo rezultatus, laikoma, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

Išvada: skambučių siuntimas į numerius iš numerių serijos 8XXXXXXX nėra įtraukiamas į Rinką.

2015 m. birželio 7 d. duomenimis, Tarnyba iš viso buvo skyrusi 10 241 telefono ryšio numerį iš numerių serijos 9XXXXXXX. 3 judriojo ryšio operatoriams priklausė 97 proc. tokių telefono ryšio numerių (žr. 2 lentelę), o didžiausia dalis (95,4 proc.) telefono ryšio numerių iš numerių serijos 9XXXXXXX buvo skirta UAB „MEDIAFON“. Telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 9XXXXXXX – tai padidinto tarifo numeriai. Jų pagrindinė paskirtis – telefonu parduoti paslaugas, informaciją ar konsultacijas, priimti reklamos užsakymus, teikti įvairias pramogines paslaugas ar rengti žaidimus. Atsižvelgiant į tai, kad telefono ryšio numeriais iš numerių serijos 9XXXXXXX yra teikiamos padidinto tarifo paslaugos, mažmeninės skambučių į minėtus telefono ryšio numerius kainos yra didesnės nei tradicinių skambučių į judriojo ryšio numerius. Dėl specifinės paslaugų paskirties ir mažmeninių paslaugų kainų, paklausa skambinti į minėtus numerius yra maža. Į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX skambinama tik tada, kai konkrečiai norima pasinaudoti tam tikra paslauga. Tradicinės judriojo telefono ryšio paslaugos, užtikrinančios abipusį bendravimą, šiais telefono ryšio numeriais neteikiamos.

Pastebėtina tai, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 9XXXXXXX gali būti skirti tiek viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, tiek netelekomunikacijų paslaugų teikėjams ir minėti telefono ryšio numeriai gali migruoti tarp viešųjų ryšių tinklų. Dėl to asmuo, kuris teikia paslaugas, naudodamas telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX, gali rinktis operatorių, kuris aptarnaus konkretų telefono ryšio numerį (telefono ryšio numerius). Tarnybos surinkta informacija rodo, kad skambučio kainą į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX galutiniams paslaugų gavėjams nustato operatorius, turintis teisę naudoti telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX arba pats asmuo, teikiantis paslaugas telefono ryšio numeriais iš numerių serijos 9XXXXXXX. Kadangi telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 9XXXXXXX yra padidinto tarifo (kaip ir kai kurie trumpieji numeriai), didelė mažmeninė skambučių kaina, kurią moka abonentas, yra pagrindinis operatorių (inicijuojančio ir užbaigiančio) pajamų šaltinis, kurį suinteresuotos pusės dalinasi derybų metu. Surinkta informacija rodo, kad skambutį priimantis Tinklo operatorius už savo Tinkle užbaigiamus skambučius gali gauti didesnes pajamas, nei faktiškai taikoma Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina – 0,0104 Eur/min. (be PVM). Dėl telefono ryšio numerio turėtojo galimybės pakeisti Tinklo operatorių, kuris aptarnauja telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX, galimybės gauti didesnes pajamas ir jų priklausomybės nuo priimamų skambučių trukmės, Tinklo operatorius negali vienašališkai taikyti aukštas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas.

Galutinių paslaugų gavėjų atžvilgiu abonentas nėra suinteresuotas skambinti padidinto tarifo numeriais dėl patiriamų didesnių išlaidų, išskyrus atvejus, kai jam reikia sužinoti tam tikrą informaciją, kuri teikiama telefono ryšio numeriais iš numerių serijos 9XXXXXXX. Telefono ryšio

numeriai iš numerių serijos 9XXXXXXX yra naudojami teikti specifines paslaugas ir jie nėra naudojami teikti viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas, užtikrinant abipusį ryšį. Dėl šios priežasties, abonentas neturės galimybių panaudoti telefono ryšio numerį iš numerių serijos 9XXXXXXX vietoj judriojo ryšio numerio. Dėl to laikoma, kad judriojo ryšio numeriai nėra pakeičiami telefono ryšio numeriais iš numerių serijos 9XXXXXXX.

Tarnyba, siekdama sužinoti Rinkos dalyvių nuomonę, ar į Rinkos apimtį turi būti įtraukti skambučiai, siunčiami į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX, Anketose respondentų prašė atsakyti į klausimus, susijusius su skambučių siuntimu į Numeracijos plane nurodytus telefono ryšio numerius. Respondentų atsakymai rodo, kad dalis operatorių pasisakė prieš, o dalis – už skambučių, siunčiamų į nurodytus telefono ryšio numerius, įtraukimą į Rinkos apimtį. Tačiau pastebėtina tai, kad operatorių argumentas už skambučių, siunčiamų į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX, įtraukimą į Rinkos apimtį buvo tai, kad minėti numeriai buvo įtraukti ir į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimą. Tarnyba, įvertinusi Europos Komisijos pastabas dėl negeografinių telefono ryšio numerių įtraukimo į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinką, siūlo neįtraukti nagrinėjamų numerių į Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos apimtį. Pastebėtina, kad telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 9XXXXXXX, įdiegti tam tikrame viešajame ryšių tinkle, privalo būti pasiekiami bet kokio kito viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentams ir telefono ryšio numerio pasiekiamumo (prieinamumo) klausimas nėra šio Rinkos tyrimo objektas. Atsižvelgiant į aprašytas aplinkybes, telefono ryšio numeriai iš numerių serijos 9XXXXXXX nėra įtraukiami į Rinkos apimtį.

Atsižvelgdama į atliktą analizę, respondentų Anketų atsakymus ir Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo rezultatus, laikoma, kad skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX neturi būti įtrauktas į Rinkos apimtį.

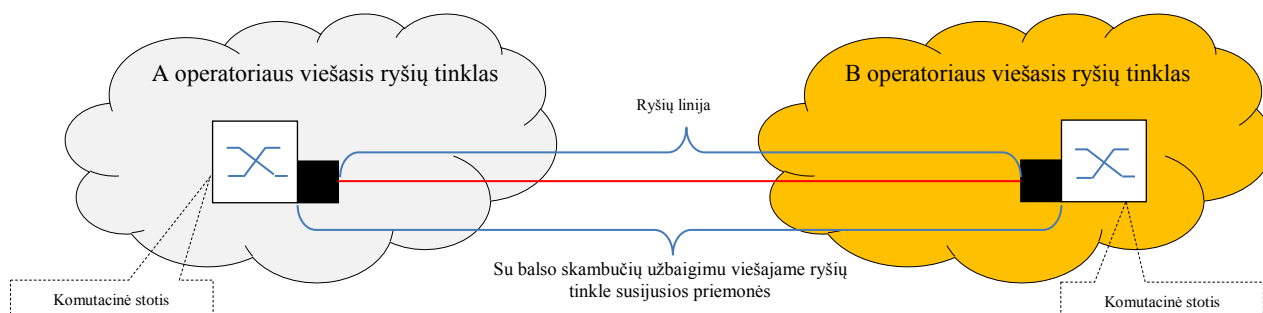
Išvada: skambučių siuntimas į telefono ryšio numerius iš numerių serijos 9XXXXXXX nėra įtraukimas į Rinką.

Su Balso skambučių užbaigimo paslaugomis susijusios priemonės

Balso skambučių užbaigimo paslaugos, kai skambutis inicijuojamas ir užbaigiamas skirtinguose viešuosiuose ryšių tinkluose, nebūtų įmanoma suteikti, jei nebūtų sujungti viešieji ryšių tinklai. Įstatymo 3 straipsnio 66 dalyje **tinklų sujungimas** yra apibrėžiamas kaip „fizinis ar loginis viešųjų ryšių tinklų, naudojamų to paties ar kito ūkio subjekto, sujungimas, kad vieno ūkio subjekto elektroninių ryšių paslaugų gavėjai galėtų naudotis tarpusavio ryšiu ir (arba) ryšiu su kito ūkio subjekto paslaugų gavėjais arba ūkio subjekto, tarp jų visų prieigą prie atitinkamų tinklų turinčių ūkio subjektų, teikiamomis paslaugomis.“ Įstatymo 3 straipsnio 60 dalyje nurodyta, kad **susijusios priemonės** yra „susijusios paslaugos, elektroninių ryšių infrastruktūra, kitos su elektroninių ryšių tinklu ir (arba) elektroninių ryšių paslauga susijusios priemonės arba susiję elementai, kurie sudaro galimybę teikti elektroninių ryšių paslaugas naudojantis šiuo tinklu ir (arba) paslauga ir (ar) palengvina tokį teikimą arba sudarytų tokią galimybę, jeigu būtų naudojami.“ Viešieji ryšių tinklai yra sujungiami ryšių linijomis³ (toliau – Ryšių linija), kurios jungia komutacines stotis arba viešųjų ryšių tinklų elementus (maršrutizatorius, srauto sutankinimo įrangą ir panašiai), kurie yra prijungti prie komutacinių stočių (žr. 2 pav.).

³ Viešųjų ryšių tinklų sujungimo bendrieji principai yra aprašyti Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių, patvirtintų Tarnybos direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. IV-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“, VI skyriuje.

2 pav. Viešųjų ryšių tinklų sujungimo schema.

Ryšio linija yra fizinė ir (arba) loginė jungtis, leidžianti operatoriams, kurie sujungia viešųjų ryšių tinklus, apsikeisti skambučių srautais tarpusavyje, taip pat sudaranti galimybę vieno operatoriaus elektroninių ryšių paslaugų gavėjams naudotis kito operatoriaus teikiamomis elektroninių ryšių paslaugomis. Ryšio liniją gali įrengti bet kuris viešuosius ryšių tinklus sujungiantis operatorius arba trečioji šalis. Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, darytina išvada, kad Ryšio linija ir kiti tinklo elementai, reikalingi viešiesiems ryšių tinklams sujungti, yra su Balso skambučių užbaigimo paslaugomis susijusi priemonė, be kurios technologiškai Tinklo operatorius negalėtų teikti Balso skambučių užbaigimo paslaugos savo Tinkle kitam operatoriui, o skambutis tarp skirtingų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų būtų neįmanomas.

Ataskaitos 2.1 skyriaus išvados

1. Viešasis judriojo ryšio tinklas (arba šioje Ataskaitoje tiesiog Tinklas) apibrėžiamas kaip viešasis ryšių tinklas, kurio galiniai taškai nėra fiksuoti.
2. Balso skambučių užbaigimo paslauga yra apibrėžiama kaip balso skambučių perdavimas nuo Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu to paties Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame skambučiai yra užbaigiami.
3. Į Rinkos apimtį yra įtraukiami tik skambučiai, siunčiami į judriojo ryšio numerius.
4. Balso skambučių užbaigimo paslaugos Tinkle yra teikiamos naudojant judriojo ryšio tinklus (2G, 3G, 4G) ir duomenų perdavimo tinklus.
5. Suteikti Balso skambučių užbaigimo paslaugas yra reikalingos susijusios priemonės (įskaitant Ryšio liniją), kurios sudaro galimybę sujungti viešųjų ryšių tinklus, teikti ir gauti Balso skambučių užbaigimo paslaugas Tinkle.

2.2. Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjai

Atliekant Balso skambučių užbaigimo paslaugų pakeičiamumo analizę, svarbu įvertinti, kas yra esami arba potencialūs Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjai. Atsižvelgiant į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktą Balso skambučių užbaigimo paslaugų apibrėžimą, potencialiais Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjais laikomi Tinklų operatoriai, atitinkantys šiuos 3 kriterijus:

- a) kuriems Tarnyba yra skyrusi judriojo ryšio numerius;
- b) kurie turi komutacinę stotį, kurioje gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas;
- c) kurie turi galimybę nustatyti kainą už suteiktas Balso skambučių užbaigimo paslaugas.

Siekiant įvertinti, kas faktiškai teikė ir gali teikti Balso skambučių užbaigimo paslaugas, Tarnyba Anketoje pateikė klausimus apie du kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų nustatytas Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos teikėjas. Pirmiausia, Tarnyba prašė respondentų išsakyti nuomonę, ar jie sutinka, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos teikėjas yra tas, kuris savo Tinklo komutacinėje stotyje yra įdiegęs telefono ryšio numerius (skirtus tiek jam, tiek kitiems

viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams ar netelekomunikacijų paslaugų teikėjams) ir atliekantis balso skambučio maršrutizavimą iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu to paties Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai yra užbaigiami. Vienas respondentas nesutiko su Tarnybos nuomone ir pažymėjo, kad yra situacijų, kai operatorius, turintis Tinklą bei suteikiantis galimybę mažmeninių paslaugų teikėjui naudotis jo ištekliais (telefono ryšio numeriai), nebūtinai maršrutizuoja skambutį iki pat galinio taško, o kai kuriais atvejais skambutis nuo operatoriaus Tinklo komutacinės stoties persiunčiamas tik iki mažmeninių telefono ryšio paslaugų teikėjo įrangos. Pateiktoje pastaboje teigiama, kad būtent operatorius, kuris leidžia naudotis savo elektroninių ryšių ištekliais, o ne mažmeninių telefono ryšio paslaugų teikėjas, kontroliuoja skambučių priėmimą į konkrečius Tinkle įdiegtus telefono ryšio numerius iš skambučių inicijuojančio operatoriaus, organizuoja tolesnį jų persiuntimą, taip pat nustato užmokestį už tokių skambučių priėmimą bei kitas sąlygas. Atsižvelgiant į aprašytas aplinkybes, laikoma, kad operatorius, priimančias skambučius į savo Tinklo komutacinėje stotyje įdiegtus telefono ryšio numerius, o ne mažmeninių telefono ryšio paslaugų teikėjas, laikytinas Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėju. Kitas respondentas nesutiko su paslaugos teikėjo apibrėžimu, nes jam buvo nepriimtinas Rinkos paslaugos apibrėžimas, kuris, jo nuomones, buvo neišsamus. Pastebėtina, kad Anketoje buvo pateiktas tik technologinis Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos apibrėžimas, o išsami Rinkos analizė yra atlikta šioje Ataskaitoje.

Taip pat Tarnyba klausė, ar respondentai sutinka, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos teikėjas yra tas, kuris nustato kainą už balso skambučių perdavimą nuo Tinklo komutacinės stoties iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu to paties Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami. Vienas respondentas nesutiko su Tarnybos nuomone ir pažymėjo, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos kainą nustato operatorius, turintis Tarnybos skirtus telefono ryšio numerius, ir operatorius, naudojantis kitam operatoriui skirtus telefono ryšio numerius mažmeninėms paslaugoms teikti ir siunčiantis skambutį iki pat galinio taško, nenustato Balso skambučių užbaigimo paslaugos kainos. Kitas respondentas taip pat antrina, kad nagrinėjamos paslaugos teikėjas ne visada sutampa su šios paslaugos pardavėju. Kaip buvo nurodyta Ataskaitos 2.1 skyriuje, Balso skambučių užbaigimo paslauga technologiniu požiūriu yra skambučių perdavimas nuo konkretaus Tinklo komutacinės stoties iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu to paties Tinklo komutacinėje stotyje. Praktikoje skambučio perdavimas nuo komutacinės stoties iki taško, kuriame jis bus užbaigtas, gali būti įvykdytas naudojant įvairias technologijas. Tačiau technologinis paslaugos realizavimas skambutį inicijuojančio operatoriaus atžvilgiu nėra svarbus, nes konkretaus Tinklo operatorius, priėmęs skambučius, siunčiamus į tame Tinkle įdiegtus telefono ryšio numerius, kontroliuoja skambučių perdavimą toliau, nustato skambučių perdavimo sąlygas, taip pat ir kainas. Būtent operatorius, priimančias skambučius į savo Tinklo komutacinėje stotyje įdiegtus numerius, o ne mažmeninių telefono ryšio paslaugų teikėjas, laikytinas Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėju.

Tarnyba, atsižvelgdama į Anketų duomenis ir analizę, atliktą apibrėžiant Balso skambučių užbaigimo paslaugą, nustatė, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugas Rinkos tyrimo Tiriamojo laikotarpio pabaigoje teikė šie asmenys:

1. UAB „OMNITEL“;
2. UAB „Bitė Lietuva“;
3. UAB „TELE2“;
4. UAB „CSC TELCOM“;
5. UAB „MEDIAFON“;
6. UAB „LINKOTELUS“;
7. UAB „ECOFON“.

Remiantis anksčiau aprašytomis aplinkybėmis, atliekant pakeičiamumo paklausos ir pasiūlos atžvilgiu analizę, yra vertinama, ar Balso skambučių užbaigimo paslaugos, teikiamos

UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“, UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“, yra pakeičiamos tarpusavyje, ar nurodytos paslaugos gali būti pakeistos kitomis paslaugomis.

2.3. Balso skambučių užbaigimo paslaugų pakeičiamumo analizė

Siekiant tiksliai apibrėžti Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką, būtina įvertinti, ar Balso skambučių užbaigimo paslauga turi alternatyvių paslaugų pagal jų savybes, naudojimą ir kainas. Tuo tikslu reikia atlikti Balso skambučių užbaigimo paslaugos pakeičiamumo analizę paklausos ir pasiūlos atžvilgiu.

2.3.1. Paslaugos pakeičiamumo paklausos atžvilgiu analizė

Atliekant paslaugos pakeičiamumo paklausos atžvilgiu analizę, siekiama įvertinti, ar viešųjų elektroninių ryšių paslaugų gavėjai galėtų pakeisti gaunamas Balso skambučių užbaigimo paslaugas kitomis paslaugomis.

Konkretus Tinklo operatorius Balso skambučių užbaigimo jo Tinkle paslaugą teikia sau (operatorius užtikrina galimybę savo abonentams skambinti vieni kitiems) ir kitiems viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams (operatoriai užtikrina galimybę savo abonentams paskambinti kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentams). Pastebėtina tai, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos yra naudojamos teikti elektroninių ryšių paslaugas (jos buvo paminėtos Ataskaitos 2.1 skyriuje), kurios sudaro tarpusavio bendravimo galimybę tarp konkretaus viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjo abonentų arba skirtingų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų. Konkretus Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjas, teikdamas Balso skambučių užbaigimo paslaugas sau, gali kontroliuoti paslaugų kokybę, savikainą ir kitas Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygas. Taigi, Balso skambučių užbaigimo paslaugų pakeičiamumą paklausos atžvilgiu tikslinga nagrinėti tik tokioje situacijoje, kai operatoriai gauna Balso skambučių užbaigimo kituose Tinkluose paslaugas.

Atsižvelgiant į Balso skambučių užbaigimo paslaugų apibrėžimą (žr. Ataskaitos 2.1 skyrių), Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos baigiasi taške, kuris yra arba gali būti identifikuojamas judriojo ryšio numeriu. Telefono ryšio numerių naudojimo sąlygas nustato Numerių naudojimo taisyklės. Operatoriui paskirtą telefono ryšio numerį įdiegus operatoriaus komutacinėje stotyje (komutacinėse stotyse), šis telefono ryšio numeris negali būti naudojamas jokio kito operatoriaus viešajame ryšių tinkle⁴. Tai reiškia, kad dėl telefono ryšio numerių naudojimo technologinių ypatumų joks kitas asmuo negali užtikrinti viešuosiuose ryšių tinkluose inicijuoto skambučio perdavimo iki taško, identifikuojamo tam Tinklo operatoriui skirtais telefono ryšio numeriais. Ta pati situacija išlieka net ir numerio perkėlimo atveju, nes teisė naudoti telefono ryšio numerį, taip pat ir galimybė kontroliuoti skambučio atsiuntimą iki taško, kuris bus identifiкуotas perkeltu telefono ryšio numeriu, pereis Tinklo operatoriui, į kurio Tinklą telefono ryšio numeris buvo perkeltas. Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad konkretus operatorius negali pasiūlyti alternatyvios paslaugos Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugai.

Ribotas galimybes skirtingiems asmenims siųsti skambučius į taškus, kuriuose bus užbaigtas skambutis, patvirtina ir 2014 m. Rekomendacijos aiškinamajame memorandume pateikta informacija. 2014 m. Rekomendacijos aiškinamojo memorandumo 4.1.3 skyriuje nurodyta, kad 2014 m. Rekomendacijos aiškinamojo memorandumo ruošimo laikotarpiu ir netolimoje ateityje

⁴ Išimtis yra trumpieji telefono ryšio numeriai. Toks pats trumpasis telefono ryšio numeris gali būti įdiegtas keliuose viešuosiuose ryšių tinkluose. Tačiau net ir trumpųjų telefono ryšio numerių atžvilgiu galima parinkti tokį skambučių siuntimo maršrutą, kad skambučiai, inicijuoti tais pačiais trumpaisiais telefono ryšio numeriais, įdiegtais skirtinguose viešuosiuose ryšių tinkluose, bus nukreipti užbaigti į konkretų Tinklą.

Balso skambučių užbaigimo paslaugoms pakaitalų, kurie galėtų daryti įtaką paslaugų kainoms, nėra (angl. *Analysis of demand and supply substitutability shows that currently or in the foreseeable future there are no substitutes at the wholesale level which might constrain the setting of a charges for termination in a given network*).

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytas aplinkybes, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos, teikiamos UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“, UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“, nėra pakeičiamos tarpusavyje, taip pat nėra nustatyta Balso skambučių užbaigimo paslaugų pakaitalų.

Išvada: Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugos nėra pakeičiamos paklausos atžvilgiu.

2.3.2. Paslaugos pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu analizė

Atliekant paslaugos pakeičiamumo pasiūlos atžvilgiu analizę, siekiama įvertinti, ar viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai galėtų pasiūlyti paslaugas, kurios būtų kaip alternatyva konkrečios Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo teikiamoms Balso skambučių užbaigimo paslaugoms. Kaip buvo nurodyta Ataskaitos 2.3.1 skyriuje, skambutis yra užbaigiamas taške, kuris yra identifikuojamas tam tikru telefono ryšio numeriu. Telefono ryšio numeris veikia kaip taško adresas, kuris naudojamas parenkant skambučio maršrutą iki jo užbaigimo taško. Taigi, Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslauga galėtų būti pakeičiama pasiūlos atžvilgiu, jei daugiau nei vienas operatorius tuo pačiu metu kontroliuotų telefono ryšio numerį, kuriuo yra identifikuojamas konkretus taškas, kuriame bus užbaigtas skambutis. Esant aprašytai aplinkybei, daugiau nei vienas operatorius galėtų pasiūlyti Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugą ir skambutį perduoti nuo savo komutacinės stoties iki to taško. Arba, kitaip tariant, Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslauga, teikiama to paslaugų teikėjo, galėtų būti pakeičiama Balso skambučių užbaigimo paslauga, teikiama kito paslaugų teikėjo, jei tas pats telefono ryšio numeris tuo pačiu metu būtų įdiegtas ne viename viešajame ryšių tinkle. Tačiau kaip jau nurodyta Ataskaitos 2.3.1 skyriuje, operatoriui paskirtą telefono ryšio numerį įdiegus operatoriaus komutacinėje stotyje (komutacinėse stotyse), šis telefono ryšio numeris negali būti naudojamas jokio kito operatoriaus viešajame ryšių tinkle. Atsižvelgiant į tai, kad tas pats telefono ryšio numeris, kuriuo yra identifikuojamas taškas, negali vienu metu būti įdiegtas daugiau kaip vieno operatoriaus viešajame ryšių tinkle, konkretus viešojo ryšių tinklo operatorius negali pasiūlyti alternatyvios paslaugos Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugai.

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytas aplinkybes, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos, teikiamos UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“, UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“, nėra pakeičiamos tarpusavyje, taip pat ir kitomis elektroninių ryšių paslaugomis pasiūlos atžvilgiu.

Išvada: Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugos nėra pakeičiamos pasiūlos atžvilgiu.

Ataskaitos 2.3 skyriaus išvados:

1. Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugos nėra pakeičiamos paklausos ir pasiūlos atžvilgiu.

2. Balso skambučių užbaigimo paslaugos, teikiamos UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“, UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“, nėra pakeičiamos paklausos ir pasiūlos atžvilgiu.

2.4. Rinkos apibrėžimas iki geografinės Rinkos teritorijos apibrėžimo

Ataskaitos 2.2 skyriuje buvo nurodyta, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugas Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu ir tyrimo metu teikė ir galėjo teikti UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“, UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“.

Ataskaitos 2.3 skyriuje nustatyta, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugos, teikiamos UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“, UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“, nėra pakeičiamos paklausos ir pasiūlos atžvilgiu.

Atsižvelgiant į anksčiau aprašytas aplinkybes, iki bus atliktas Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos geografinis apibrėžimas, Tarnyba apibrėžia tokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkas:

1. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų rinką.
2. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų rinką.
3. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų rinką.
4. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų rinką.
5. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų rinką.
6. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų rinką.
7. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų rinką.

2.5. Rinkos geografinės teritorijos apibrėžimas

Apibrėžiant Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkų geografinę teritoriją, siekiama nustatyti, kokia yra konkrečios rinkos geografinė teritorija. Atitinkamos rinkos geografinė teritorija gali įtakoti nagrinėjamos rinkos apimtį, esamą ir potencialą konkurencinę aplinką nagrinėjamoje rinkoje. Taisyklių 6 punkte nurodyta, kad Tarnybos sprendime pradėti atitinkamos rinkos tyrimą gali būti nurodyta ir atitinkamos rinkos pradinė geografinė teritorija. Ten pat nurodyta, kad jei Tarnybos sprendime pradėti atitinkamos rinkos tyrimą pradinė geografinė teritorija nenurodoma, tai laikoma, kad ji atitinka Lietuvos Respublikos teritoriją. Tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1V-800 „Dėl Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo“ Rinkos pradinė geografinė teritorija nebuvo nurodyta. Atsižvelgiant į tai, laikoma, kad Rinkos geografinės teritorijos nustatymo pradinis taškas yra prielaida, kad nagrinėjamos rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Ataskaitos 2.4 skyriuje buvo apibrėžtos atskiros Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose paslaugų rinkos. Dėl to laikoma, kad ir visų Ataskaitos 2.4 skyriuje apibrėžtų atskirų Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose paslaugų rinkų geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija. Toliau yra vertinama, ar atskirų Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose paslaugų rinkų geografinės teritorijos ribos turi būti sumažintos į mažesnes teritorijas nei Lietuvos Respublikos teritorija arba išplėstos į didesnę teritoriją nei Lietuvos Respublikos teritorija.

Rinkos geografinės teritorijos suskaldymo į mažesnes Lietuvos Respublikos teritorijas vertinimas

Tinklai, steigiami naudojant radijo dažnius (kanalus), dengia 99 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos (esant vidutinio stiprumo ryšiui⁵). Šiuo atveju Tinklo dengiama teritorija parodo kokioje geografinėje teritorijoje gali būti suteikta Balso skambučių užbaigimo paslauga. Atsižvelgiant į tai,

⁵ Šaltinis: <http://epaslaugos.rrt.lt/apreptis/>

kad UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“ Tinklai veikia beveik visoje Lietuvoje, jie ir Balso skambučių užbaigimo paslaugas gali suteikti beveik visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Pastebėtina tai, kad teikdami viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas, minėti operatoriai naudoja judriojo ryšio numerius, kurie nėra geografiniai numeriai ir gali būti naudojami bet kur Lietuvoje. Taip pat pastebėtina tai, kad UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“ yra pranešę Tarnybai, kad savo veiklą vykdo Lietuvoje, ir ją vykdo visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, o ne tik vienoje arba keliuose Lietuvos Respublikos teritorijose. Dėl anksčiau aprašytų aplinkybių, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų rinkos, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų rinkos, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų rinkos geografinę teritoriją nėra tikslinga skaldyti į smulkesnes geografines teritorijas, nei Lietuvos Respublikos teritorija.

UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“, teikdami viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas, naudoja interneto protokolą (angl. *Internet Protocol, IP*) ir duomenų perdavimo paslaugas, bet nenaudoja radijo dažnių (kanalų), kuriuos naudoja UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“. Mažmeninės ir didmeninės duomenų perdavimo paslaugos yra teikiamos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, skambutis, naudojant IP, gali būti perduodamas iki bet kurio taško Lietuvos Respublikoje. Pastebėtina tai, kad teikdami viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas, minėti operatoriai naudoja judriojo ryšio numerius, kurie nėra geografiniai numeriai ir gali būti naudojami bet kur Lietuvoje. Taip pat pastebėtina tai, kad UAB „CSC TELECOM“, UAB „MEDIAFON“, UAB „LINKOTELUS“ ir UAB „ECOFON“ yra pranešę Tarnybai, kad savo veiklą vykdo Lietuvoje, ir ją vykdo visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, o ne tik vienoje arba keliuose Lietuvos Respublikos teritorijose. Dėl anksčiau aprašytų aplinkybių, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų rinkos, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų rinkos, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų rinkos, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų rinkos geografinę teritoriją nėra tikslinga skaldyti į smulkesnes geografines teritorijas, nei Lietuvos Respublikos teritorija.

Rinkos geografinės teritorijos išplėtimas už Lietuvos Respublikos teritorijos

Naudojant IP technologijas ir vystantis viešiesiems ryšių tinklams, skambučių perdavime naudojami elektroninių ryšių tinklų elementai gali būti geografiškai išsidėstę kitose šalyse. Pavyzdžiui, komutacinė stotis (arba identiškąs savybes užtikrinantis įrenginys) arba paslaugos gali būti vienoje šalyje, o taškas, iki kurio yra perduodamas skambutis užbaigti, yra kitoje šalyje. Net ir tradicinių judriojo telefono ryšio paslaugų atveju paslaugų gavėjas, naudodamas tą patį įrenginį ir tą patį telefono ryšio numerį, gali išvykti į užsienį ir pasinaudoti tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) paslaugomis.

Ataskaitos 2.1 skyriuje nagrinėjant įvairius technologinius kriterijus buvo apibrėžta Balso skambučių užbaigimo paslauga. Balso skambučių užbaigimo paslauga turi tris svarbius elementus – a) komutacinę stotį, b) tašką, kuriame yra užbaigiamas skambutis ir kuris yra identifikuojamas konkrečiu telefono ryšio numeriu, c) operatoriaus galimybę už šią paslaugą taikyti tam tikrą kainą.

Atsižvelgdama į tai, kad tam tikri Tinklo elementai gali būti išdėstyti už Lietuvos ribų, Tarnyba respondentų Anketoje prašė nurodyti 2015 m. kovo 31 d. turėtų komutacinių stočių skaičių ir jų adresus. Viena Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo valdoma komutacinė stotis buvo registruota ir stovėjo ne Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Ataskaitos 2.1 skyriuje yra nurodyta, kad taškai yra identifikuojami judriojo ryšio numeriais. Ataskaitos 2.3 skyriuje nustatyta, kad dėl technologinių ypatumų joks kitas operatorius negali pasiūlyti Balso skambučių užbaigimo paslaugos konkrečiame Tinkle. Taigi, užsienyje veikiantis operatorius, negalėdamas pasinaudoti konkrečiu jau naudojamu Tarnybos skirtu telefono ryšio numeriu, negalės pasiūlyti Balso skambučių užbaigimo paslaugos. Pastebėtina tai, kad Ataskaitos

2.2 skyriuje nurodyti operatoriai, kurie teikia Balso skambučių užbaigimo paslaugas savo Tinkluose, veikia ir Lietuvoje ir yra tarpusavyje sujungę savo elektroninių ryšių tinklus, taip pat yra susijungę su viešaisiais fiksuotojo ryšio tinklais. Atsižvelgiant į tai, kad teikiant Balso skambučių užbaigimo paslaugas yra naudojami Lietuvos elektroninių ryšių ištekliai (telefono ryšio numeriai) ir joks kitas operatorius (užsienio ar Lietuvos) negalėtų suteikti Balso skambučių užbaigimo paslaugos jau naudojamu telefono ryšio numeriu, taip pat atsižvelgiant į tai, kad operatoriai veiklą vykdo Lietuvoje, Tinklai ir kiti viešieji ryšių tinklai yra sujungti Lietuvoje, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose paslaugų rinkų geografinė teritorija neturi būti išplėsta už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktą analizę, laikoma, kad Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose paslaugų rinkų geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

Ataskaitos 2.5 skyriaus išvada: Tarnyba nustato, kad Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija, t. y.:

1. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.
2. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.
3. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.
4. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.
5. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.
6. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.
7. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų rinkos geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija.

2.6. Balso skambučių užbaigimo Tinkluose rinkų apibrėžimas

Ataskaitos 2.3 skyriuje nustatyta, kad Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslauga nėra pakeičiama nei paklausos, nei pasiūlos atžvilgiu. Ataskaitos 2.4 skyriuje buvo apibrėžtos atskiros Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose paslaugų rinkos, o Ataskaitos 2.5 skyriuje buvo apibrėžtos Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose paslaugų rinkų geografinės teritorijos. Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, Tarnyba apibrėžia šias atskiras Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkas:

1. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinka);
2. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinka);
3. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinka);
4. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublika (toliau – Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinka);

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinka);

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinka);

7. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų rinka, kurios geografinė teritorija yra Lietuvos Respublikos teritorija (toliau – Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinka).

Ataskaitos 2 skyriaus išvados:

Tarnyba apibrėžia tokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkas:

1. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinką;
2. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinką;
3. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinką;
4. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinką;
5. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinką;
6. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinką;
7. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinką.

3. TYRIMAS, AR KONKURENCIJA ATITINKAMOJE RINKOJE YRA VEIKSMINGA, IR KONKURENCIJOS PROBLEMŲ NUSTATYMAS

Kaip nurodyta Ataskaitos 1.3 skyriuje, antras Rinkos tyrimo procedūros etapas yra tyrimas, ar konkurencija Rinkoje yra veiksminga, ir jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką Rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas. Taigi, šioje Ataskaitos dalyje yra atliekamas tyrimas, ar konkurencija atitinkamose Ataskaitos 2.6 skyriuje apibrėžtose Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkose yra veiksminga. Atliekant šį tyrimą siekiama nustatyti, ar atitinkamoje apibrėžtoje Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje yra ūkio subjektas, kuris turi tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir, galiausiai, vartotojų. Atliekant konkurencijos veiksmingumo tyrimą, taip pat yra nustatomos problemos, kurios kyla arba gali kilti. Galiausiai yra nustatoma, ar atitinkamose apibrėžtose Rinkose yra ūkio subjektų, turinčių didelę įtaką tose Rinkose.

3.1. Konkurencijos veiksmingumo vertinimas

Tarnyba, tirdama, ar konkurencija Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje yra veiksminga, turi ištirti septynias individualias Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkas. Vadovaujantis Įstatymo 16 straipsnio 5 dalimi ir Taisyklių 9 punktu, Tarnyba turi teisę atlikti ne visą rinkos tyrimo procedūrą, bet tik atskiras jos dalis, jei motyvuotai ir pagrįstai mano, kad kitas rinkos tyrimo procedūros dalis atlikti nėra tikslinga. Atlikti septynis tyrimus, ar konkurencija kiekvieno Tinklo operatoriaus Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje yra veiksminga, nėra tikslinga, o tokio sprendimo motyvai yra tokie:

1. 2014 m. Rekomendacijos aiškinamojo rašto 4.1.3 skyriuje⁶ nurodyta, kad Balso skambučių užbaigimo kiekvieno operatoriaus Tinkle rinka yra monopolinė ir joje nėra jokių tendencijų efektyvios konkurencijos link⁷. Atsižvelgiant į tai, Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle rinka laikytina monopoline rinka, kurioje nėra galimybės vystytis efektyviai konkurencijai.

2. Situacija individualių Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkų struktūrose per Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo Tiriamąjį laikotarpį, lyginant su ankstesniais Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimais, iš esmės nepasikeitė. Lietuvoje už Balso skambučių užbaigimo individualiuose Tinkluose rinkos paslaugas yra atsiskaitoma pagal „skambinančioji pusė moka“⁸ atsiskaitymo principą. Konkretus Tinklo operatorius kontroliuoja skambučių perdavimą iki taško, kuriame yra užbaigiamas skambutis. Telefono ryšio numeris, kuriuo yra identifikuojamas tas taškas, vienu metu gali būti naudojamas tik viename viešajame ryšių tinkle. Artimiausiu metu nėra numatomi pokyčiai, kurie darytų įtaką anksčiau aprašytoms Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo ir telefono ryšio numerio naudojimo aplinkybėms. Taigi, joks kitas viešojo ryšių tinklo operatorius Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu negalėjo ir artimoje ateityje negalės pasiūlyti alternatyvios paslaugos Balso skambučių užbaigimo konkrečiame

⁶ Poskyris „Three criteria test“.

⁷ angl. <...>each market for fixed and mobile voice call termination is a monopolistic market with all the operators enjoying a 100 % market share with no tendency towards effective competition.

⁸ Tai reiškia, kad sąnaudą, susijusią su skambučio siuntimu (nuo skambučio inicijavimo iki jo užbaigimo), dengia skambutį inicijuojantis asmuo. Mažmeninių paslaugų atžvilgiu, skambutį inicijavęs asmuo sumoka už inicijuotą skambutį, o skambutį priėmęs asmuo už skambutį nemoka nieko. Didmeninių paslaugų atžvilgiu, operatorius, siųsdamas skambutį į kitą viešąjį ryšių tinklą, sumoka už skambučio užbaigimą to operatoriaus viešajame ryšių tinkle ir patirtas sąnaudas perkelia mažmeninių paslaugų arba savo didmeninių paslaugų gavėjams. Skambutį užbaigiantis operatorius nenustato jokių užmokesčių savo abonentams arba didmeninių paslaugų gavėjams už tai, kad skambutis buvo užbaigtas jo viešajame ryšių tinkle.

Tinkle paslaugai. Esant tokioms aplinkybėms, Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugų teikėjui nėra daromas spaudimas nenustatyti sau palankių Balso skambučių užbaigimo paslaugų suteikimo sąlygų.

Tarnyba savo motyvus neatlikti tyrimo, ar konkurencija individualiose Ataskaitos 2.6 skyriuje išvardintose rinkose yra veiksminga, grindžia šiais argumentais:

1. Kiekvienas Tinklo operatorius užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle rinkos. Užimama rinkos dalis sukuria sąlygas Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle teikėjui nustatyti Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygas sau palankia linkme.

2. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinką yra absoliutūs. Dėl telefono ryšio numerių naudojimo technologinių ypatumų joks kitas asmuo negali užtikrinti viešuosiuose ryšių tinkluose inicijuoto skambučio perdavimo nuo savo Tinklo komutacinės stoties iki konkretaus taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriais, įdiegtais to Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame skambutis bus užbaigtas.

3. Potencialios konkurencijos Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinkoje nėra. Potencialios konkurencijos atsiradimą galima vertinti dviem aspektais: a) ar yra galimybė įeiti į konkrečią Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinką ir b) ar yra galimybė atsirasti konkurencijai, net nesant galimybės įeiti į konkrečią Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinką.

Galimybė įeiti į konkrečią Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinką yra išnagrinėta Ataskaitos 2.3 skyriuje ir šiame Ataskaitos skyriuje anksčiau ir analizė rodo, kad barjeras kitiems operatoriams įeiti į Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle rinką yra absoliutus.

Galimybė atsirasti konkurencijai, net nesant galimybės įeiti į konkrečią Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinką, yra analizuojama toliau. Ataskaitos 2.1 skyriuje buvo nurodyta, kad skambutis susideda iš mažiausiai dviejų elementų – skambučio inicijavimo ir skambučio užbaigimo. Vienas operatorius (A), suteikdamas savo abonentams (arba galutiniams paslaugų gavėjams) galimybę susisiekti su kito operatoriaus (B) Tinklo abonentais (arba galutiniais paslaugų gavėjais), privalo pirkti Balso skambučių užbaigimo paslaugą iš B operatoriaus, priešingu atveju, A operatoriaus abonentai (arba galutiniai paslaugų gavėjai) neturės galimybės susisiekti su B operatoriaus abonentais (arba galutiniais paslaugų gavėjais). Konkretus operatorius, kontroliuodamas skambučio perdavimą nuo savo Tinklo komutacinės stoties iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu to paties Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame skambutis bus užbaigtas, turi galimybę kontroliuoti viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų prieinamumą abonentui (arba galutiniam paslaugų gavėjui) ir neleisti kitiems viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams pasiekti skambučio gavėją tame taške. Atsiskaitymas už suteiktas paslaugas pagal principą „skambinančioji pusė moka“ sukuria paskatas operatoriams nustatyti Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygas, įskaitant ir kainas, sau palankia linkme. Pvz., nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjai, siekdami padidinti kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų sąnaudas ir šių teikėjų paslaugų nepatrauklumą, turi motyvus didinti teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas arba jas išlaikyti tam tikrame lygyje, lyginant su sau teikiamų paslaugų sąnaudomis. Taigi, Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjų galimybės elgtis nepriklausomai nuo konkurentų yra didelės ir tai rodo, kad potencialios konkurencijos Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinkoje nėra.

4. Pirkėjo derybinė galia Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinkoje nėra.

Pirkėjo derybinė galia nusako Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjų galimybes daryti vienpusę lemiamą įtaką Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugos teikėjui. Pirkėjo derybinė galia egzistuoja, jei paslaugos teikėjams nusprendus padidinti kainas ar pabloginti parduodamos paslaugos savybes, klientai turi galimybę pasinaudoti atitinkamos rinkos siūlomų paslaugų alternatyvomis (šiuo atveju nepirkti Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugos iš jos teikėjo) arba jei paslaugos gavėjai dėl perkamo paslaugų kiekio gali daryti kitokią įtaką paslaugos teikėjams (t. y. keisti Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugos kainas, paslaugų kokybę ar kitas sąlygas). Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, galima

daryti išvadą, kad konkretus operatorius tiesiogiai nesusiduria su pirkėjo derybine galia atitinkamoje rinkoje, kai nėra galimybių nagrinėjamos rinkos paslaugų pakeisti kitomis paslaugomis, nėra galimybės keisti nagrinėjamų paslaugų kokybės ir paslaugų teikimo sąlygų dėl perkamo paslaugų kiekio. Toliau pirkėjo derybinė galia yra įvertinama pagal kiekvieną anksčiau paminėtą aplinkybę:

1) *Paslaugų pakeičiamumas*. Atsižvelgiant į argumentus, pateiktus Ataskaitos 2.3.1 ir 2.3.2 skyriuose, Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugų pirkėjai negali pakeisti šių paslaugų kitomis paslaugomis, taip pat per trumpą laiką pradėti teikti analogiškas paslaugas (pavyzdžiui, imti teikti Balso skambučių užbaigimo paslaugas sau).

2) *Įtaka paslaugų sąlygoms dėl perkamo paslaugos kiekio*. Tarnyba periodiškai renka informaciją apie Tinkluose užbaigtų skambučių trukmę, kai skambučiai yra inicijuojami ir užbaigiami savo Tinkle (skambučiai Tinklo viduje) arba kitame viešajame ryšių tinkle. Remiantis Tarnybos turimais duomenimis, buvo atlikta analizė, kokią dalį konkrečiame Tinkle užbaigtų skambučių trukmės sudaro skambučių Tinklo viduje trukmė.

3 lentelė. Skambučių, inicijuotų ir užbaigtų savo Tinkle, trukmė, lyginant su visų Tinkle užbaigtų skambučių trukme, proc.

Skambučių užbaigimo savo Tinkle teikėjas	Skambučių, inicijuotų ir užbaigtų savo Tinkle (skambučiai Tinklo viduje), trukmė, lyginant su visais Tinkle užbaigtais skambučiais, proc.						
	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.
UAB „OMNITEL“	72,6	73,0	72,6	69,2	65,3	62,0	56,3
UAB „Bitė Lietuva“	68,2	69,0	70,1	65,6	63,2	60,2	53,6
UAB „TELE2“	79,5	81,5	83,4	81,3	79,2	77,1	72,8
UAB „CSC TELECOM“	13,3	28,1	20,7	22,1	25,2	18,3	18,3
UAB „MEDIAFON“	-	-	-	-	-	0,1	0,1
UAB „LINKOTELUS“	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0

Šaltinis: Tarnybos duomenys

Kaip matyti iš 3 lentelėje pateiktos informacijos, trijų operatorių (UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TELE2“) didžiąją dalį visų Tinkle užbaigtų skambučių trukmės sudaro skambučių Tinklo viduje trukmė. Vienas operatorius Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų sau neteikia (UAB „LINKOTELUS“). Tačiau daryti išvadą, kad Balso skambučių užbaigimo konkrečiaus operatoriaus Tinkle paslaugų teikėjas susiduria su pirkėjo derybine galia tuo atveju, kai Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugos yra parduodamos daugiausia ne sau, o kitam operatoriui, yra klaidinga. Atsižvelgiant į Balso skambučių užbaigimo paslaugų pakeičiamumo paklausos ir pasiūlos atžvilgiu analizę (žr. Ataskaitos 2.3 skyrių), operatorius (A) negali pasiekti kito operatoriaus (B) taško, kuriame bus užbaigtas skambutis, kitokiu būdu, nei tiesiogiai ar netiesiogiai pirkdamas operatoriaus (B) teikiamą Balso skambučių užbaigimo paslaugą. Tokia situacija operatoriui (B) suteikia galimybes elgtis kaip monopolistui, t. y. operatorius (B), nesant reguliavimo, turės galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų sąlygas (įskaitant kainas). Vystantis konkurencijai viešųjų telefono ryšio paslaugų rinkoje, konkretus operatorius, siekdamas apsaugoti savo pajamas ir pelną, gali turėti motyvus nesujungti savo Tinklo su kitų operatorių viešaisiais ryšių tinklais arba vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų teikimo sąlygas (įskaitant kainas).

Atsižvelgiant į pateiktus argumentus, darytina išvada, kad Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugos gavėjai negali daryti įtakos Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugos teikėjo teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygoms dėl bet kokio perkamų paslaugų kiekio.

5. Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjų ir gavėjų Anketose pateikta informacija rodo, kad veiksmingos konkurencijos Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje nėra.

Tarnyba, siekdama įvertinti, ar konkurencija Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje yra veiksminga, pateikė tokius klausimus:

- 1) „Ar, Jūsų nuomone, konkurencinė aplinka, teikiant balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugas, laikotarpiu nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2015 m. kovo 31 d. pasikeitė?“;
- 2) „Ar, Jūsų nuomone, konkurencija Rinkoje yra veiksminga?“;
- 3) „Ar, Jūsų nuomone, konkurencinė aplinka, teikiant balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugas, pasikeis laikotarpiu nuo 2015 m. rugpjūčio 1 d. iki 2018 m. liepos 1 d?“

Dauguma operatorių į visus tris Anketos klausimus atsakė „ne“ (žr. Ataskaitos 2 priedo 1 lentelę), tačiau respondentų argumentai skyrėsi. Pateikta informacija rodo, kad operatorių pritarimas veiksmingai konkurencijai Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje siejamas su mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų teikimu, o ne konkrečiai su didmenine Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinka. Atsižvelgiant į tai, kad mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų teikimas nėra šio Rinkos tyrimo objektas, į operatorių išsakytą pastabą nėra atsižvelgiama.

Remdamasi anksčiau išdėstyta informacija, Tarnyba neatlieka individualių tyrimų, ar konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkose yra veiksminga. Tarnyba taip pat atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 skyriuje aprašytas aplinkybes konstatuoja, kad:

1. Kiekvienas Tinklo operatorius kontroliuoja skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu to paties Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas skambutis.

2. Viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjas, siekdamas savo teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų gavėjams suteikti galimybę paskambinti konkrečiam operatoriaus Tinklo abonentams arba nusiųsti skambučius į taškus, identifikuojamus konkrečiais telefono ryšio numeriais, privalo pirkti Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugas.

3. Viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjas, siekdamas suteikti galimybę savo teikiamų didmeninių viešųjų elektroninių ryšių paslaugų gavėjų abonentams (viešųjų telefono ryšio paslaugų gavėjams) paskambinti konkrečiam Tinklo abonentams arba siųsti skambučius į tam tikrus telefono ryšio numerius, privalo pirkti Balso skambučių užbaigimo konkrečiame Tinkle paslaugas.

4. Konkretus operatorius užima 100 procentų Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle rinkos.

5. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinką yra absoliutūs.

6. Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

7. Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

8. Nesant reguliavimo Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle rinkoje, Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio ir (arba) viešąsias elektroninių ryšių paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

9. Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugų teikėjų galimybės ir motyvai nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme yra ribojami tik dėl Tarnybos konkretiems Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugų teikėjams nustatytų atitinkamų įpareigojimų.

3.2. Konkurencijos problemų nustatymas

Tarnyba, atsižvelgdama į anksčiau išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkose nėra veiksminga. Šiame Ataskaitos skyriuje aprašytos aplinkybės leidžia konstatuoti tokias Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje egzistuojančias problemas:

1. Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugų teikėjas, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. Balso skambučių užbaigimo individualiame Tinkle paslaugų teikėjas, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

3.3. Didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas

Kaip nurodyta Ataskaitos 1.2 skyriuje, antras Rinkos tyrimo procedūros etapas yra tyrimas, ar konkurencija Rinkoje yra veiksminga, ir jeigu konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką Rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas. Šioje Ataskaitos dalyje, atsižvelgiant į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose nustatytas aplinkybes, yra įvardijami ūkio subjektai, turintys didelę įtaką atitinkamoje Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje.

3.3.1. Ūkio subjektai, turintys didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB „OMNITEL“ Tinkle teikiamos Balso skambučių užbaigimo paslaugos apima balso skambučių perdavimą nuo UAB „OMNITEL“ Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „OMNITEL“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.6 skyriuje pateiktą informaciją, konstatuoja, kad UAB „OMNITEL“ teikiamos Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos sudaro atskirą Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką – Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinką.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad:

1. UAB „OMNITEL“ kontroliuoja balso skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „OMNITEL“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas balso skambutis.

2. UAB „OMNITEL“ teikiamas Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas privalo pirkti kiti operatoriai: a) kurių teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų galutiniai gavėjai skambina į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „OMNITEL“ Tinkle; b) kurie teikia

didmenines viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ir užtikrina galimybę šių paslaugų gavėjų abonentams paskambinti į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „OMNITEL“ Tinkle.

3. UAB „OMNITEL“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkos.

4. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinką yra absoliutūs.

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

7. Nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje UAB „OMNITEL“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

8. UAB „OMNITEL“ galimybės ir motyvai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme yra ribojami tik dėl Tarnybos Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nustatytų atitinkamų įpareigojimų.

9. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje egzistuoja šios problemos:

9.1. UAB „OMNITEL“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

9.2. UAB „OMNITEL“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

UAB „OMNITEL“ Anketoje nurodė, kad „Teliasonera“ AB yra vienintelis UAB „OMNITEL“ akcininkas, turintis 100 proc. juridinio asmens UAB „OMNITEL“ turto ar reikalavimo teisės į turtą (įskaitant ir akcijas) dalį. Atliekant Rinkos tyrimą, nustatyta, kad UAB „OMNITEL“ yra susijusi ir su kitais juridiniais asmenimis. TEO LT, AB, Anketos duomenimis, 88,15 proc. TEO LT, AB, akcijų valdė „Teliasonera“ AB, 11,85 proc. valdė kiti akcininkai. Remiantis TEO LT, AB, Anketoje pateiktais duomenimis, nei vienas kitas akcininkas, išskyrus „Teliasonera“ AB, neturėjo daugiau kaip 5 proc. balsų suteikiančių akcijų. Anketoje TEO LT, AB, nurodė 10 juridinių asmenų, susijusių su bendrove (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Su TEO LT, AB, susiję juridiniai asmenys.

Bendrovės pavadinimas	Sąsajos pobūdis	Bendrovės veiklos sritis
UAB „OMNITEL“	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo „Teliasonera“ AB	Teikia viešąsias judriojo telefono ryšio paslaugas ir viešąjį judriojo ryšio tinklą
UAB „Lintel“	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo TEO LT, AB	Teikia informacijos ir nuotolinio klientų aptarnavimo paslaugas
UAB „Baltic Data Center“	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo TEO LT, AB	Teikia duomenų centrų ir informacinių sistemų valdymo paslaugas
UAB „Kompetencijos ugdymo centras“	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo TEO LT, AB	Bendrovė veiklos nevykdo
UAB „Verslo investicijos“	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo TEO LT, AB	Investicinis projektas
Baltic Data Center SIA	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo UAB „Baltic Data Center“	Bendrovė veiklos nevykdo

UAB „Hostex“	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo UAB „Baltic Data Center“	Teikia svetainių prieglobos paslaugas
UAB „Hosting“	100 proc. šios bendrovės akcijų valdo UAB „Hostex“	Teikia svetainių prieglobos paslaugas
VšĮ „Ryšių istorijos muziejus“	TEO LT, AB yra vienintelė šios įstaigos steigėja ir savininkė	Muziejus
VšĮ „Numerio perkėlimas“	25 proc. šios įstaigos akcijų valdo TEO LT, AB.	Numerio perkėlimo paslaugų teikimas

Šaltinis: TEO LT, AB, 2015 m. rugpjūčio 7 d. Anketa

Atsižvelgiant į 4 lentelėje pateiktą informaciją, darytina išvada, kad TEO LT, AB 2015 m. rugpjūčio 7 d. duomenimis (Anketos gavimo data), tiesiogiai kontroliavo 5 juridinius asmenis (UAB „Lintel“, UAB „Baltic Data Center“, UAB „Kompetencijos ugdymo centras“, UAB „Verslo investicijos“, VšĮ „Ryšių istorijos muziejus“), netiesiogiai kontroliavo 3 juridinius asmenis (Baltic Data Center SIA, UAB „Hostex“, UAB „Hosting“), valdė 1/4 dalį VšĮ „Numerio perkėlimas“, taip pat TEO LT, AB per ją valdančią įmonę „TeliaSonera“ AB buvo susijusi su UAB „OMNITEL“.

Atsižvelgiant į tai, kad Baltic Data SIA Lietuvoje veiklos nevykdo, taip pat į Ataskaitos 3 priede pateiktus ūkio subjekto ir susijusių asmenų nustatymo principus, daroma išvada, kad ūkio subjektą UAB „OMNITEL“ sudaro UAB „OMNITEL“, TEO LT, AB, UAB „Lintel“, UAB „Baltic Data Center“, UAB „Kompetencijos ugdymo centras“, UAB „Verslo investicijos“, VšĮ „Ryšių istorijos muziejus“, UAB „Hostex“, UAB „Hosting“ (toliau – ūkio subjektas UAB „OMNITEL“).

Tarnyba, remdamasi anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, daro išvadą, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nėra veiksminga ir ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje.

Išvados:

1. Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje.

2. Ūkio subjektą UAB „OMNITEL“ sudaro UAB „OMNITEL“, TEO LT, AB, UAB „Lintel“, UAB „Baltic Data Center“, UAB „Kompetencijos ugdymo centras“, UAB „Verslo investicijos“, VšĮ „Ryšių istorijos muziejus“, UAB „Hostex“, UAB „Hosting“.

3.3.2. Ūkio subjektai, turintys didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle teikiamos Balso skambučių užbaigimo paslaugos apima balso skambučių perdavimą nuo UAB „Bitė Lietuva“ Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „Bitė Lietuva“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.6 skyriuje pateiktą informaciją, konstatuoja, kad UAB „Bitė Lietuva“ teikiamos Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos sudaro atskirą Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką – Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinką.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad:

1. UAB „Bitė Lietuva“ kontroliuoja balso skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „Bitė Lietuva“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas balso skambutis.

2. UAB „Bitė Lietuva“ teikiamas Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas privalo pirkti kiti operatoriai: a) kurių teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų galutiniai gavėjai skambina į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle; b) kurie teikia didmenines viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ir užtikrina galimybę šių paslaugų gavėjų abonentams paskambinti į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle.

3. UAB „Bitė Lietuva“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkos.

4. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinką yra absoliutūs.

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

7. Nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje UAB „Bitė Lietuva“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

8. UAB „Bitė Lietuva“ galimybės ir motyvai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme yra ribojami tik dėl Tarnybos Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nustatytų atitinkamų įpareigojimų.

9. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje egzistuoja šios problemos:

9.1. UAB „Bitė Lietuva“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

9.2. UAB „Bitė Lietuva“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

UAB „Bitė Lietuva“ Anketoje nurodė 5 tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamus juridinius asmenis bei kitus su bendrove susijusius juridinius asmenis (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Su UAB „Bitė Lietuva“ susiję juridiniai asmenys

Bendrovės pavadinimas	Sąsajos pobūdis	Bendrovės veiklos sritis
Bite Finance International B.V.	Vienintelis UAB „Bitė Lietuva“ akcininkas	Holdingas
UAB „TeleTower“	Tas pats akcininkas, kaip ir UAB „Bitė Lietuva“ (100% akcijų priklauso Bite Finance International B.V.)	Telekomunikacijos bokštų, stiebų ir su jais susijusio turto turėjimas nuosavybės teise, valdymas ir nuoma bei su tuo susijusių paslaugų teikimas
SIA „Bite Latvija“	UAB „Bitė Lietuva“ turi 100 % akcijų	Elektroninių ryšių paslaugos
UAB „Spainetos prekybos sistema“	UAB „Bitė Lietuva“ turi 45,72% akcijų	Prekyba įvairiais elektroniniais prietaisais
UAB „Eurocom“	UAB „Bitė Lietuva“ turi 100 % akcijų	Judriojo telefono ryšio paslaugų teikimas per „Bitė Lietuva“ Tinklą

Šaltinis: UAB „Bitė Lietuva“ 2015 m. liepos 20 d. Anketa ir Tarnybos turimi duomenys

Atsižvelgiant į UAB „Bitė Lietuva“ Balso skambučių užbaigimo rinkos tyrimui pateiktą informaciją apie susijusius asmenis, darytina išvada, kad ūkio subjektą UAB „Bitė Lietuva“ sudaro

UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TeleTower“, UAB „Spainetos prekybos sistema“ ir UAB „Eurocom“ (toliau – ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“).

Tarnyba, remdamasi anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, daro išvadą, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nėra veiksminga ir ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje.

Išvados:

1. Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje.

2. Ūkio subjektą UAB „Bitė Lietuva“ sudaro UAB „Bitė Lietuva“, UAB „TeleTower“, UAB „Spainetos prekybos sistema“ ir UAB „Eurocom“.

3.3.3. Ūkio subjektai, turintys didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB „TELE2“ Tinkle teikiamos Balso skambučių užbaigimo paslaugos apima balso skambučių perdavimą nuo UAB „TELE2“ Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „TELE2“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.6 skyriuje pateiktą informaciją, konstatuoja, kad UAB „TELE2“ teikiamos Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos sudaro atskirą Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką – Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinką.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad:

1. UAB „TELE2“ kontroliuoja balso skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „TELE2“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas balso skambutis.

2. UAB „TELE2“ teikiamas Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas privalo pirkti kiti operatoriai: a) kurių teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų galutiniai gavėjai skambina į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „TELE2“ Tinkle; b) kurie teikia didmenines viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ir užtikrina galimybę šių paslaugų gavėjų abonentams paskambinti į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „TELE2“ Tinkle.

3. UAB „TELE2“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkos.

4. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinką yra absoliutūs.

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

7. Nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje UAB „TELE2“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

8. UAB „TELE2“ galimybės ir motyvai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme yra

ribojami tik dėl Tarnybos Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nustatytų atitinkamų įpareigojimų.

9. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje egzistuoja šios problemos:

9.1. UAB „TELE2“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

9.2. UAB „TELE2“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

UAB „TELE2“ Anketoje pažymėjo, kad UAB „TELE2“ akcininkas, turintis 100 proc. juridinio asmens UAB „TELE2“ turto ar reikalavimo teisės į turtą (įskaitant ir akcijas), yra TELE2 SVERIGE AKTIEBOLAG (Švedija). Rinkos tyrimo Anketoje UAB „TELE2“ nurodė vieną dukterinę įmonę – UAB „Tele2“ prekyba. Pažymėtina, kad TELE2 SVERIGE AKTIEBOLAG taip pat turi 100 proc. UAB „TELE2 fiksuotas ryšys“ akcijų.

Atsižvelgiant į UAB „TELE2“ Balso skambučių užbaigimo rinkos tyrimui pateiktą informaciją apie susijusius asmenis, darytina išvada, kad ūkio subjektą UAB „TELE2“ sudaro UAB „TELE2“, UAB „TELE2 fiksuotas ryšys“ ir UAB „Tele2“ prekyba (toliau – ūkio subjektas UAB „TELE2“).

Tarnyba, remdamasi anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, daro išvadą, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nėra veiksminga ir ūkio subjektas UAB „TELE2“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje.

Išvados:

1. Ūkio subjektas UAB „TELE2“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje.

2. Ūkio subjektą UAB „TELE2“ sudaro UAB „TELE2“, UAB „Tele2 fiksuotas ryšys“ ir UAB „Tele2“ prekyba.

3.3.4. Ūkio subjektai, turintys didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB „CSC TELECOM“ Tinkle teikiamos Balso skambučių užbaigimo paslaugos apima balso skambučių perdavimą nuo UAB „CSC TELECOM“ Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „CSC TELECOM“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.6 skyriuje pateiktą informaciją, konstatuoja, kad UAB „CSC TELECOM“ teikiamos Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos sudaro atskirą Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką – Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinką.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad:

1. UAB „CSC TELECOM“ kontroliuoja balso skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „CSC TELECOM“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas balso skambutis.

2. UAB „CSC TELECOM“ teikiamas Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugas privalo pirkti kiti operatoriai: a) kurių teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų galutiniai gavėjai skambina į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „CSC TELECOM“ Tinkle; b) kurie teikia didmenines viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ir užtikrina galimybę šių paslaugų gavėjų abonentams paskambinti į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „CSC TELECOM“ Tinkle.

3. UAB „CSC TELECOM“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkos.

4. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinką yra absoliutūs.

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

7. Nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje, UAB „CSC TELECOM“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC Telecom“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

8. UAB „CSC Telecom“ galimybės ir motyvai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme yra ribojami tik dėl Tarnybos Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytų atitinkamų įpareigojimų.

9. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje egzistuoja šios problemos:

9.1. UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

9.2. UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

100 proc. UAB „CSC TELECOM“ akcijų, 2015 m. rugpjūčio 10 d. (Anketos pateikimo data) duomenimis, valdė Estijos įmonė TOP Connect OU. UAB „CSC Telecom“ Anketoje taip pat nurodė vieną juridinį asmenį, susijusį su bendrove: UAB „CSC TELECOM“ valdo 100 proc. UAB „Telekomunikacijų grupė“ akcijų. Atsižvelgiant į tai ir į Ataskaitos 3 priede pateiktus ūkio subjekto ir susijusių asmenų nustatymo principus, laikoma, kad ūkio subjektą UAB „CSC TELECOM“ sudaro UAB „CSC TELECOM“ ir UAB „Telekomunikacijų grupė“ (toliau – ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“).

Tarnyba, remdamasi anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, daro išvadą, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nėra veiksminga ir ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje.

Išvados:

1. Ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje.

2. Ūkio subjektą UAB „CSC TELECOM“ sudaro UAB „CSC TELECOM“ ir UAB „Telekomunikacijų grupė“.

3.3.5. Ūkio subjektai, turintys didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB „MEDIAFON“ Tinkle teikiamos Balso skambučių užbaigimo paslaugos apima balso skambučių perdavimą nuo UAB „MEDIAFON“ Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „MEDIAFON“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.6 skyriuje pateiktą informaciją, konstatuoja, kad UAB „MEDIAFON“ teikiamos Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugos sudaro atskirą Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką – Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinką.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad:

1. UAB „MEDIAFON“ kontroliuoja balso skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „MEDIAFON“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas balso skambutis.

2. UAB „MEDIAFON“ teikiamas Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugas privalo pirkti kiti operatoriai: a) kurių teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų galutiniai gavėjai skambina į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „MEDIAFON“ Tinkle; b) kurie teikia didmenines viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ir užtikrina galimybę šių paslaugų gavėjų abonentams paskambinti į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „MEDIAFON“ Tinkle.

3. UAB „MEDIAFON“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkos.

4. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinką yra absoliutūs.

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

7. Nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje, UAB „MEDIAFON“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias elektroninių ryšių paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

8. UAB „MEDIAFON“ galimybės ir motyvai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme yra ribojami tik dėl Tarnybos Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytų atitinkamų įpareigojimų.

9. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje egzistuoja šios problemos:

- 9.1. UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

9.2. UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Remiantis UAB „MEDIAFON“ Anketoje nurodyta informacija ir Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro tvarkomais duomenimis, UAB „MEDIAFON“ akcijas 2015 m. rugpjūčio 5 d. (Anketos pateikimo diena) valdė UAB „MG Baltic Media“ (51 proc.), „Realcom Limited“ (46 proc.) ir UAB „Tomaja“ (3 proc.). „Realcom Limited“ veiklą vykdė Maltoje. Anketoje UAB „MEDIAFON“ nurodė 8 susijusius asmenis – dukterines įmones – UAB „Euro Loto“ (veiklos nevykdė), „NP System LLC“ (vykdė veiklą Azerbaidžane), „NP Base SRL“ (vykdė veiklą Moldovoje), „NP System TM SA“ (asmuo registruotas Argentinoje, tačiau veiklos nevykdė), „Atlax SARL“ (vykdė veiklą Tunise), UAB „Mediafon ID“ (veiklą vykdė Lietuvoje), UAB „Mediafon Carrier Services“ (veiklą vykdė Lietuvoje), UAB „Mediafon Datapro“ (veiklą vykdė Lietuvoje), UAB „ARUSBA“ (100 proc. akcijų priklausė „Realcom Limited“)

Remiantis Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro tvarkomais duomenimis, UAB „MEDIAFON“ valdybą sudarė 3 fiziniais asmenys. Du UAB „MEDIAFON“ valdybos nariai buvo ir UAB „MG Baltic Media“ valdybos nariais, o UAB „MG Baltic Media“ valdybą sudarė 4 asmenys. Atsižvelgiant į Ataskaitos 3 priede pateiktus ūkio subjekto ir susijusių asmenų nustatymo principus ir į tai, kad 50 proc. UAB „MG Baltic Media“ valdybos narių buvo ir UAB „MEDIAFON“ valdybos nariais, o UAB „MG Baltic Media“ valdė daugiau kaip 1/3 UAB „MEDIAFON“ akcijų, UAB „MEDIAFON“ ir UAB „MG Baltic Media“ laikytini susijusiais asmenimis.

Atsižvelgiant į tai, kad „NP System LLC“ (vykdė veiklą Azerbaidžane), „NP Base SRL“ (vykdė veiklą Moldovoje), „NP System TM SA“ (yra registruota Argentinoje, tačiau veiklos nevykdė), „Atlax SARL“ (vykdė veiklą Tunise) veiklą vykdo ne Lietuvoje, taip pat atsižvelgiant į anksčiau pateiktą informaciją apie UAB „MEDIAFON“ ir UAB „MG Baltic Media“ sąsajas, laikoma, kad ūkio subjektą UAB „MEDIAFON“ sudaro UAB „MEDIAFON“, UAB „Euro Loto“, UAB „Mediafon ID“, UAB „Mediafon Carrier Services“, UAB „Mediafon Datapro“ ir UAB „MG Baltic Media“ (toliau – ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“).

Tarnyba, remdamasi anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, daro išvadą, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nėra veiksminga ir ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje.

Išvados:

1. Ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje.
2. Ūkio subjektą UAB „MEDIAFON“ sudaro UAB „MEDIAFON“, UAB „Euro Loto“, UAB „Mediafon ID“, UAB „Mediafon Carrier Services“, UAB „Mediafon Datapro“ ir UAB „MG Baltic Media“.

3.3.6. Ūkio subjektai, turintys didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB „LINKOTELUS“ Tinkle teikiamos Balso skambučių užbaigimo paslaugos apima balso skambučių perdavimą nuo UAB „LINKOTELUS“ Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „LINKOTELUS“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.6 skyriuje pateiktą informaciją, konstatuoja, kad UAB „LINKOTELUS“ teikiamos Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos sudaro atskirą Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką – Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinką.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad:

1. UAB „LINKOTELUS“ kontroliuoja balso skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „LINKOTELUS“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas balso skambutis.

2. UAB „LINKOTELUS“ teikiamas Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugas privalo pirkti kiti ūkio subjektai: a) kurių teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų galutiniai gavėjai skambina į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „LINKOTELUS“ Tinkle; b) kurie teikia didmenines viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ir užtikrina galimybę šių paslaugų gavėjų abonentams paskambinti į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „LINKOTELUS“ Tinkle.

3. UAB „LINKOTELUS“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkos.

4. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinką yra absoliutūs.

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

7. Nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje, UAB „LINKOTELUS“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

8. UAB „LINKOTELUS“ galimybės ir motyvai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme yra ribojami tik dėl Tarnybos Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytų atitinkamų įpareigojimų.

9. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje egzistuoja šios problemos:

- 9.1. UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

- 9.2. UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

UAB „LINKOTELUS“ akcijas, 2013 m. rugpjūčio 29 d. duomenimis (trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo anketa), valdė 3 fiziniai asmenys, atitinkamai turėję 62,5 proc., 25 proc. ir 12,5 proc. akcijų. Remiantis Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro tvarkomais duomenimis, nebuvo juridinių asmenų, kurie būtų tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su UAB „LINKOTELUS“. Atsižvelgiant į tai, taip pat į Ataskaitos 3 priede pateiktus ūkio subjekto ir susijusių asmenų nustatymo principus, taikoma, kad ūkio subjektą UAB „LINKOTELUS“ sudaro UAB „LINKOTELUS“ (toliau – ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“).

Tarnyba, remdamasi anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, daro išvadą, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nėra veiksminga ir ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje.

Išvados:

1. Ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Linkotelus“ Tinkle rinkoje.
2. Ūkio subjektą UAB „LINKOTELUS“ sudaro UAB „LINKOTELUS“.

3.3.7. Ūkio subjektai, turintys didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.1 skyriuje pateiktas aplinkybes, konstatuoja, kad UAB „ECOFON“ Tinkle teikiamos Balso skambučių užbaigimo paslaugos apima balso skambučių perdavimą nuo UAB „ECOFON“ Tinklo komutacinės stoties (įskaitant šią stotį), kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „ECOFON“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame balso skambučiai užbaigiami.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 2.6 skyriuje pateiktą informaciją, konstatuoja, kad UAB „ECOFON“ teikiamos Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugos sudaro atskirą Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinką – Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinką.

Tarnyba, atsižvelgdama į Ataskaitos 3.1 ir 3.2 skyriuose išdėstytas aplinkybes, konstatuoja, kad:

1. UAB „ECOFON“ kontroliuoja balso skambučių perdavimą nuo savo komutacinės stoties, kurioje yra ar gali būti įvykdytas viešųjų ryšių tinklų sujungimas, iki taško, identifikuojamo telefono ryšio numeriu, įdiegtu UAB „ECOFON“ Tinklo komutacinėje stotyje, kuriame yra užbaigiamas balso skambutis.

2. UAB „ECOFON“ teikiamą Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugas privalo pirkti kiti operatoriai: a) kurių teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų galutiniai gavėjai skambina į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „ECOFON“ Tinkle; b) kurie teikia didmenines viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ir užtikrina galimybę šių paslaugų gavėjų abonentams paskambinti į telefono ryšio numerius, įdiegtus UAB „ECOFON“ Tinkle.

3. UAB „ECOFON“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkos.

4. Barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinką yra absoliutūs.

5. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra.

6. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų rinkoje pirkėjo derybinės galios nėra.

7. Nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje, UAB „ECOFON“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias elektroninių ryšių paslaugas nuo konkurencijos, sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

8. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje egzistuoja šios problemos:

- 8.1. UAB „ECOFON“ turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių

priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

8.2. UAB „ECOFON“ turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Remiantis Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro tvarkomais duomenimis ir 2015 m. rugpjūčio 4 d. (Anketos gavimo data) duomenimis, UAB „ECOFON“ akcijas valdė 2 fiziniai asmenys (turėję, atitinkamai, 95,3 proc. ir 1,75 proc. akcijų) ir vienas juridinis asmuo, valdęs 2,95 proc. akcijų. Atsižvelgiant į tai ir į Ataskaitos 3 priede pateiktus ūkio subjekto ir susijusių asmenų nustatymo principus, laikoma, kad ūkio subjektą UAB „ECOFON“ sudaro UAB „ECOFON“ (toliau – ūkio subjektas „ECOFON“).

Tarnyba, remdamasi anksčiau pateiktomis aplinkybėmis, daro išvadą, kad konkurencija Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje nėra veiksminga ir ūkio subjektas UAB „ECOFON“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje.

Išvados:

1. Ūkio subjektas UAB „ECOFON“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje.
2. Ūkio subjektą UAB „ECOFON“ sudaro UAB „ECOFON“.

4. IPAREIGOJIMŲ ATITINKAMOJE RINKOJE NUSTATYMAS, PAKEITIMAS IR (ARBA) PANAIKINIMAS

Kaip nurodyta Ataskaitos 1.2 skyriuje, trečiasis Rinkos tyrimo etapas yra atitinkamų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (arba) panaikinimas. Šiame Ataskaitos skyriuje yra vertinama, kokie įpareigojimai turi būti nustatyti, pakeisti ir (arba) panaikinti didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkoje turintiems ūkio subjektams.

Įstatymu į nacionalinę teisę buvo perkeltos Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemos nuostatos. Pagal Prieigos direktyvos preambulės 5 konstatuojamąją dalį, atviroje ir konkurencinėje rinkoje neturi būti apribojimų, kurie trukdytų įmonėms tarpusavyje derėtis dėl prieigos ir tinklų sujungimo susitarimų, ypač dėl susitarimų tarp ūkio subjektų, veikiančių skirtingose valstybėse. Pagal Prieigos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, valstybės narės privalo užtikrinti, kad nebūtų jokių apribojimų, kurie neleistų ūkio subjektams toje pačioje ar kitoje valstybėje narėje derėtis tarpusavyje dėl prieigos ir (ar) tinklų sujungimo sąlygų techniniais ar komerciniais klausimais. Tuo tikslu Prieigos direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos, atsižvelgdamos į Pagrindų direktyvoje išdėstytus tikslus, turi skatinti ir, kur būtina, užtikrinti prieigos teikimą ir tinklų sujungimą. Prieigos direktyvos 5 straipsnio 1 dalies 2 pastraipoje ir 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi turėti galias nustatyti tam tikrus įpareigojimus. Pažymėtina, kad vadovaujantis Įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, „Šiuo Įstatymu siekiama Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemos tikslų, tarp jų <...> plėsti vidaus rinką“. Taigi, Tarnyba vadovaudamasi Įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi, turi imtis atitinkamų priemonių, siekdama skatinti konkurenciją elektroninių ryšių srityje.

Prieigos direktyvos 8 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad nustatyti įpareigojimai turi būti pagrįsti nustatytos problemos pobūdžiu, taip pat proporcingi ir pateisinami atsižvelgiant į Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nustatytus tikslus (konkurencijos skatinimas, vidaus rinkos plėtra ir Europos Sąjungos piliečių interesų užtikrinimas). Prieigos direktyvos preambulės 15 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad skiriant įmonei, turinčiai didelę įtaką rinkoje, įpareigojimus papildomos rinkos analizės atlikti nereikia, tačiau būtina pagrįsti, kad būtent toks įpareigojimas yra tikslingas ir pagal nustatytos problemos pobūdį proporcingas. Didelės įtakos rinkoje nustatymo gairių 117 punkte taip pat akcentuojama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi užtikrinti, kad didelę įtaką turintiems ūkio subjektams nustatomi įpareigojimai turi atitikti tikslus, nurodytus Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje, ir būti proporcingi sprendžiamoms problemoms.

Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Tarnyba turi teisę ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, nustatyti Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1–7 punktuose nurodytus įpareigojimus, atsižvelgdama į tai, kurie iš jų yra tinkami konkrečiu atveju, ir nustatydamą tokių įpareigojimų vykdymo pradžios momentą. Taisyklių V skyriuje (Taisyklių 20–23 punktuose) yra nustatyta įpareigojimų nustatymo, pakeitimo ir (ar) panaikinimo procedūra.

Taisyklių 20 punkte nurodyta, kad nustačius, jog konkurencija atitinkamoje rinkoje nėra veiksminga, Tarnyba nustato įpareigojimus didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams. Įpareigojimai nustatomi vadovaujantis Įstatymo 17 straipsniu, taip pat vadovaujantis ir atsižvelgiant į Taisyklių 5 punkte nurodytus teisės aktus. Įstatymo 17 straipsnyje nurodyta, kad Tarnyba, atsižvelgdama į tai, kurie įpareigojimai yra tinkamiausi konkrečiu atveju, ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, gali nustatyti šiuos įpareigojimus:

1. skaidrumo įpareigojimą;
2. nediskriminavimo įpareigojimą;
3. apskaitos atskyrimo įpareigojimą;
4. įpareigojimą suteikti prieigą;

5. kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimą;
6. funkcinio atskyrimo įpareigojimą;
7. įpareigojimus, susijusius su paslaugų galutiniams paslaugų gavėjams teikimu.

Taisyklių 21 punkte nurodyta, kad Tarnyba ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, palieka nustatytus įpareigojimus, jei įpareigojimai buvo nustatyti anksčiau. Tarnyba taip pat gali pakeisti minėtiems ūkio subjektams nustatytus įpareigojimus.

Taisyklių 23 punkte nurodyta, kad įpareigojimai panaikinami Įstatymo 17 straipsnio 7 dalyje nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka.

4.1. Įpareigojimų ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ nustatymas

Ataskaitos 3.3.1 skyriuje nustatyta, kad ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Tarnyba Ataskaitos 3.3.1 skyriuje nustatė šias Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje problemas:

1. UAB „OMNITEL“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. UAB „OMNITEL“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Tarnybos šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nustatytomis šiomis konkurencijos problemomis:

1. UAB „OMNITEL“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti per aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kainas;

2. UAB „OMNITEL“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybę taikyti nevienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas, priklausomai nuo balso skambučių inicijavimo kilmės;

3. UAB „OMNITEL“ neturi iniciatyvos suteikti prieigą ir turi motyvų nesuteikti prieigos, kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos teikimu;

4. UAB „OMNITEL“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos teikimu susijusias priemones.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, skaidrumo įpareigojimą, nediskriminavimo įpareigojimą, taip pat kainų kontrolės įpareigojimus (kainų kontrolės įpareigojimas buvo taikomas tiek Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugoms, tiek su šiomis paslaugomis susijusioms priemonėms).

Atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nustatytomis problemomis ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos UAB „OMNITEL“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, numatytą Įstatymo 21 straipsnyje, skaidrumo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 18 straipsnyje, nediskriminavimo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 19 straipsnyje ir kainų kontrolės įpareigojimą, numatytą Įstatymo

23 straipsnyje, Tarnyba gali palikti galioti ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ nustatytus įpareigojimus, juos pakeisti arba panaikinti.

4.1.1. UAB „OMNITEL“ paliekami galioti įpareigojimai

Ataskaitos 4.1 skyriuje buvo nurodyta, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis problemomis. Nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo. Atsižvelgiant į tai, kad tiek trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu, tiek šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Tarnybos nustatytos problemos sutampa, tikslinga palikti galioti jau anksčiau Tarnybos nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą. Tolesnį įpareigojimo suteikti prieigą taikymą pagrindžia ir toliau nurodytos aplinkybės. Ataskaitos 4.1.2.1, 4.1.2.2 ir 4.1.2.3 skyriuose siūlomi nustatyti skaidrumo, nediskriminavimo ir kainų kontrolės įpareigojimai tiesiogiai neribos UAB „OMNITEL“ galimybės nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių, todėl siekiant riboti asmens galimybes nesuteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų arba nutraukti jų teikimą, įpareigojimas suteikti prieigą yra būtinas.

Dėl anksčiau išdėstytų aplinkybių ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ tikslinga palikti galioti visa apimtimi 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą (nurodytą Įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 5, 6, 9 punktuose).

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ galimybes vienašališkai nesuteikti prieigos arba nutraukti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į viešųjų telefono ryšio paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs didesnes paslaugų pasirinkimo galimybes. Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais, nurodytais Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, nes:

a) viešųjų ryšių tinklų sujungimas (t. y. prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių paslaugų suteikimas) yra abipusiškai naudingas viešuosius ryšių tinklus sujungiantiems operatoriams, tokiu būdu užtikrinantis skirtingų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų tarpusavio bendravimą;

b) prieiga turės būti suteikta esant pagrįstam prašymui suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra pateisinamas Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytais tikslais, nes nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, UAB „OMNITEL“ turės galimybes ir motyvus nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba vienašališkai nustatyti (keisti) Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų sąlygas, tokiu būdu ribojant konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, Tarnybai, kiekvieną kartą kilus ginčui dėl Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų nesuteikimo, teks nagrinėti nesutarimus tarp operatorių. Ginčų sprendimo procedūra trunka tam tikrą laiką ir tai sukuria sąlygas operatoriams piktnaudžiauti, dėl ko gali būti ribojamos paskatos veikti elektroninių ryšių rinkoje.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „OMNITEL“, teikiant Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, yra paliekamas galioti 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.1 papunktyje nustatytas ir Įstatymo 21 straipsnyje numatytas įpareigojimas suteikti prieigą.

4.1.2. UAB „OMNITEL“ keičiami įpareigojimais

Ataskaitos 4.1 skyriuje nustatyta, kad viena iš Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų yra tai, kad UAB „OMNITEL“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Pastebėtina tai, kad ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis ir Ataskaitos 4.1 skyriuje išvardintomis problemomis.

Siekiant išspręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, UAB „OMNITEL“ buvo pakeistas 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 1V-1516 4 punkte nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas, bet palikti galioti 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.2 ir 3.3 papunkčiuose nustatyti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimai.

Ataskaitos 3.3.1 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkos, barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinką yra absoliutūs, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios taip pat nėra. Šios aplinkybės nesudaro sąlygų nagrinėjamoje rinkoje atsirasti charakteristikoms, kurios spręstų šio Ataskaitos skyriaus pirmoje pastraipoje nurodytas su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių teikimo sąlygomis susijusias problemas. Problema, kad UAB „OMNITEL“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme, tiesiogiai ir geriausiai sprendžia Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainų reguliavimas. Nediskriminavimo įpareigojimas sustiprina kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat riboja ūkio subjekto galimybes diskriminuoti skirtingus Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjus kitomis priemonėmis nei kainos. Skaidrumo įpareigojimo taikymas užtikrina galimybę stebėti, kaip laikomasi nediskriminavimo įpareigojimo, kainų kontrolės įpareigojimo ir įpareigojimo suteikti prieigą. Kadangi trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu sprendžiant analogiškas problemas UAB „OMNITEL“ buvo pakeistas kainų kontrolės įpareigojimas ir palikti galioti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimai, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkoje tikslinga toliau reguliuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainas ir taikyti nediskriminavimo bei skaidrumo įpareigojimus. Sutampant šiame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime ir trečiajame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime nustatytoms problemoms, galima palikti galioti jau anksčiau Tarybos nustatytus kainų kontrolės, nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimus. Respondentai Anketose nurodė keletą problemų ir pasiūlymų, susijusių su kainų kontrolės ir nediskriminavimo įpareigojimo taikymu, kurie apibendrintai gali būti išdėstyti taip (žr. Ataskaitos 2 priedo 2 lentelę):

1) Nepaisant to, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos visoje Europos Sąjungoje yra reguliuojamos ir jos turi būti nustatomos, atsižvelgiant į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, dėl vis dar išliekančio kainų diferencijavimo Balso skambučių užbaigimo Tinkluose kainos kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse (pvz., Vengrijoje, Serbijoje, Suomijoje, Vokietijoje) yra didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkle kainos. Dėl to nustatant kainų kontrolės įpareigojimą Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugoms Lietuvos Tinklo operatoriams turi būti leista taikyti tokias pačias Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas, kokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas taiko kitas Europos Sąjungos Tinklo operatorius.

2) Ne Europos Sąjungos valstybėse narėse, tokiose kaip Rusija, Baltarusija, Ukraina, taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkluose kainos ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio

tinkluose kainos yra kelis kartus didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkle kainos. Balso skambučių užbaigimo Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos periodiškai yra ir didinamos. Dėl didelių ir augančių kainų skirtumų, didėja skirtumas tarp pajamų ir išlaidų, o augančios sąnaudos operatorius vers didinti mažmeninių paslaugų kainas. Operatoriai siūlo sudaryti galimybes nustatyti individualias Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas skambučiams, inicijuojamiems ne Europos Sąjungoje.

Pastebėtina tai, kad skaidrumo įpareigojimas turėjo būti įgyvendinamas Informacijos, reikalaujamos skelbti nustačius skaidrumo įpareigojimą, apimties, jos detalumo reikalavimų, paskelbimo būdo ir kitų paskelbimo sąlygų aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2006 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. 1V-4 „Dėl Informacijos, reikalaujamos skelbti nustačius skaidrumo įpareigojimą, apimties, jos detalumo reikalavimų, paskelbimo būdo ir kitų paskelbimo sąlygų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas) nustatyta tvarka. Tačiau Aprašas buvo pripažintas netekusiu galios, o jame numatyti reikalavimai įtvirtinti Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklėse, patvirtintose Tarnybos direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 1V-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Prieigos taisyklės). Taip pat dalis skaidrumo įpareigojimo reikalavimų, tokių kaip skelbti standartinį pasiūlymą teikti Balso skambučių užbaigimo paslaugas ir pateikti tinklų sujungimo sutartis, jau yra įgyvendinta ir tolesnis jų taikymas yra perteklinis.

Tarnyba, atsižvelgdama į pokyčius, įvykusius įgyvendinant trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą skaidrumo įpareigojimą, kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos dalyvių keliamas problemas dėl skirtumų tarp balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose Lietuvoje paslaugų ir balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose už Lietuvos ribų paslaugų kainų, toliau vertins, kaip reikia pakeisti UAB „OMNITEL“ trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytus kainų kontrolės, nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimus.

4.1.2.1. Skaidrumo įpareigojimo keitimo vertinimas

Ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.3 papunktyje nustatytas ir Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-956 3.3 papunktyje paliktas galioti skaidrumo įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 18 straipsnyje, UAB „OMNITEL“ įpareigojo:

1) „viešai skelbti balso skambučių užbaigimo paslaugos bei su šios paslaugos teikimu susijusių paslaugų kainas tokiu detalumu ir apimtimi, koku jos yra nustatytos tinklų sujungimo sutartyse;

2) per 30 dienų nuo įpareigojimo nustatymo dienos paskelbti standartinį pasiūlymą sujungti tinklus, kuris būtų pakankamai detalus, kad būtų galima sudaryti sutartis dėl balso skambučių užbaigimo paslaugos;

3) teikti ūkio subjektams, siekiantiems tinklų sujungimo, visą informaciją, būtiną tinklų sujungimui sudaryti;

4) Tarnybai pateikti visas tinklų sujungimo sutartis, įskaitant sutarčių pakeitimus ir papildymus, susijusius su prieigos prie balso skambučių užbaigimo paslaugos teikimu per 10 darbo dienų nuo šių sutarčių (taip pat ir papildymų, pakeitimų) sudarymo dienos, o sutartis, jų pakeitimus ir papildymus, sudarytus iki šio įpareigojimo nustatymo dienos, pateikti per 10 darbo dienų nuo šio įpareigojimo nustatymo dienos.“

Tačiau dalis 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.3 papunktyje nustatyto skaidrumo įpareigojimo reikalavimų, tokių kaip įpareigojimas paskelbti standartinį pasiūlymą bei Tarnybai pateikti tinklų sujungimo sutartis, jau yra įgyvendinta ir tolesnis jų taikymas yra perteklinis. Pastebėtina tai, kad Aprašas buvo pripažintas netekusiu galios, o jame numatyti reikalavimai

įtvirtinti Prieigos taisyklėse. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, būtina pakeisti skaidrumo įpareigojimą ir jį išdėstyti taip:

Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas privalo:

1. standartiniame pasiūlyme suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;
2. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;
3. skelbti informaciją apie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tolesnis skaidrumo įpareigojimo taikymas ne tik užtikrintų galimybę stebėti, kaip laikomasi nediskriminavimo įpareigojimo, kainų kontrolės įpareigojimo ir įpareigojimo suteikti prieigą, bet ir kitiems Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjams padidintų tikrumą, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos yra teikiamos jų nediskriminuojant. Taip būtų užtikrinamos geresnės galimybės Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų teikėjams prognozuoti savo veiklą, rinką ir jos stabilumą, t. y. būtų sukuriamos prielaidos adaptuoti savo elgesį Rinkoje, atsižvelgiant į ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ galimus Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimo sąlygų pakeitimus. Taigi, skaidrumo įpareigojimas yra būtinas, nes jis sustiprins kitus įpareigojimus ir sudarys sąlygas konkurencijai.

Įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnyje, nes apima tik būtinas įsitikinti, kad nėra konkurenciją ribojančių veiksmų, informacijos pateikimą bei skelbimą, taip pat būtinas viešųjų ryšių tinklų sujungimui įvykdyti informacijos pateikimą bei paskelbimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ pakeičiamas Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.3 papunktyje nustatytas skaidrumo įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 18 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas, privalo:

1. standartiniame pasiūlyme suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;
2. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;
3. skelbti informaciją apie Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

4.1.2.2. Nediskriminavimo įpareigojimo keitimo vertinimas

Nediskriminavimo įpareigojimo tikslas yra apriboti vertikalčiai integruoto paslaugų teikėjo galimybes skirtingiems paslaugų gavėjams taikyti skirtingas sąlygas elektroninių ryšių paslaugoms, kurias naudoja pats vertikalčiai integruotas operatorius ir kiti elektroninių ryšių paslaugų teikėjai konkuruodami vieni su kitais. Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjas, taikydamas skirtingas sąlygas savo teikiamoms Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugoms, netiesiogiai darys įtaką kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų ir kitų elektroninių ryšių paslaugų teikėjų galimybėms konkuruoti su Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjo teikiamomis viešosiomis telefono ryšio paslaugomis. Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo

Nr. 1V-821 3.2 papunktyje nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas įpareigojo UAB „OMNITEL“:

„Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ balso skambučių užbaigimo paslaugai UAB „OMNITEL“ Tinkle privalo taikyti technines bei kitas sąlygas tokias pačias, kokias ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, bei jos negali priklausyti nuo skambučių inicijavimo kilmės. Ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ taikomos skambučių užbaigimo kainos kitiems ūkio subjektams negali būti skirtingos priklausomai nuo to, kuriame kitame viešajame telefono ryšio tinkle skambutis buvo inicijuotas.“

Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“, vykdydamas anksčiau nurodytą įpareigojimą, visiems Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų gavėjams turėjo taikyti vienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo technines bei kitas sąlygas, taip pat ir kainas. Įgyvendinant Tarnybos 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1V-1516 nustatytus įpareigojimus ir Tarnybos direktoriaus 2012 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1V-1899 „Dėl laikinųjų priemonių ūkio subjektams UAB „Bitė Lietuva“, UAB „OMNITEL“ ir UAB „TELE2“, turintiems didelę įtaką balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „Bitė Lietuva“, UAB „OMNITEL“, UAB „TELE2“ viešuosiuose judriojo telefono ryšio tinkluose, nustatymo“ nustatytus įpareigojimus, buvo mažinamos Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle, UAB „OMNITEL“ Tinkle ir UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainos. Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, taip pat Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų UAB „OMNITEL“ Tinkle kaina buvo 1,04 Eur ct/min. (be PVM).

Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo 2 punkte nurodyta, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos turi būti nustatomos, atsižvelgiant į „grynąsias“ „iš apačios į viršų“ ilgojo laikotarpio padidėjimo sąnaudas (angl. *Bottom-Up Long Run Average Incremental Cost, BU-LRAIC* arba *BU-LRIC*). Dėl šio metodo taikymo Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina turės dar mažėti⁹. Taigi, įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo Europos Sąjungos valstybėse narėse, Norvegijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine¹⁰ balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos vienodės. Tačiau Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimas Europos ekonominėje erdvėje ir už jos ribų nėra harmonizuotas. Tarnybos turima informacija rodo, kad Balso skambučių užbaigimo Lietuvos operatorių Tinkluose paslaugų kainos mažėja, tačiau operatorių, veikiančių ne Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, teikiamų balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos išlieka stabilios arba didėja. Pavyzdžiui, trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu surinkta informacija rodo, kad 2009–2012 m. vidutinės Lietuvos operatorių patiriamos sąnaudos užbaigiant ne Europos Sąjungos valstybėse narėse buvo 2,6 karto didesnės nei Europos Sąjungoje patiriamos išlaidos. Tarnybos surinkta informacija rodo, kad Ukrainoje veikiantiems operatoriams yra sudarytos sąlygos diferencijuoti skambučių užbaigimo paslaugų kainas, atsižvelgiant į skambučių kilmę, ir Ukrainos operatoriai yra nustatę didesnes skambučių užbaigimo paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems už Ukrainos ribų, nei skambučiams, inicijuotiems Ukrainoje.

Anksčiau pateikta informacija rodo, kad UAB „OMNITEL“ yra įpareigotas taikyti vienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygas, nepaisant skambučio kilmės, tačiau pats

⁹ Europos Sąjungos valstybės narės yra apskaičiavusios tokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų Tinkluose „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas: Prancūzija – 0,78 Eur ct/min. (be PVM), Malta – 0,4045 Eur ct/min. (be PVM), Rumunija – 0,96 Eur ct/min. (be PVM); Vengrija – 0,54 Eur ct/min. (be PVM); Švedija – 0,96 Eur ct/min. (be PVM).

¹⁰ Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas nėra Europos Sąjungos valstybės narės, tačiau minėtos trys valstybės ir Europos Sąjungos valstybės narės sudaro Europos ekonominę erdvę (EEE). Europos Sąjungos valstybės narės bei Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas sudaro bendrą rinką, kurioje galioja tokios pačios konkurencijos taisyklės.

operatorius negauna panašių Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų sąlygų iš operatorių, veikiančių už Europos ekonominės erdvės ribų. Tam tikrais atvejais Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygos ne Europos ekonominės erdvės šalyse net blogėja. Pastebėtina ir tai, kad aukštos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos ne Europos ekonominės erdvės šalyse nesudaro galimybių pasiūlyti mažmeninių paslaugų tokiais pačiais arba panašiomis sąlygomis kaip skambučiams Europos Sąjungoje. Dėl minėtų aplinkybių šiuo metu UAB „OMNITEL“ taikomas nediskriminavimo įpareigojimas yra neproporcingas ir ribojantis UAB „OMNITEL“ galimybes derėtis dėl palankesnių Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygų skambučiams, siunčiamiems ne į Europos ekonominės erdvės valstybes.

Taigi, siekiant sudaryti vienodas veiklos sąlygas Lietuvos ir ne Europos ekonominės erdvės operatoriams ir mažinti Lietuvos operatorių diskriminavimo ir vienpusio reguliavimo pasekmes, būtų tikslinga nustatyti lankstesnes sąlygas, teikiant Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugas, kai jos yra teikiamos ne Europos ekonominėje erdvėje veikiančioms operatoriams. Tačiau nėra tikslinga sudaryti lankstesnes sąlygas nustatyti skirtingas Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygas skambučiams, inicijuotiems Europos ekonominėje erdvėje. Europos Sąjungos valstybės narės, tarp jų ir Lietuva, turi įgyvendinti Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo. Europos Sąjungos valstybėms narėms, įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainos ilgainiui suvienodės. Kuo mažiau Europos Sąjungos valstybių narių įgyvendins Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, tuo bus didesni skirtumai tarp Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainų ir tuo bus didesnis pinigų perskirstymas tarp operatorių. Šios sąlygos apsunkins vidaus (Europos Sąjungos) rinkos kūrimą.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, darytina išvada, kad griežtas nediskriminavimo įpareigojimo taikymas Lietuvos operatorius diskriminuoja ne Europos ekonominėje erdvėje veikiančių operatorių atžvilgiu bei vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu taps neproporcingas Lietuvos operatorių atžvilgiu. Siekiant sumažinti nediskriminavimo įpareigojimo našta, yra tikslinga Lietuvos operatoriams, tuo pačiu ir UAB „OMNITEL“, sudaryti lankstesnes sąlygas nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų kainas, kai skambutis yra inicijuojamas už Europos ekonominės erdvės ribų. Tačiau siekiant, kad skirtingi Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjai nebūtų diskriminuojami, tikslinga nustatyti UAB „OMNITEL“ įpareigojimą Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjams taikyti analogiškas sąlygas analogiškomis paslaugoms ir taikyti tokias pačias sąlygas, kai teikiamos tokios pačios paslaugos. Tokiu būdu bus ribojamas Balso skambučių užbaigimo paslaugų suteikimo sąlygų nustatymas paslaugoms, kai skambučių kilmė yra vienoda. Atsižvelgiant į anksčiau aprašytą situaciją, Tarnyba ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ keičia 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.2 papunktyje nustatytą nediskriminavimo įpareigojimą ir jį išdėsto taip:

Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti kitų ūkio subjektų ir užtikrinti analogiškų sąlygų analogiškėmis aplinkybėmis taikymą (įskaitant informacijos teikimą ir paslaugų kokybę) ir tos pačios kokybės bei tokių pačių sąlygų taikymą (įskaitant informacijos teikimą), kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams.

Nediskriminavimo įpareigojimas užtikrins, kad skirtingiems Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių gavėjams UAB „OMNITEL“ taikys analogiškas technines, kokybės, nustatomų terminų ir kitas paslaugų teikimo sąlygas, kokias taiko sau, taip pat paslaugų teikimo sąlygos bus ne blogesnės nei UAB „OMNITEL“ jas taiko sau. Šis įpareigojimas leis UAB „OMNITEL“ nustatyti lankstesnes Balso skambučių užbaigimo

paslaugų kainas, tačiau ribos UAB „OMNITEL“ galimybes taikyti diskriminacines sąlygas, kai skambučio kilmė yra tokia pati. Lankstesnės galimybės nustatyti kainas sudarys sąlygas didesnei UAB „OMNITEL“ derybinei galiai derantis dėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavimo sąlygų iš operatorių, veikiančių už Europos ekonominės erdvės ribų. Šis įpareigojimas atitinka Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytus tikslus, nes, ribojant UAB „OMNITEL“ galimybes diskriminuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių pirkėjus sau, savo padaliniais ar dukterinėms įmonėms teikiamų paslaugų techninių, kokybinių ir kitų panašių sąlygų atžvilgiu, yra sudaromos sąlygos vystytis konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Tai yra, kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų galimybės konkuruoti su UAB „OMNITEL“ nebus ribojamos UAB „OMNITEL“ galimai diskriminaciniais veiksmais skirtingiems paslaugų gavėjams (įskaitant ir save) nustatytomis skirtingomis Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygomis. Nediskriminavimo įpareigojimas atitinka Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodytus elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, nes, kaip nurodyta anksčiau, užtikrins sąlygas vystytis konkurencijai, taip pat dėl tęsiamo reguliavimo užtikrins teisinį tikrumą ir apsaugos Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų gavėjų ir šių gavėjų abonentų (galutinių paslaugų gavėjų) interesus.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ yra keičiamas 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 3.2 papunktyje nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas. Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti kitų ūkio subjektų ir užtikrinti analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą (įskaitant informacijos teikimą ir paslaugų kokybę) ir tos pačios kokybės bei tokių pačių sąlygų taikymą (įskaitant informacijos teikimą), kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams.

4.1.2.3. Kainų kontrolės įpareigojimo keitimo vertinimas

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas buvo skirtas dviem paslaugoms: Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugai ir su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslauga susijusių priemonių paslaugai. Atsižvelgiant į tai, toliau vertinama, ar būtina keisti įpareigojimus abejoms paslaugoms.

Tarnyba trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatė, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, kurios buvo įgyvendinusios Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus ir Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatčiusios pagal įdiegtus BU-LRIC apskaitos modelius, apskaičiuotų BU-LRIC sąnaudų vidurkį (angl. *Benchmarking*). Skaiciuojant Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kainą, buvo remtasi trylikos valstybių, kurios buvo įdiegusios BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, duomenimis. Taikant minėtą metodą, Tarnyba nustatė, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kaina turi būti ne didesnė nei 1,04 Eur ct/min. (be PVM).

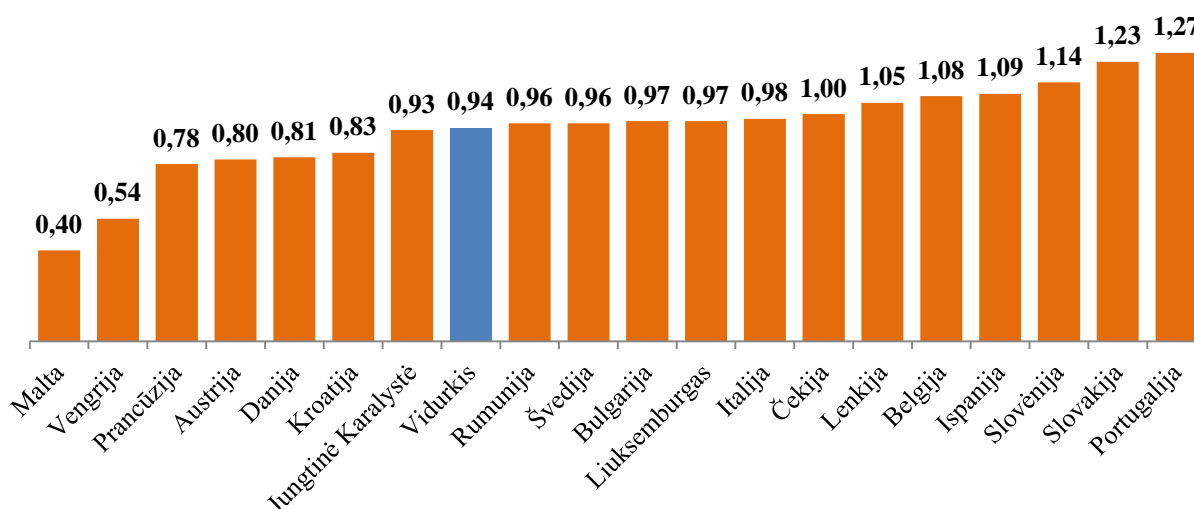
Pažymėtina, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle rinkos tyrimo laikotarpiu Tarnyba organizavo viešąsias konsultacijas dėl skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose aukščiausios kainos nustatymo. Jos metu Lietuvos operatoriai vieningai pasisakė, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos neturėtų būti mažesnės nei kainos, nustatytos kitose Europos Sąjungos valstybėse. Šio Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu valstybių skaičius, kurios įdiegė BU-LRIC apskaitos modelius, yra išaugęs iki devyniolikos, o kai kurios Europos Sąjungos valstybės narės perskaičiavo Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąnaudas ir sumažino siektinas kainas. Tai savo ruožtu įtakoja BU-LRIC

sąnaudų vidurkį, taip pat ir vidutinę Balso skambučių užbaigimo Europos Sąjungos Tinkluose kainą. Atsižvelgiant į tai, kad kinta Europos Sąjungos valstybių narių, įgyvendinusių Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus reikalavimus, skaičius ir keičiasi Balso skambučių užbaigimo kainos, nustatytos pagal BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį, kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, būtina peržiūrėti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugoms nustatytą kainą.

3 paveiksle pateikta informacija vaizduoja Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas valstybėse, kurios jau taiko „grynosiomis“ BU-LRIC modelio sąnaudomis grįstas kainas. Didžiausia Balso skambučių užbaigimo paslaugos kaina (1,27 Eur ct/min), apskaičiuota įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, yra taikoma Portugalijoje, mažiausia – Maltoje (0,40 Eur ct/min). Europos Sąjungos valstybių, kurios Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų kainas nustatė, atsižvelgdamos į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas, Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų vidurkis siekia 0,94 Eur ct/min.

3 pav. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų palyginimas Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo įgyvendinusiose valstybėse, Eur ct/min.

Įgyvendinant Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus reikalavimus, siekiama efektyvaus ir vieningo Balso skambučių užbaigimo paslaugų reguliavimo Europos Sąjungos mastu, užtikrinant jo tęstinumą ir taikomo kainų kontrolės įpareigojimo suderinamumą. Atsižvelgiant į tai, kad trečiojo Rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina buvo nustatyta, remiantis Bendroje pozicijoje dėl priemonių minimu kainų kontrolės metodu, kai yra atsižvelgiama į kitų šalių patirtį, tikslinga ir toliau taikyti vidutinę Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą, apskaičiuotą pagal BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį, kurį Rinkos tyrimo metu taikė devyniolika Europos Sąjungos valstybių narių. Bendroje pozicijoje dėl priemonių minimas skambučių užbaigimo kainų simetriškumas turėtų būti užtikrinamas ne tik nacionaliniu, bet ir visos Europos Sąjungos mastu, todėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos nustatymas, remiantis kitų šalių patirtimi, yra tinkamas metodas, įgyvendinant Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus tikslus bei reikalavimus.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų kainos bus apskaičiuotos pagal kainų kontrolės metodą, atsižvelgiant į kitų Europos Sąjungos valstybių patirtį. Tai yra Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų kainos turi būti ne didesnės nei valstybių, įdiegusių „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, taikomų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų vidurkį. Tokios kainos visiškai atitinka

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo 12 punkto nuostatą, kad po 2014 m. liepos 1 d. „alternatyvių metodikų taikymo rezultatai neturėtų viršyti vidutinių skambučių užbaigimo tarifų, kuriuos taikydamos rekomenduojamą sąnaudų metodiką nustatė nacionalinės reguliavimo institucijos“.

Pastebėtina tai, kad respondentai Anketoje taip pat pateikė keletą pastabų ir pasiūlymų dėl Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimo (žr. Ataskaitos 2 priedo 2 lentelę):

1) Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos turi būti sumažintos iki skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainų, nes skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainoms esant mažesnėms už Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas, judriojo ryšio operatoriams yra sukuriamas konkurencinis pranašumas.

2) Nustatyti kainų kontrolės įpareigojimą mažmeninėje judriojo telefono ryšio paslaugų rinkoje, kad mažmeninė skambučio kaina būtų ne mažesnė nei šių didmeninių paslaugų kainų suma: skambučio inicijavimo paslaugos kaina savame Tinkle ir Balso skambučių užbaigimo savame Tinkle arba kitame Tinkle (įskaitant skambučio tranzito paslaugos kainą) kaina.

3) Nustatant kainų kontrolės įpareigojimą Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugoms, būtina atsižvelgti į tai, kad skambučių užbaigimo paslaugų kainos kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse (pvz. Vengrijoje, Serbijoje, Suomijoje, Vokietijoje) yra didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos.

4) Ne Europos Sąjungos valstybėse narėse, tokiose kaip Rusija, Baltarusija, Ukraina, taikomos skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose kainos yra kelis kartus didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos. Skambučių užbaigimo Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos linkusios net didėti. Dėl didelių ir augančių kainų skirtumų didėja skirtumas tarp pajamų ir išlaidų, o augančios sąnaudų operatorius vers didinti mažmeninių paslaugų kainas. Operatoriai siūlo sudaryti galimybes nustatyti individualias Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas skambučiams, inicijuojamiems Europos Sąjungoje ir ne Europos Sąjungoje.

Atsižvelgiant į tai, kad siūlomos reguliavimo priemonės turi būti proporcingos ir spręsti nustatytas problemas, toliau yra vertinama, ar Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina turi būti sumažinta iki skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainos, ar Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina turi būti diferencijuojama pagal skambučių kilmę. Mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų kainų reguliavimas nėra vertinamas, nes pastarųjų paslaugų kainų nustatymas nėra Rinkos tyrimo objektas.

Vertinimas, ar Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina turi būti sumažinta iki skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kainos. Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo Tiriamąjį laikotarpio pabaigoje ir Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kaina buvo lygi 0,61 Eur ct/min. (be PVM), o Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina buvo 1,04 Eur ct/min. (be PVM). Tarnyba siūlo Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kainą nuo 2016 m. sausio 1 d. sumažinti iki 0,13 Eur ct/min. (be PVM). Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo 1 ir 2 punktuose nurodyta, kad reguliuojant Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas, jos turi būti pagrįstos efektyviai rinkoje veikiančio operatoriaus sąnaudomis, o sąnaudų turi būti skaičiuojamos pagal BU-LRIC sąnaudų skaičiavimo principus. Svarbu pastebėti tai, kad atsižvelgiant į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo 6 punkto reikalavimus, Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų BU-LRIC sąnaudų turi būti skaičiuojamos kaip „grynosios“ BU-LRIC sąnaudų arba kaip „išvengiamos“ sąnaudų. Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo 12 punkte yra nurodytas ir alternatyvus skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kainų ir Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų apskaičiavimo metodas – nacionalinė reguliavimo institucija kainas gali nustatyti, atsižvelgdama į kitų nacionalinių

reguliavimo institucijų apskaičiuotų „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų vidurkį. Tarnybos atliktas Balso skambučių užbaigimo paslaugų „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų, apskaičiuotų kitose šalyse, vidurkis yra 0,94 Eur ct/min. (be PVM). Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kaina – 0,13 Eur ct/min. (be PVM) – yra apskaičiuota pagal „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas¹¹. Taigi, Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas sumažinus iki skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, kainų, jos bus mažesnės nei „grynosios“ BU-LRIC sąnaudos ir tokia Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina neleis padengti efektyviai patiriamų sąnaudų. Tokia situacija prieštarauja Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimams ir neleis įgyvendinti Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemos tikslų – skatinti konkurenciją teikiant elektroninių ryšių tinklus, elektroninių ryšių paslaugas, plėsti vidaus rinką.

Atsižvelgiant į anksčiau pateiktas aplinkybes, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos nustatymas 0,13 Eur ct/min. (be PVM) prieštarauja Rekomendacijai dėl kainų reguliavimo ir Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo tikslams, Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos šiuo metu negali būti lygios arba artimos 0,13 Eur ct/min. (be PVM).

Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų diferencijavimas pagal skambučių kilmę. Atsižvelgiant į Europos Sąjungos vidaus rinkos plėtrą ir skatinant konkurencines sąlygas, siūloma leisti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas diferencijuoti, kai skambučiai yra inicijuojami Europos ekonominėje erdvėje ir už Europos ekonominės erdvės ribų.

Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų diferencijavimas, kai skambučiai yra inicijuoti Europos Sąjungoje bei Norvegijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine, nėra tikslingas, nes tai prieštarauja elektroninių ryšių reguliavimo sistemos vienam iš tikslų – plėsti vidaus rinką – ir Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimams. Europos Sąjungos valstybėms narėms, įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos ir skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kainos ilgainiui suvienodės. Kuo mažiau Europos Sąjungos valstybių narių įgyvendins Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, tuo bus didesni skirtumai tarp Balso skambučių užbaigimo paslaugų ir skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kainų, tuo bus didesnis pinigų perskirstymas tarp operatorių, ir tuo bus sunkiau kurti vidaus rinką.

Toliau yra vertinama, ar tikslinga UAB „OMNITEL“ nustatyti lankstesnę kainų kontrolės įpareigojimą ir sudaryti sąlygas diferencijuoti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems ne Europos ekonominėje erdvėje.

Kaip buvo nurodyta Ataskaitos 4.1.2.2 skyriuje, skambučių užbaigimo paslaugų kainų reguliavimas Europos ekonominėje erdvėje ir už jos ribų nėra harmonizuotas. Dėl neharmonizuoto reguliavimo skambučių užbaigimo paslaugų viešuosiuose ryšių tinkluose, veikiančiuose ne Europos ekonominėje erdvėje, kainos paprastai yra didesnės nei viešuosiuose ryšių tinkluose, veikiančiuose Europos ekonominėje erdvėje (įskaitant Lietuvą). Šiuo metu taikomas Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimas ir nediskriminavimo įpareigojimas įpareigoja UAB „OMNITEL“ taikyti vienodą Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainą nepaisant skambučio kilmės. Egzistuojantys skirtumai tarp Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų, kurie linkę net didėti, ir griežtas Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimas tampa neproporcingas UAB „OMNITEL“ ir kitų Tinklų operatorių atžvilgiu.

Anksčiau pateikta informacija suponuoja, kad siekiant sudaryti vienodas veiklos sąlygas Lietuvos ir ne Europos ekonominėje erdvėje veikiančioms operatoriams ir mažinti Lietuvos operatorių diskriminavimo ir vienpusio reguliavimo pasekmes, tikslinga pakeisti šiuo metu UAB „OMNITEL“ taikomą kainų kontrolės įpareigojimą. Vertinant kainų diferencijavimo

¹¹ 20__ m. _____ d. Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo ataskaitos Nr. LD-_____ projekto 3 priedas.

galimybes, galima išskirti šias alternatyvas: a) vienodų kainų nustatymas skambučiams nepaisant skambučių kilmės; b) skirtingų kainų nustatymas skambučiams, inicijuotiems Europos ekonominėje erdvėje ir už Europos ekonominės erdvės ribų; c) kainų kontrolės įpareigojimo taikymas tik skambučiams, inicijuotiems Europos ekonominėje erdvėje.

Pirmoji alternatyva reiškia esamų reguliavimo įrankių tolesnį naudojimą. Tokios priemonės nesudaro sąlygų įgyvendinti nediskriminavimo įpareigojimo lankstumo ir nesumažina kainų kontrolės įpareigojimo taikymo naštos – Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos Europos ekonominėje erdvėje ir už Europos ekonominės erdvės ribų skirsis Lietuvoje veikiančių Tinklo operatorių nenaudai.

Įgyvendindama antrąją alternatyvą, Tarnyba turės nustatyti Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems Europos ekonominėje erdvėje ir už Europos ekonominės erdvės ribų. Tarnyba, siekdama sudaryti sąlygas veiksmingai konkurencijai, Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas turėtų nustatyti atsižvelgdama į efektyviai konkurencinėje rinkoje veikiančio operatoriaus sąnaudas, nes tik tokia kaina atspindėtų paslaugos ribines sąnaudas, patiriamas konkurencinėje rinkoje. Efektyviai konkurencinėje rinkoje veikiančio operatoriaus sąnaudas atspindi LRIC sąnaudų skaičiavimo modeliu apskaičiuotos sąnaudos. Pagal pastarąjį modelį apskaičiuotos sąnaudos būtų artimos Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo nurodytais principais apskaičiuotoms sąnaudoms. Dėl to, įgyvendinus antrąją alternatyvą, panaudotos priemonės nesudarys sąlygų įgyvendinti nediskriminavimo įpareigojimo lankstumo ir nesumažins griežto kainų kontrolės įpareigojimo taikymo naštos.

Darytina išvada, kad trečioji alternatyva UAB „OMNITEL“ sudarys lanksčiausias sąlygas nustatyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas ir suteiks didesnę derybinę galią derėtis dėl konkrečių skambučių užbaigimo paslaugų kainų. Šis įpareigojimas taip pat bus proporcingas, nes konkrečių kainų reguliavimas būtų koncentruojamas nacionalinėje ir Europos ekonominės erdvės šalyse, kur perduodami didžiausi skambučių srutai. Net ir koncentruojant reguliavimą tik Europos ekonominėje erdvėje, lankstesnės kainų nustatymo sąlygos ir siekis galutiniams paslaugų gavėjams telefono ryšio paslaugas teikti patraukliomis sąlygomis skatins operatorius derėtis dėl skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainų.

Atsižvelgiant į tai, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų sumažinimas iki 0,13 Eur ct/min. (be PVM) nėra tikslingas, Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos Europos ekonominėje erdvėje turi būti nustatomos atsižvelgiant į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas. Toks kainų nustatymo metodas sukurs sąlygas kurti bendrą rinką. Siekiant Lietuvos Tinklų operatoriams sudaryti lankstesnes sąlygas derantis dėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų, teikiamų ne Europos ekonominėje erdvėje, kainų ir tokiu būdu sudaryti sąlygas mažėti Balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainoms, taip pat ir tarptautinių skambučių kainoms, tikslinga atsisakyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimo, kai skambučiai yra inicijuojami ne Europos ekonominėje erdvėje. Pastebėtina tai, kad Tarnyba, nustačiusi, jog dėl lankstesnio kainų kontrolės įpareigojimo taikymo kyla problemos, kurios riboja konkurenciją teikiant elektroninių ryšių paslaugas, gali panaudoti Įstatyme numatytus įrankius (laikinių priemonių taikymą arba ginčo tarp ūkio subjektų sprendimą) ir išspręsti kilusias problemas.

Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, taip pat į tai, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas jau yra įgyvendintas, Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-956 4.1 ir 4.2 papunkčiuose nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas yra keičiamas ir išdėstomas taip:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kaina nebūtų didesnė nei Tarnybos nustatyta Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kaina. Tarnyba Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kainą nustatys, atsižvelgdama į Europos

Sąjungos valstybių narių, pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, apskaičiuotų „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų vidurkį;

2. užtikrinti, kad iki Tarnyba apskaičiuos ir nustatys 1 punkte nurodytą Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų kainą, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kaina būtų ne didesnė nei 0,94 Eur ct/min. (be PVM).

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje, nes ribojant UAB „OMNITEL“ galimybes nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų kainas sau palankia linkme, bus sudarytos sąlygos formuoti konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio ir (arba) viešųjų ryšių tinklų paslaugas. Siūlomos nustatyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos yra nustatytos atsižvelgiant į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, todėl tai sukurs sąlygas vidaus rinkos plėtrai. UAB „OMNITEL“ turės galimybę nustatyti konkrečias Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems už Europos ekonominės erdvės ribų.

Įpareigojimas atitinka elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus ir yra proporcingas. Įpareigojimas ribos ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų kainas, kai skambučiai yra inicijuoti Europos ekonominėje erdvėje, tačiau užtikrins, kad UAB „OMNITEL“ padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas konkurencinėje rinkoje veikiančio Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjo sąnaudas. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatys Tarnyba, todėl ūkio subjektas nepatirs sąnaudų apskaitos sistemų, reikalingų kainoms apskaičiuoti, diegimo ir palaikymo naštos. Siūlomas kainų kontrolės įpareigojimas sudarys geresnes sąlygas derėtis dėl palankesnių skambučių užbaigimo paslaugų kainų viešuosiuose ryšių tinkluose, veikiančiuose už Europos ekonominės erdvės ribų.

Elektroninių ryšių paslaugų teikėjai ankstesnių Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimų metu, taip pat ir kitų atitinkamų rinkų tyrimų metu Tarnybą yra informavę, kad siekiant peržiūrėti veiklos procesus ir veiklos planus yra būtinas 6 mėn. laikotarpis nuo Tarnybos sprendimo priėmimo iki įpareigojimų įsigaliojimo datos. Tarnyba, atsižvelgdama į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, įvertindama Tinklo operatoriams reikalingus išteklius peržiūrėti einamuosius veiklos procesus ir tinkamai pasiruošti nustatomų įpareigojimų vykdymui, taip pat atsižvelgdama į konsultacijų su Europos Komisija terminus bei siekdama suvienodinti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugos kainų reguliavimą su Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų kainų reguliavimu, kainų kontrolės įpareigojimo įsigaliojimo terminą nustato nuo 2016 m. sausio 1 d.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu buvo nustatyta, kad UAB „OMNITEL“ turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Siekdama spręsti šią problemą, Tarnyba trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ nustatė tokius kainų kontrolės įpareigojimus:

1. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam savo viešąjį ryšių tinklą su UAB „OMNITEL“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to

operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „OMNITEL“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

2. kiek tai susiję su viešųjų ryšių tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „OMNITEL“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

2.1. UAB „OMNITEL“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „OMNITEL“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „OMNITEL“;

2.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

Ataskaitos 4.1 skyriuje buvo konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti su Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Siekiant riboti ūkio subjekto galimybes nustatyti su Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugomis susijusių priemonių kainas sau palankia linkme ir išvengti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos – vienašališkų užmokesčių už Tinklų sujungimą nustatymo ir taikymo – pasikartojimo, tikslinga nustatyti tokį kainų kontrolės įpareigojimą su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugomis susijusioms priemonėms, koks buvo nustatytas trečiame Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrime.

Įpareigojimas yra proporcingas, nes ribos ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ galimybes vienašališkai nustatyti užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Tačiau įpareigojimas leis padengti dalį išlaidų, susijusių su Ryšių linijos įrengimu ir teikimu.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes skatins konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje ir užtikrins mažiausią būtiną reguliavimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „OMNITEL“ keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ privalo:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, iniciuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kaina nebūtų didesnė nei Tarnybos nustatyta Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kaina. Tarnyba Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kainą nustatys, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, apskaičiuotą „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų vidurkį;

2. užtikrinti, kad iki Tarnyba apskaičiuos ir nustatys 1 punkte nurodytą Balso skambučių, iniciuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų kainą, Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugos kaina būtų ne didesnė nei 0,94 Eur ct/min. (be PVM);

3. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ yra sujungęs (arba ketina sujungti) savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“, Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. yra ūkio subjektas UAB „OMNITEL“, sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, ūkio subjektas UAB „OMNITEL“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „OMNITEL“, Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones;

4. kiek tai susiję su viešųjų ryšių tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

4.1. leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su ūkio subjekto UAB „OMNITEL“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra mažesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „OMNITEL“.

4.2. padengti 50 procentų Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

4.2. Įpareigojimų ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ nustatymas

Ataskaitos 3.3.2 skyriuje nustatyta, kad ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Tarnyba Ataskaitos 3.3.2 skyriuje nustatė šias Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje problemas:

1. UAB „Bitė Lietuva“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. UAB „Bitė Lietuva“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Tarnybos šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nustatytomis šiomis konkurencijos problemomis:

1. UAB „Bitė Lietuva“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti per aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kainas;

2. UAB „Bitė Lietuva“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybę taikyti nevienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas, priklausomai nuo balso skambučių inicijavimo kilmės;

3. UAB „Bitė Lietuva“ neturi iniciatyvos suteikti prieigą ir turi motyvų nesuteikti prieigos, kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos teikimu;

4. UAB „Bitė Lietuva“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos teikimu susijusias priemones.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, skaidrumo įpareigojimą, nediskriminavimo įpareigojimą, taip pat kainų kontrolės įpareigojimus (kainų kontrolės įpareigojimas buvo taikomas tiek Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugoms, tiek su šiomis paslaugomis susijusioms priemonėms).

Atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nustatytomis problemomis ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos UAB „Bitė Lietuva“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, numatytą Įstatymo 21 straipsnyje, skaidrumo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 18 straipsnyje, nediskriminavimo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 19 straipsnyje ir kainų kontrolės įpareigojimą, numatytą Įstatymo

23 straipsnyje, Tarnyba gali palikti galioti ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ nustatytus įpareigojimus, juos pakeisti arba panaikinti.

4.2.1. UAB „Bitė Lietuva“ paliekami galioti įpareigojimai

Ataskaitos 4.2 skyriuje buvo nurodyta, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis problemomis. Nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo. Atsižvelgiant į tai, kad tiek trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu, tiek šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Tarnybos nustatytos problemos sutampa, tikslinga palikti galioti jau anksčiau Tarnybos nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą. Tolesnį įpareigojimo suteikti prieigą taikymą pagrindžia ir toliau nurodytos aplinkybės. Ataskaitos 4.2.2.1, 4.2.2.2 ir 4.2.2.3 skyriuose siūlomi nustatyti skaidrumo, nediskriminavimo ir kainų kontrolės įpareigojimai tiesiogiai neribos UAB „Bitė Lietuva“ galimybes nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių, todėl siekiant riboti asmens galimybes nesuteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų arba nutraukti jų teikimą, įpareigojimas suteikti prieigą yra būtinas.

Dėl anksčiau išdėstytų aplinkybių ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ tikslinga palikti galioti visa apimtimi 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą (nurodytą Įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 5, 6, 9 punktuose).

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ galimybes vienašališkai nesuteikti prieigos arba nutraukti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į viešųjų telefono ryšio paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs didesnes paslaugų pasirinkimo galimybes. Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais, nurodytais Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, nes:

a) viešųjų ryšių tinklų sujungimas (t. y. prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių paslaugų suteikimas) yra abipusiškai naudingas viešuosius ryšių tinklus sujungiantiems operatoriams, tokiu būdu užtikrinantis skirtingų viešųjų ryšių tinklų abonentinį tarpusavio bendravimą;

b) prieiga turės būti suteikta esant pagrįstam prašymui suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra pateisinamas Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytais tikslais, nes nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, UAB „Bitė Lietuva“ turės galimybes ir motyvus nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba vienašališkai nustatyti (keisti) Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų sąlygas, tokiu būdu ribojant konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, Tarnybai, kiekvieną kartą kilus ginčui dėl Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų nesuteikimo, teks nagrinėti nesutarimus tarp operatorių. Ginčų sprendimo procedūra trunka tam tikrą laiką ir tai sukuria sąlygas operatoriams piktnaudžiauti, dėl ko gali būti ribojamos paskatos veikti elektroninių ryšių rinkoje.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“, teikiant Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, yra paliekamas galioti 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.1 papunktyje nustatytas ir Įstatymo 21 straipsnyje numatytas įpareigojimas suteikti prieigą.

4.2.2. UAB „Bitė Lietuva“ keičiami įpareigojimai

Ataskaitos 4.2 skyriuje nustatyta, kad viena iš Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų yra tai, kad UAB „Bitė Lietuva“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Pastebėtina tai, kad ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis ir 4.2 skyriuje išvardintomis problemomis.

Siekiant išspręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, UAB „Bitė Lietuva“ buvo pakeistas 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 1V-1515 4 punkte nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas, bet palikti galioti 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.2 ir 3.3 papunkčiuose nustatyti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimai.

Ataskaitos 3.3.2 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkos, barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinką yra absoliutūs, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios taip pat nėra. Šios aplinkybės nesudaro sąlygų nagrinėjamoje rinkoje atsirasti charakteristikoms, kurios spręstų šio Ataskaitos skyriaus pirmoje pastraipoje nurodytas su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių teikimo sąlygomis susijusias problemas. Problema, kad UAB „Bitė Lietuva“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme, tiesiogiai ir geriausiai sprendžia Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainų reguliavimas. Nediskriminavimo įpareigojimas sustiprina kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat riboja ūkio subjekto galimybes diskriminuoti skirtingus Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjus kitomis priemonėmis nei kainos. Skaidrumo įpareigojimo taikymas užtikrina galimybę stebėti, kaip laikomasi nediskriminavimo įpareigojimo, kainų kontrolės įpareigojimo ir įpareigojimo suteikti prieigą. Kadangi trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu sprendžiant analogiškas problemas UAB „Bitė Lietuva“ buvo pakeistas kainų kontrolės įpareigojimas bei palikti galioti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimai, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkoje tikslinga toliau reguliuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainas ir taikyti nediskriminavimo bei skaidrumo įpareigojimus. Sutampant šiame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime ir trečiajame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime nustatytoms problemoms, galima palikti galioti jau anksčiau Tarnybos nustatytus kainų kontrolės, nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimus. Respondentai Anketose nurodė keletą problemų ir pasiūlymų, susijusių su kainų kontrolės ir nediskriminavimo įpareigojimo taikymu, kurie apibendrintai gali būti išdėstyti taip (žr. Ataskaitos 2 priedo 2 lentelę):

1) Nepaisant to, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos visoje Europos Sąjungoje yra reguliuojamos ir jos turi būti nustatomos, atsižvelgiant į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, dėl vis dar išliekančio kainų diferencijavimo Balso skambučių užbaigimo Tinkluose kainos kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse (pvz., Vengrijoje, Serbijoje, Suomijoje, Vokietijoje) yra didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkle kainos. Dėl to nustatant kainų kontrolės įpareigojimą Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugoms Lietuvos Tinklo operatoriams turi būti leista taikyti tokias pačias Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas, kokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas taiko kitas Europos Sąjungos Tinklo operatorius.

2) Ne Europos Sąjungos valstybėse narėse, tokiose kaip Rusija, Baltarusija, Ukraina, taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkluose kainos ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose kainos yra kelis kartus didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo

Tinkle kainos. Balso skambučių užbaigimo Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos periodiškai yra ir didinamos. Dėl didelių ir augančių kainų skirtumų, didėja skirtumas tarp pajamų ir išlaidų, o augančios sąnaudos operatorius vers didinti mažmeninių paslaugų kainas. Operatoriai siūlo sudaryti galimybes nustatyti individualias Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas skambučiams, inicijuojamiems ne Europos Sąjungoje.

Pastebėtina tai, kad skaidrumo įpareigojimas turėjo būti įgyvendinamas Aprašo nustatyta tvarka. Tačiau Aprašas buvo pripažintas netekusiu galios, o jame numatyti reikalavimai įtvirtinti Prieigos taisyklėse. Taip pat dalis skaidrumo įpareigojimo reikalavimų, tokių kaip skelbti standartinį pasiūlymą teikti Balso skambučių užbaigimo paslaugas ir pateikti tinklų sujungimo sutartis, jau yra įgyvendinta ir tolesnis jų taikymas yra perteklinis.

Tarnyba, atsižvelgdama į pokyčius, įvykusius įgyvendinant trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą skaidrumo įpareigojimą, kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos dalyvių keliamas problemas dėl skirtumų tarp balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose Lietuvoje paslaugų ir balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose už Lietuvos ribų paslaugų kainų, toliau vertins, kaip reikia pakeisti UAB „Bitė Lietuva“ trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytus kainų kontrolės, nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimus.

4.2.2.1. Skaidrumo įpareigojimo keitimo vertinimas

Ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.3 papunktyje nustatytas ir Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-955 3.3 papunktyje paliktas galioti skaidrumo įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 18 straipsnyje, UAB „Bitė Lietuva“ įpareigojo:

1) „viešai skelbti balso skambučių užbaigimo paslaugos bei su šios paslaugos teikimu susijusių paslaugų kainas tokiu detalumu ir apimtimi, koku jos yra nustatytos tinklų sujungimo sutartyse;

2) per 30 dienų nuo įpareigojimo nustatymo dienos paskelbti standartinį pasiūlymą sujungti tinklus, kuris būtų pakankamai detalus, kad būtų galima sudaryti sutartis dėl balso skambučių užbaigimo paslaugos;

3) teikti ūkio subjektams, siekiantiems tinklų sujungimo, visą informaciją, būtiną tinklų sujungimui sudaryti;

4) Tarnybai pateikti visas tinklų sujungimo sutartis, įskaitant sutarčių pakeitimus ir papildymus, susijusius su prieigos prie balso skambučių užbaigimo paslaugos teikimu per 10 darbo dienų nuo šių sutarčių (taip pat ir papildymų, pakeitimų) sudarymo dienos, o sutartis, jų pakeitimus ir papildymus, sudarytus iki šio įpareigojimo nustatymo dienos, pateikti per 10 darbo dienų nuo šio įpareigojimo nustatymo dienos.“

Tačiau dalis 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.3 papunktyje nustatyto skaidrumo įpareigojimo reikalavimų, tokių kaip įpareigojimas paskelbti standartinį pasiūlymą ir Tarnybai pateikti tinklų sujungimo sutartis, jau yra įgyvendinta ir tolesnis jų taikymas yra perteklinis. Pastebėtina tai, kad Aprašas pripažintas netekusiu galios, o jame numatyti reikalavimai įtvirtinti Prieigos taisyklėse. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, būtina pakeisti skaidrumo įpareigojimą ir jį išdėstyti taip:

Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas privalo:

1. standartiniame pasiūlyme suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;

2. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;
3. skelbti informaciją apie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tolesnis skaidrumo įpareigojimo taikymas ne tik užtikrintų galimybę stebėti, kaip laikomasi nediskriminavimo įpareigojimo, kainų kontrolės įpareigojimo ir įpareigojimo suteikti prieigą, bet ir kitiems Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjams padidintų tikrumą, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos yra teikiamos jų nediskriminuojant. Taip būtų užtikrinamos geresnės galimybės Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų teikėjams prognozuoti savo veiklą, rinką ir jos stabilumą, t. y. būtų sukuriamos prielaidos adaptuoti savo elgesį Rinkoje, atsižvelgiant į ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ galimus Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimo sąlygų pakeitimus. Taigi, skaidrumo įpareigojimas yra būtinas, nes jis sustiprins kitus siūlomus įpareigojimus bei sudarys sąlygas konkurencijai.

Įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnyje, nes apima tik būtinos įsitikinti, kad nėra konkurenciją ribojančių veiksmų, informacijos pateikimą bei skelbimą, taip pat būtinos viešųjų ryšių tinklų sujungimui įvykdyti informacijos pateikimą bei paskelbimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ pakeičiamas Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.3 papunktyje nustatytas skaidrumo įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 18 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas, privalo:

1. standartiniame pasiūlyme suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;
2. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;
3. skelbti informaciją apie Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

4.2.2.2. Nediskriminavimo įpareigojimo keitimo vertinimas

Nediskriminavimo įpareigojimo tikslas yra apriboti vertikalčiai integruoto paslaugų teikėjo galimybes skirtingiems paslaugų gavėjams taikyti skirtingas sąlygas elektroninių ryšių paslaugoms, kurias naudoja pats vertikalčiai integruotas operatorius ir kiti elektroninių ryšių paslaugų teikėjai konkuruodami vieni su kitais. Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjas, taikydamas skirtingas sąlygas savo teikiamoms Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugoms, netiesiogiai darys įtaką kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų ir kitų elektroninių ryšių paslaugų teikėjų galimybėms konkuruoti su Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjo teikiamomis viešosiomis telefono ryšio paslaugomis. Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.2 papunktyje nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas įpareigojo UAB „Bitė Lietuva“:

„Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ balso skambučių užbaigimo paslaugai UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle privalo taikyti technines bei kitas sąlygas tokias pačias, kokias ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, bei jos negali priklausyti nuo skambučių inicijavimo kilmės. Ūkio

subjekto UAB „Bitė Lietuva“ taikomos skambučių užbaigimo kainos kitiems ūkio subjektams negali būti skirtingos priklausomai nuo to, kuriame kitame viešajame telefono ryšio tinkle skambutis buvo inicijuotas.“

Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“, vykdydamas anksčiau nurodytą įpareigojimą, visiems Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų gavėjams turėjo taikyti vienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo technines bei kitas sąlygas, taip pat ir kainas. Įgyvendinant Tarnybos 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1V-1515 nustatytus įpareigojimus ir Tarnybos direktoriaus 2012 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1V-1899 „Dėl laikinųjų priemonių ūkio subjektams UAB „Bitė Lietuva“, UAB „OMNITEL“ ir UAB „TELE2“, turintiems didelę įtaką balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „Bitė Lietuva“, UAB „OMNITEL“, UAB „TELE2“ viešuosiuose judriojo telefono ryšio tinkluose, nustatymo“ nustatytus įpareigojimus, buvo mažinamos Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle, UAB „OMNITEL“ Tinkle ir UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainos. Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, taip pat Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle kaina buvo 1,04 euro cento/min. (be PVM).

Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo 2 punkte nurodyta, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos turi būti nustatomos, atsižvelgiant į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas. Dėl šio metodo taikymo Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina turės dar mažėti¹². Taigi, įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo Europos Sąjungos valstybėse narėse, Norvegijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine¹³ balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos vienodės. Tačiau Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimas Europos ekonominėje erdvėje ir už jos ribų nėra harmonizuotas. Tarnybos turima informacija rodo, kad Balso skambučių užbaigimo Lietuvos operatorių Tinkluose paslaugų kainos mažėja, tačiau operatorių, veikiančių ne Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, teikiamų balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos išlieka stabilios arba didėja. Pavyzdžiui, trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu surinkta informacija rodo, kad 2009–2012 m. vidutinės Lietuvos operatorių patiriamos sąnaudos užbaigiant ne Europos Sąjungos valstybėse narėse buvo 2,6 karto didesnės nei Europos Sąjungoje patiriamos išlaidos. Tarnybos surinkta informacija rodo, kad Ukrainoje veikiantiems operatoriams yra sudarytos sąlygos diferencijuoti skambučių užbaigimo paslaugų kainas, atsižvelgiant į skambučių kilmę, ir Ukrainos operatoriai yra nustatę didesnes skambučių užbaigimo paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems už Ukrainos ribų, nei skambučiams, inicijuotiems Ukrainoje.

Anksčiau pateikta informacija rodo, kad UAB „Bitė Lietuva“ yra įpareigotas taikyti vienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygas, nepaisant skambučio kilmės, tačiau pats operatorius negauna panašių Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų sąlygų iš operatorių, veikiančių už Europos ekonominės erdvės ribų. Tam tikrais atvejais Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygos ne Europos ekonominės erdvės šalyse net blogėja. Pastebėtina ir tai, kad aukštos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos ne Europos ekonominės erdvės šalyse nesudaro galimybių pasiūlyti mažmeninių paslaugų tokiais pačiais arba panašiomis sąlygomis kaip skambučiams Europos Sąjungoje. Dėl minėtų aplinkybių šiuo metu UAB „Bitė Lietuva“ taikomas nediskriminavimo įpareigojimas yra neproporcingas ir ribojantis UAB „Bitė Lietuva“

¹² Europos Sąjungos valstybės narės yra apskaičiavusios tokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų Tinkluose „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas: Prancūzija – 0,78 Eur ct/min. (be PVM), Malta – 0,4045 Eur ct/min. (be PVM), Rumunija – 0,96 Eur ct/min. (be PVM); Vengrija – 0,54 Eur ct/min. (be PVM); Švedija – 0,96 Eur ct/min. (be PVM).

¹³ Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas nėra Europos Sąjungos valstybės narės, tačiau minėtos trys valstybės ir Europos Sąjungos valstybės narės sudaro Europos ekonominę erdvę (EEE). Europos Sąjungos valstybės narės bei Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas sudaro bendrą rinką, kurioje galioja tokios pačios konkurencijos taisyklės.

galimybes derėtis dėl palankesnių Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygų skambučiams, siunčiamiems ne į Europos ekonominės erdvės valstybes.

Taigi, siekiant sudaryti vienodas veiklos sąlygas Lietuvos ir ne Europos ekonominės erdvės operatoriams ir mažinti Lietuvos operatorių diskriminavimo ir vienpusio reguliavimo pasekmes, būtų tikslinga nustatyti lankstesnes sąlygas, teikiant Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugas, kai jos yra teikiamos ne Europos ekonominėje erdvėje veikiantiems operatoriams. Tačiau nėra tikslinga sudaryti lankstesnes sąlygas nustatyti skirtingas Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygas skambučiams, inicijuotiems Europos ekonominėje erdvėje. Europos Sąjungos valstybės narės, tarp jų ir Lietuva, turi įgyvendinti Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo. Europos Sąjungos valstybėms narėms, įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainos ilgainiui suvienodės. Kuo mažiau Europos Sąjungos valstybių narių įgyvendins Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, tuo bus didesni skirtumai tarp Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainų ir tuo bus didesnis pinigų perskirstymas tarp operatorių. Šios sąlygos apsunkins vidaus (Europos Sąjungos) rinkos kūrimą.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, darytina išvada, kad griežtas nediskriminavimo įpareigojimo taikymas Lietuvos operatorius diskriminuoja ne Europos ekonominėje erdvėje veikiančių operatorių atžvilgiu bei vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu taps neproporcingas Lietuvos operatorių atžvilgiu. Siekiant sumažinti nediskriminavimo įpareigojimo našta, yra tikslinga Lietuvos operatoriams, tuo pačiu ir UAB „Bitė Lietuva“, sudaryti lankstesnes sąlygas nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų kainas, kai skambutis yra inicijuojamas už Europos ekonominės erdvės ribų. Tačiau siekiant, kad skirtingi Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjai nebūtų diskriminuojami, tikslinga nustatyti UAB „Bitė Lietuva“ įpareigojimą Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjams taikyti analogiškas sąlygas analogiškomis paslaugoms ir taikyti tokias pačias sąlygas, kai teikiamos tokios pačios paslaugos. Tokiu būdu bus ribojamas Balso skambučių užbaigimo paslaugų suteikimo sąlygų nustatymas paslaugoms, kai skambučių kilmė yra vienoda. Atsižvelgiant į anksčiau aprašytą situaciją, Tarnyba ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ keičia 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.2 papunktyje nustatytą nediskriminavimo įpareigojimą ir jį išdėsto taip:

Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti kitų ūkio subjektų ir užtikrinti analogiškų sąlygų analogiškomis aplinkybėmis taikymą (įskaitant informacijos teikimą ir paslaugų kokybę) ir tos pačios kokybės bei tokių pačių sąlygų taikymą (įskaitant informacijos teikimą), kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams.

Nediskriminavimo įpareigojimas užtikrins, kad skirtingiems Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių gavėjams UAB „Bitė Lietuva“ taikys analogiškas technines, kokybės, nustatomų terminų ir kitas paslaugų teikimo sąlygas, kokias taiko sau, taip pat paslaugų teikimo sąlygos bus ne blogesnės nei UAB „Bitė Lietuva“ jas taiko sau. Šis įpareigojimas leis UAB „Bitė Lietuva“ nustatyti lankstesnes Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas, tačiau ribos UAB „Bitė Lietuva“ galimybes taikyti diskriminacines sąlygas, kai skambučio kilmė yra tokia pati. Lankstesnės galimybės nustatyti kainas sudarys sąlygas didesnei UAB „Bitė Lietuva“ derybinei galiai derantis dėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavimo sąlygų iš operatorių, veikiančių už Europos ekonominės erdvės ribų. Šis įpareigojimas atitinka Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytus tikslus, nes, ribojant UAB „Bitė Lietuva“ galimybes diskriminuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių pirkėjus sau, savo padaliniais ar dukterinėms įmonėms teikiamų paslaugų

techninių, kokybinių ir kitų panašių sąlygų atžvilgiu, yra sudaromos sąlygos vystytis konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Tai yra, kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų galimybės konkuruoti su UAB „Bitė Lietuva“ nebus ribojamos UAB „Bitė Lietuva“ galimai diskriminaciniais veiksmais skirtingiems paslaugų gavėjams (įskaitant ir save) nustatytomis skirtingomis Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygomis. Nediskriminavimo įpareigojimas atitinka Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodytus elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, nes, kaip nurodyta anksčiau, užtikrins sąlygas vystytis konkurencijai, taip pat dėl tęsiamos reguliavimo užtikrins teisinį tikrumą ir apsaugos Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų gavėjų ir šių gavėjų abonentų (galutinių paslaugų gavėjų) interesus.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ yra keičiamas 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 3.2 papunktyje nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas. Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti kitų ūkio subjektų ir užtikrinti analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą (įskaitant informacijos teikimą ir paslaugų kokybę) ir tos pačios kokybės bei tokių pačių sąlygų taikymą (įskaitant informacijos teikimą), kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams.

4.2.2.3. Kainų kontrolės įpareigojimo keitimo vertinimas

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas buvo skirtas dviem paslaugoms: Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugai ir su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslauga susijusių priemonių paslaugai. Atsižvelgiant į tai, toliau vertinama, ar būtina keisti įpareigojimus abejoms paslaugoms.

Tarnyba trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatė, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, kurios buvo įgyvendinusios Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus ir Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustačiusios pagal įdiegtus BU-LRIC apskaitos modelius, apskaičiuotų BU-LRIC sąnaudų vidurkį (angl. *Benchmarking*). Skaičiuojant Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kainą, buvo remtasi trylikos valstybių, kurios buvo įdiegusios BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, duomenimis. Taikant minėtą metodą, Tarnyba nustatė, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kaina turi būti ne didesnė nei 1,04 Eur ct/min. (be PVM).

Pažymėtina, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle rinkos tyrimo laikotarpiu Tarnyba organizavo viešąsias konsultacijas dėl skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose aukščiausios kainos nustatymo. Jos metu Lietuvos operatoriai vieningai pasisakė, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos neturėtų būti mažesnės nei kainos, nustatytos kitose Europos Sąjungos valstybėse. Šio Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu valstybių skaičius, kurios įdiegė BU-LRIC apskaitos modelius, yra išaugęs iki devyniolikos, o kai kurios Europos Sąjungos valstybės narės perskaičiavo Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąnaudas ir sumažino siektinas kainas. Tai savo ruožtu įtakoja BU-LRIC sąnaudų vidurkį, taip pat ir vidutinę Balso skambučių užbaigimo Europos Sąjungos Tinkluose kainą. Europos Sąjungos valstybių, kurios Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų kainas nustatė, atsižvelgdamos į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas, Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų vidurkis siekia 0,94 Eur ct/min. Atsižvelgiant į tai, kad kinta Europos Sąjungos valstybių narių, įgyvendinusių Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus reikalavimus, skaičius ir keičiasi Balso skambučių užbaigimo kainos, nustatytos pagal BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį,

kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, būtina peržiūrėti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugoms nustatytą kainą.

Igyvendinant Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus reikalavimus, siekiama efektyvaus ir vieningo Balso skambučių užbaigimo paslaugų reguliavimo Europos Sąjungos mastu, užtikrinant jo tęstinumą ir taikomo kainų kontrolės įpareigojimo suderinamumą. Atsižvelgiant į tai, kad trečiojo Rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina buvo nustatyta, remiantis Bendroje pozicijoje dėl priemonių minimu kainų kontrolės metodu, kai yra atsižvelgiama į kitų šalių patirtį, tikslinga ir toliau taikyti vidutinę Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą, apskaičiuotą pagal BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį, kurį Rinkos tyrimo metu taikė devyniolika Europos Sąjungos valstybių narių. Bendroje pozicijoje dėl priemonių minimas skambučių užbaigimo kainų simetriškumas turėtų būti užtikrinamas ne tik nacionaliniu, bet ir visos Europos Sąjungos mastu, todėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos nustatymas, remiantis kitų šalių patirtimi, yra tinkamas metodas, įgyvendinant Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus tikslus bei reikalavimus.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų kainos bus apskaičiuotos pagal kainų kontrolės metodą, atsižvelgiant į kitų Europos Sąjungos valstybių patirtį. Tai yra Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų kainos turi būti ne didesnės nei valstybių, įdiegusių „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, taikomų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų vidurkį. Tokios kainos visiškai atitinka Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo 12 punkto nuostatą, kad po 2014 m. liepos 1 d. „alternatyvių metodikų taikymo rezultatai neturėtų viršyti vidutinių skambučių užbaigimo tarifų, kuriuos taikydamos rekomenduojamą sąnaudų metodiką nustatė nacionalinės reguliavimo institucijos“.

Vertinimas, ar Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina (0,94 Eur ct/min.) turėtų būti sumažinta iki skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainos, ar Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina turėtų būti diferencijuojama pagal skambučių kilmę, pateiktas Ataskaitos 4.1.2.3 skyriuje.

Atsižvelgiant į tai, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos Europos ekonominėje erdvėje turi būti nustatomos atsižvelgiant į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas, toks kainų nustatymo metodas sukurs sąlygas kurti bendrą rinką. Siekiant Lietuvos Tinklų operatoriams sudaryti lankstesnes sąlygas derantis dėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų, teikiamų ne Europos ekonominėje erdvėje, kainų ir tokiu būdu sudaryti sąlygas mažėti Balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainoms, taip pat ir tarptautinių skambučių kainoms, tikslinga atsisakyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimo, kai skambučiai yra inicijuojami ne Europos ekonominėje erdvėje. Pastebėtina tai, kad Tarnyba, nustačiusi, jog dėl lankstesnio kainų kontrolės įpareigojimo taikymo kyla problemos, kurios riboja konkurenciją teikiant elektroninių ryšių paslaugas, gali panaudoti Įstatyme numatytus įrankius (laikinių priemonių taikymą arba ginčo tarp ūkio subjektų sprendimą) ir išspręsti kilusias problemas.

Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, taip pat į tai, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas jau yra įgyvendintas, Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-955 4.1 ir 4.2 papunkčiuose nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas yra keičiamas ir išdėstomas taip:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kaina nebūtų didesnė nei Tarnybos nustatyta Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kaina. Tarnyba Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kainą nustatys, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, apskaičiuotą „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų vidurkį;

2. užtikrinti, kad iki Tarnyba apskaičiuos ir nustatys 1 punkte nurodytą Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų kainą, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kaina būtų ne didesnė nei 0,94 Eur ct/min. (be PVM).

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje, nes ribojant UAB „Bitė Lietuva“ galimybes nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų kainas sau palankia linkme, bus sudarytos sąlygos formuotis konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio ir (arba) viešųjų ryšių tinklų paslaugas. Siūlomos nustatyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos yra nustatytos atsižvelgiant į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, todėl tai sukurs sąlygas vidaus rinkos plėtrai. UAB „Bitė Lietuva“ turės galimybę nustatyti konkrečias Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems už Europos ekonominės erdvės ribų.

Įpareigojimas atitinka elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus ir yra proporcingas. Įpareigojimas ribos ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų kainas, kai skambučiai yra inicijuoti Europos ekonominėje erdvėje, tačiau užtikrins, kad UAB „Bitė Lietuva“ padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas konkurencinėje rinkoje veikiančio Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjo sąnaudas. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatys Tarnyba, todėl ūkio subjektas nepatirs sąnaudų apskaitos sistemų, reikalingų kainoms apskaičiuoti, diegimo ir palaikymo naštos. Siūlomas kainų kontrolės įpareigojimas sudarys geresnes sąlygas derėtis dėl palankesnių skambučių užbaigimo paslaugų kainų viešuosiuose ryšių tinkluose, veikiančiuose už Europos ekonominės erdvės ribų.

Elektroninių ryšių paslaugų teikėjai ankstesnių Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimų metu, taip pat ir kitų atitinkamų rinkų tyrimų metu Tarnybą yra informavę, kad siekiant peržiūrėti veiklos procesus ir veiklos planus yra būtinas 6 mėn. laikotarpis nuo Tarnybos sprendimo priėmimo iki įpareigojimų įsigaliojimo datos. Tarnyba, atsižvelgdama į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, įvertindama Tinklo operatoriams reikalingus išteklius peržiūrėti einamuosius veiklos procesus ir tinkamai pasiruošti nustatomų įpareigojimų vykdymui, taip pat atsižvelgdama į konsultacijų su Europos Komisija terminus bei siekdama suvienodinti reguliavimą su Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų reguliavimu, kainų kontrolės įpareigojimo įsigaliojimo terminą nustato nuo 2016 m. sausio 1 d.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu buvo nustatyta, kad UAB „Bitė Lietuva“ turi motyvą ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Siekdama spręsti šią problemą, Tarnyba trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ nustatė tokius kainų kontrolės įpareigojimus:

1. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam savo viešąjį ryšių tinklą su UAB „Bitė Lietuva“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „Bitė Lietuva“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

2. kiek tai susiję su viešųjų ryšių tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „Bitė Lietuva“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

2.1. UAB „Bitė Lietuva“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „Bitė Lietuva“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „Bitė Lietuva“;

2.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

Ataskaitos 4.2 skyriuje buvo konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti su Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Siekiant riboti ūkio subjekto galimybes nustatyti su Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugomis susijusių priemonių kainas sau palankia linkme ir išvengti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos – vienašališkų užmokesčių už Tinklų sujungimą nustatymo ir taikymo – pasikartojimo, tikslinga nustatyti tokį kainų kontrolės įpareigojimą su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugomis susijusioms priemonėms, koks buvo nustatytas trečiame Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrime.

Įpareigojimas yra proporcingas, nes ribos ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ galimybes vienašališkai nustatyti užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Tačiau įpareigojimas leis padengti dalį išlaidų, susijusių su Ryšių linijos įrengimu ir teikimu.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes skatins konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje ir užtikrins mažiausią būtiną reguliavimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „Bitė Lietuva“ keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ privalo:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kaina nebūtų didesnė nei Tarnybos nustatyta Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kaina. Tarnyba Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kainą nustatys, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, apskaičiuotą „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų vidurkį;

2. užtikrinti, kad iki Tarnyba apskaičiuos ir nustatys 1 punkte nurodytą Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų kainą, Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugos kaina būtų ne didesnė nei 0,94 Eur ct/min. (be PVM);

3. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ yra sujungęs (arba ketina sujungti) savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“, Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. yra ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“, sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinklu, nustatytus užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, ūkio subjektas UAB „Bitė Lietuva“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“, Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones;

4. kiek tai susiję su viešųjų ryšių tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

4.1. leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra mažesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „Bitė Lietuva“;

4.2. padengti 50 procentų Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

4.3. Įpareigojimų ūkio subjektui UAB „TELE2“ nustatymas

Ataskaitos 3.3.3 skyriuje nustatyta, kad ūkio subjektas UAB „TELE2“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę ūkio subjektui UAB „TELE2“ nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Tarnyba Ataskaitos 3.3.3 skyriuje nustatė šias Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje problemas:

1. UAB „TELE2“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. UAB „TELE2“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Tarnybos šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nustatytomis šiomis konkurencijos problemomis:

1. UAB „TELE2“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti per aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kainas;

2. UAB „TELE2“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybę taikyti nevienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas, priklausomai nuo balso skambučių inicijavimo kilmės;

3. UAB „TELE2“ neturi iniciatyvos suteikti prieigą ir turi motyvų nesuteikti prieigos, kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos teikimu;

4. UAB „TELE2“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos teikimu susijusias priemones.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui UAB „TELE2“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, skaidrumo įpareigojimą, nediskriminavimo įpareigojimą, taip pat kainų kontrolės įpareigojimus (kainų kontrolės įpareigojimas buvo taikomas tiek Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugoms, tiek su šiomis paslaugomis susijusioms priemonėms).

Atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nustatytomis problemomis ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos UAB „TELE2“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą, numatytą Įstatymo 21 straipsnyje, skaidrumo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 18 straipsnyje, nediskriminavimo įpareigojimą, numatytą Įstatymo 19 straipsnyje ir kainų kontrolės įpareigojimą, numatytą Įstatymo 23 straipsnyje, Tarnyba gali palikti galioti ūkio subjektui UAB „TELE2“ nustatytus įpareigojimus, juos pakeisti arba panaikinti.

4.3.1. UAB „TELE2“ paliekami galioti įpareigojimai

Ataskaitos 4.3 skyriuje buvo nurodyta, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis problemomis. Nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo. Atsižvelgiant į tai, kad tiek trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu, tiek šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Tarnybos nustatytos problemos sutampa, tikslinga palikti galioti jau anksčiau Tarnybos nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą. Tolesnį įpareigojimo suteikti prieigą taikymą pagrindžia ir toliau nurodytos aplinkybės. Ataskaitos 4.3.2.1, 4.3.2.2 ir 4.3.2.3 skyriuose siūlomi nustatyti skaidrumo, nediskriminavimo ir kainų kontrolės įpareigojimai tiesiogiai neribos UAB „TELE2“ galimybes nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių, todėl siekiant riboti asmens galimybes nesuteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų arba nutraukti jų teikimą, įpareigojimas suteikti prieigą yra būtinas.

Dėl anksčiau išdėstytų aplinkybių ūkio subjektui UAB „TELE2“ tikslinga palikti galioti visa apimtimi 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą (nurodytą Įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 5, 6, 9 punktuose).

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto UAB „TELE2“ galimybes vienašališkai nesuteikti prieigos arba nutraukti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į viešųjų telefono ryšio paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs didesnes paslaugų pasirinkimo galimybes. Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais, nurodytais Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, nes:

a) viešųjų ryšių tinklų sujungimas (t. y. prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių paslaugų suteikimas) yra abipusiškai naudingas viešuosius ryšių tinklus sujungiantiems operatoriams, tokiu būdu užtikrinantis skirtingų viešųjų ryšių tinklų abonentų tarpusavio bendravimą;

b) prieiga turės būti suteikta esant pagrįstam prašymui suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra pateisinamas Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytais tikslais, nes nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, UAB „TELE2“ turės galimybes ir motyvus nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba vienašališkai nustatyti (keisti) Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų sąlygas, tokiu būdu ribojant konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, Tarnybai, kiekvieną kartą kilus ginčui dėl Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų nesuteikimo, teks nagrinėti nesutarimus tarp operatorių. Ginčų sprendimo procedūra trunka tam tikrą laiką ir tai sukuria sąlygas operatoriams piktnaudžiauti, dėl ko gali būti ribojamos paskatos veikti elektrosinių ryšių rinkoje.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „TELE2“, teikiant Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, yra paliekamas galioti 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.1 papunktyje nustatytas ir Įstatymo 21 straipsnyje numatytas įpareigojimas suteikti prieigą.

4.3.2. UAB „TELE2“ keičiami įpareigojimai

Ataskaitos 4.3 skyriuje nustatyta, kad viena iš Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų yra tai, kad UAB „TELE2“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir

motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Pastebėtina tai, kad ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis ir 4.3 skyriuje išvardintomis problemomis.

Siekiant išspręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, UAB „TELE2“ buvo pakeistas 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 1V-1517 4 punkte nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas, bet palikti galioti 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.2 ir 3.3 papunkčiuose nustatyti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimai.

Ataskaitos 3.3.1 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „TELE2“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkos, barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinką yra absoliutūs, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios taip pat nėra. Šios aplinkybės nesudaro sąlygų nagrinėjamoje rinkoje atsirasti charakteristikoms, kurios spręstų šio Ataskaitos skyriaus pirmoje pastraipoje nurodytas su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių teikimo sąlygomis susijusias problemas. Problemą, kad UAB „TELE2“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme, tiesiogiai ir geriausiai sprendžia Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainų reguliavimas. Nediskriminavimo įpareigojimas sustiprina kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat riboja ūkio subjekto galimybes diskriminuoti skirtingus Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjus kitomis priemonėmis nei kainos. Skaidrumo įpareigojimo taikymas užtikrina galimybę stebėti, kaip laikomasi nediskriminavimo įpareigojimo, kainų kontrolės įpareigojimo ir įpareigojimo suteikti prieigą. Kadangi trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu sprendžiant analogiškas problemas UAB „TELE2“ buvo pakeistas kainų kontrolės įpareigojimas bei palikti galioti nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimai, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkoje tikslinga toliau reguliuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainas ir taikyti nediskriminavimo bei skaidrumo įpareigojimus. Sutampant šiame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime ir trečiajame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime nustatytoms problemoms, galima palikti galioti jau anksčiau Tarnybos nustatytus kainų kontrolės, nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimus. Respondentai Anketose nurodė keletą problemų ir pasiūlymų, susijusių su kainų kontrolės ir nediskriminavimo įpareigojimo taikymu, kurie apibendrintai gali būti išdėstyti taip (žr. Ataskaitos 2 priedo 2 lentelę):

1) Nepaisant to, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos visoje Europos Sąjungoje yra reguliuojamos ir jos turi būti nustatomos, atsižvelgiant į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, dėl vis dar išliekančio kainų diferencijavimo Balso skambučių užbaigimo Tinkluose kainos kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse (pvz. Vengrijoje, Serbijoje, Suomijoje, Vokietijoje) yra didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkle kainos. Dėl to nustatant kainų kontrolės įpareigojimą Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugoms Lietuvos Tinklo operatoriams turi būti leista taikyti tokias pačias Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas, kokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas taiko kitas Europos Sąjungos Tinklo operatorius.

2) Ne Europos Sąjungos valstybėse narėse, tokiose kaip Rusija, Baltarusija, Ukraina, taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkluose kainos ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose kainos yra kelis kartus didesnės nei Lietuvoje taikomos Balso skambučių užbaigimo Tinkle kainos. Balso skambučių užbaigimo Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos viešuosiuose ryšiuose tinkluose paslaugų kainos periodiškai yra ir didinamos. Dėl didelių ir augančių kainų skirtumų, didėja skirtumas tarp pajamų ir išlaidų, o augančios sąnaudos operatorius vers didinti mažmeninių

paslaugų kainas. Operatoriai siūlo sudaryti galimybes nustatyti individualias Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas skambučiams, inicijuojamiems ne Europos Sąjungoje.

Pastebėtina tai, kad skaidrumo įpareigojimas turėjo būti įgyvendinamas Aprašo nustatyta tvarka. Tačiau Aprašas buvo pripažintas netekusiu galios, o jame numatyti reikalavimai įtvirtinti Prieigos taisyklėse. Taip pat dalis skaidrumo įpareigojimo reikalavimų, tokių kaip skelbti standartinį pasiūlymą teikti Balso skambučių užbaigimo paslaugas ir pateikti tinklų sujungimo sutartis, jau yra įgyvendinta ir tolesnis jų taikymas yra perteklinis.

Tarnyba, atsižvelgdama į pokyčius, įvykusius įgyvendinant trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą skaidrumo įpareigojimą, kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos dalyvių keliamas problemas dėl skirtumų tarp balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose Lietuvoje paslaugų ir balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose už Lietuvos ribų paslaugų kainų, toliau vertins, kaip reikia pakeisti UAB „TELE2“ trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytus kainų kontrolės, nediskriminavimo ir skaidrumo įpareigojimus.

4.3.2.1. Skaidrumo įpareigojimo keitimo vertinimas

Ūkio subjektui UAB „TELE2“ Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.3 papunktyje nustatytas ir Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-957 3.3 papunktyje paliktas galioti skaidrumo įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 18 straipsnyje, UAB „TELE2“ įpareigojo:

- 1) „viešai skelbti balso skambučių užbaigimo paslaugos bei su šios paslaugos teikimu susijusių paslaugų kainas tokiu detalumu ir apimtimi, koku jos yra nustatytos tinklų sujungimo sutartyse;

- 2) per 30 dienų nuo įpareigojimo nustatymo dienos paskelbti standartinį pasiūlymą sujungti tinklus, kuris būtų pakankamai detalus, kad būtų galima sudaryti sutartis dėl balso skambučių užbaigimo paslaugos;

- 3) teikti ūkio subjektams, siekiantiems tinklų sujungimo, visą informaciją, būtiną tinklų sujungimui sudaryti;

- 4) Tarnybai pateikti visas tinklų sujungimo sutartis, įskaitant sutarčių pakeitimus ir papildymus, susijusius su prieigos prie balso skambučių užbaigimo paslaugos teikimu per 10 darbo dienų nuo šių sutarčių (taip pat ir papildymų, pakeitimų) sudarymo dienos, o sutartis, jų pakeitimus ir papildymus, sudarytus iki šio įpareigojimo nustatymo dienos, pateikti per 10 darbo dienų nuo šio įpareigojimo nustatymo dienos.“

Tačiau dalis 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.3 papunktyje nustatyto skaidrumo įpareigojimo reikalavimų, tokių kaip įpareigojimas paskelbti standartinį pasiūlymą bei Tarnybai pateikti tinklų sujungimo sutartis, jau yra įgyvendinta ir tolesnis jų taikymas yra perteklinis. Pastebėtina tai, kad Aprašas buvo pripažintas netekusiu galios, o jame numatyti reikalavimai įtvirtinti Prieigos taisyklėse. Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, būtina pakeisti skaidrumo įpareigojimą ir jį išdėstyti taip:

Ūkio subjektas UAB „TELE2“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas privalo:

1. standartiniame pasiūlyme suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;

2. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;

3. skelbti informaciją apie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tolesnis skaidrumo įpareigojimo taikymas ne tik užtikrintų galimybę stebėti, kaip laikomasi nediskriminavimo įpareigojimo, kainų kontrolės įpareigojimo ir įpareigojimo suteikti prieigą, bet ir kitiems Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjams padidintų tikrumą, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos yra teikiamos jų nediskriminuojant. Taip būtų užtikrinamos geresnės galimybės Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų teikėjams prognozuoti savo veiklą, rinką ir jos stabilumą, t. y. būtų sukuriamos prielaidos adaptuoti savo elgesį Rinkoje, atsižvelgiant į ūkio subjekto UAB „TELE2“ galimus Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimo sąlygų pakeitimus. Taigi, skaidrumo įpareigojimas yra būtinas, nes jis sustiprins kitus siūlomus įpareigojimus bei sudarys sąlygas konkurencijai.

Įpareigojimas yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnyje, nes apima tik būtinas įsitikinti, kad nėra konkurenciją ribojančių veiksmų, informacijos pateikimą bei skelbimą, taip pat būtinos viešųjų ryšių tinklų sujungimui įvykdyti informacijos pateikimą bei paskelbimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „TELE2“ pakeičiamas Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.3 papunktyje nustatytas skaidrumo įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 18 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „TELE2“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas, privalo:

1. standartiniame pasiūlyme suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas viešai skelbti detalią informaciją Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis, įskaitant technines specifikacijas, tinklo charakteristikas, atitinkamos prieigos teikimo bei naudojimo sąlygas, prieigos ir susijusių priemonių kainas;
2. teikti ūkio subjektams, siekiantiems gauti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas, visą informaciją, būtiną šioms paslaugoms gauti;
3. skelbti informaciją apie Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas Prieigos taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis.

4.3.2.2. Nediskriminavimo įpareigojimo keitimo vertinimas

Nediskriminavimo įpareigojimo tikslas yra apriboti vertikalčiai integruoto paslaugų teikėjo galimybes skirtingiems paslaugų gavėjams taikyti skirtingas sąlygas elektroninių ryšių paslaugoms, kurias naudoja pats vertikalčiai integruotas operatorius ir kiti elektroninių ryšių paslaugų teikėjai konkuruodami vieni su kitais. Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjas, taikydamas skirtingas sąlygas savo teikiamoms Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugoms, netiesiogiai darys įtaką kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų ir kitų elektroninių ryšių paslaugų teikėjų galimybėms konkuruoti su Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjo teikiamomis viešosiomis telefono ryšio paslaugomis. Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.2 papunktyje nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas įpareigojo UAB „TELE2“:

„Ūkio subjektas UAB „TELE2“ balso skambučių užbaigimo paslaugai UAB „TELE2“ Tinkle privalo taikyti technines bei kitas sąlygas tokias pačias, kokias ūkio subjektas UAB „TELE2“ turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, bei jos negali priklausyti nuo skambučių inicijavimo kilmės. Ūkio subjekto UAB „TELE2“ taikomos skambučių užbaigimo kainos kitiems ūkio subjektams negali būti skirtingos priklausomai nuo to, kuriame kitame viešajame telefono ryšio tinkle skambutis buvo inicijuotas.“

Ūkio subjektas UAB „TELE2“, vykdydamas anksčiau nurodytą įpareigojimą, visiems Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų gavėjams turėjo taikyti vienodas Balso

skambučių užbaigimo paslaugų teikimo technines bei kitas sąlygas, taip pat ir kainas. Įgyvendinant Tarnybos 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1V-1517 nustatytus įpareigojimus ir Tarnybos direktoriaus 2012 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1V-1899 „Dėl laikinųjų priemonių ūkio subjektams UAB „Bitė Lietuva“, UAB „OMNITEL“ ir UAB „TELE2“, turintiems didelę įtaką balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „Bitė Lietuva“, UAB „OMNITEL“, UAB „TELE2“ viešuosiuose judriojo telefono ryšio tinkluose, nustatymo“ nustatytus įpareigojimus, buvo mažinamos Balso skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ Tinkle, UAB „OMNITEL“ Tinkle ir UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainos. Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo Tiriamojo laikotarpio pabaigoje, taip pat Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų UAB „TELE2“ Tinkle kaina buvo 1,04 Eur ct/min. (be PVM).

Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo 2 punkte nurodyta, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos turi būti nustatomos, atsižvelgiant į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas. Dėl šio metodo taikymo Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina turės dar mažėti¹⁴. Taigi, įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo Europos Sąjungos valstybėse narėse, Norvegijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine¹⁵ balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos vienodės. Tačiau Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimas Europos ekonominėje erdvėje ir už jos ribų nėra harmonizuotas. Tarnybos turima informacija rodo, kad Balso skambučių užbaigimo Lietuvos operatorių Tinkluose paslaugų kainos mažėja, tačiau operatorių, veikiančių ne Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, teikiamų balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainos išlieka stabilios arba didėja. Pavyzdžiui, trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu surinkta informacija rodo, kad 2009–2012 m. vidutinės Lietuvos operatorių patiriamos sąnaudos užbaigiant ne Europos Sąjungos valstybėse narėse buvo 2,6 karto didesnės nei Europos Sąjungoje patiriamos išlaidos. Tarnybos surinkta informacija rodo, kad Ukrainoje veikiantiems operatoriams yra sudarytos sąlygos diferencijuoti skambučių užbaigimo paslaugų kainas, atsižvelgiant į skambučių kilmę, ir Ukrainos operatoriai yra nustatę didesnes skambučių užbaigimo paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems už Ukrainos ribų, nei skambučiams, inicijuotiems Ukrainoje.

Anksčiau pateikta informacija rodo, kad UAB „TELE2“ yra įpareigotas taikyti vienodas Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygas, nepaisant skambučio kilmės, tačiau pats operatorius negauna panašių Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų sąlygų iš operatorių, veikiančių už Europos ekonominės erdvės ribų. Tam tikrais atvejais Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygos ne Europos ekonominės erdvės šalyse net blogėja. Pastebėtina ir tai, kad aukštos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos ne Europos ekonominės erdvės šalyse nesudaro galimybių pasiūlyti mažmeninių paslaugų tokiais pačiais arba panašiomis sąlygomis kaip skambučiams Europos Sąjungoje. Dėl minėtų aplinkybių šiuo metu UAB „TELE2“ taikomas nediskriminavimo įpareigojimas yra neproporcingas ir ribojantis UAB „TELE2“ galimybes derėtis dėl palankesnių Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąlygų skambučiams, siunčiamiems ne į Europos ekonominės erdvės valstybes.

Taigi, siekiant sudaryti vienodas veiklos sąlygas Lietuvos ir ne Europos ekonominės erdvės operatoriams ir mažinti Lietuvos operatorių diskriminavimo ir vienpusio reguliavimo pasekmes, būtų tikslinga nustatyti lankstesnes sąlygas, teikiant Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugas, kai jos yra teikiamos ne Europos ekonominėje erdvėje veikiantiems operatoriams. Tačiau nėra tikslinga sudaryti lankstesnes sąlygas nustatyti skirtingas Balso skambučių užbaigimo paslaugų

¹⁴ Europos Sąjungos valstybės narės yra apskaičiavusios tokias Balso skambučių užbaigimo paslaugų Tinkluose „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas: Prancūzija – 0,78 Eur ct/min. (be PVM), Malta – 0,4045 Eur ct/min. (be PVM), Rumunija – 0,96 Eur ct/min. (be PVM); Vengrija – 0,54 Eur ct/min. (be PVM); Švedija – 0,96 Eur ct/min. (be PVM).

¹⁵ Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas nėra Europos Sąjungos valstybės narės, tačiau minėtos trys valstybės ir Europos Sąjungos valstybės narės sudaro Europos ekonominę erdvę (EEE). Europos Sąjungos valstybės narės bei Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas sudaro bendrą rinką, kurioje galioja tokios pačios konkurencijos taisyklės.

sąlygas skambučiams, inicijuotiems Europos ekonominėje erdvėje. Europos Sąjungos valstybės narės, tarp jų ir Lietuva, turi įgyvendinti Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo. Europos Sąjungos valstybės narės, įgyvendinant Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainos ilgainiui suvienodės. Kuo mažiau Europos Sąjungos valstybių narių įgyvendins Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, tuo bus didesni skirtumai tarp Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainų ir tuo bus didesnis pinigų perskirstymas tarp operatorių. Šios sąlygos apsunkins vidaus (Europos Sąjungos) rinkos kūrimą.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją, darytina išvada, kad griežtas nediskriminavimo įpareigojimo taikymas Lietuvos operatorius diskriminuoja ne Europos ekonominėje erdvėje veikiančių operatorių atžvilgiu bei vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu taps neproporcingas Lietuvos operatorių atžvilgiu. Siekiant sumažinti nediskriminavimo įpareigojimo naštą, yra tikslinga Lietuvos operatoriams, tuo pačiu ir UAB „TELE2“, sudaryti lankstesnes sąlygas nustatyti Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugų kainas, kai skambutis yra inicijuojamas už Europos ekonominės erdvės ribų. Tačiau siekiant, kad skirtingi Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjai nebūtų diskriminuojami, tikslinga nustatyti UAB „TELE2“ įpareigojimą Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavėjams taikyti analogiškas sąlygas analogiškomis paslaugoms ir taikyti tokias pačias sąlygas, kai teikiamos tokios pačios paslaugos. Tokiu būdu bus ribojamas Balso skambučių užbaigimo paslaugų suteikimo sąlygų nustatymas paslaugoms, kai skambučių kilmė yra vienoda. Atsižvelgiant į anksčiau aprašytą situaciją, Tarnyba ūkio subjektui UAB „TELE2“ keičia 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.2 papunktyje nustatytą nediskriminavimo įpareigojimą ir jį išdėsto taip:

Ūkio subjektas UAB „TELE2“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti kitų ūkio subjektų ir užtikrinti analogiškų sąlygų analogiškoms aplinkybėmis taikymą (įskaitant informacijos teikimą ir paslaugų kokybę) ir tos pačios kokybės bei tokių pačių sąlygų taikymą (įskaitant informacijos teikimą), kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams.

Nediskriminavimo įpareigojimas užtikrins, kad skirtingiems Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių gavėjams UAB „TELE2“ taikys analogiškas technines, kokybės, nustatomų terminų ir kitas paslaugų teikimo sąlygas, kokias taiko sau, taip pat paslaugų teikimo sąlygos bus ne blogesnės nei UAB „TELE2“ jas taiko sau. Šis įpareigojimas leis UAB „TELE2“ nustatyti lankstesnes Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas, tačiau ribos UAB „TELE2“ galimybes taikyti diskriminacines sąlygas, kai skambučio kilmė yra tokia pati. Lankstesnės galimybės nustatyti kainas sudarys sąlygas didesnei UAB „TELE2“ derybinei galiai derantis dėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų gavimo sąlygų iš operatorių, veikiančių už Europos ekonominės erdvės ribų. Šis įpareigojimas atitinka Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytus tikslus, nes, ribojant UAB „TELE2“ galimybes diskriminuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių pirkėjus sau, savo padaliniais ar dukterinėms įmonėms teikiamų paslaugų techninių, kokybinių ir kitų panašių sąlygų atžvilgiu, yra sudaromos sąlygos vystytis konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Tai yra, kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų galimybės konkuruoti su UAB „TELE2“ nebus ribojamos UAB „TELE2“ galimai diskriminaciniais veiksmais skirtingiems paslaugų gavėjams (įskaitant ir save) nustatytomis skirtingomis Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių sąlygomis. Nediskriminavimo įpareigojimas atitinka Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodytus elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, nes, kaip nurodyta anksčiau, užtikrins sąlygas vystytis konkurencijai, taip pat dėl tęsiamą reguliavimo

užtikrins teisinį tikrumą ir apsaugos Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų gavėjų ir šių gavėjų abonentų (galutinių paslaugų gavėjų) interesus.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „TELE2“ yra keičiamas 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 3.2 papunktyje nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas. Ūkio subjektas UAB „TELE2“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo nediskriminuoti kitų ūkio subjektų ir užtikrinti analogiškų sąlygų analogiškais aplinkybėmis taikymą (įskaitant informacijos teikimą ir paslaugų kokybę) ir tos pačios kokybės bei tokių pačių sąlygų taikymą (įskaitant informacijos teikimą), kokias turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams.

4.3.2.3. Kainų kontrolės įpareigojimo keitimo vertinimas

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas buvo skirtas dviem paslaugoms: Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugai ir su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslauga susijusių priemonių paslaugai. Atsižvelgiant į tai, toliau vertinama, ar būtina keisti įpareigojimus abejoms paslaugoms.

Tarnyba trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatė, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, kurios buvo įgyvendinusios Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus ir Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustačiusios pagal įdiegtus BU-LRIC apskaitos modelius, apskaičiuotų BU-LRIC sąnaudų vidurkį (angl. *Benchmarking*). Skaičiuojant Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kainą, buvo remtasi trylikos valstybių, kurios buvo įdiegusios BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal Rekomendaciją dėl kainų reguliavimo, duomenimis. Taikant minėtą metodą, Tarnyba nustatė, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kaina turi būti ne didesnė nei 1,04 Eur ct/min. (be PVM).

Pažymėtina, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle rinkos tyrimo laikotarpiu Tarnyba organizavo viešąsias konsultacijas dėl skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose aukščiausios kainos nustatymo. Jos metu Lietuvos operatoriai vieningai pasisakė, kad Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos neturėtų būti mažesnės nei kainos, nustatytos kitose Europos Sąjungos valstybėse. Šio Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu valstybių skaičius, kurios įdiegė BU-LRIC apskaitos modelius, yra išaugęs iki devyniolikos, o kai kurios Europos Sąjungos valstybės narės perskaičiavo Balso skambučių užbaigimo paslaugų sąnaudas ir sumažino siektinas kainas. Tai savo ruožtu įtakoja BU-LRIC sąnaudų vidurkį, taip pat ir vidutinę Balso skambučių užbaigimo Europos Sąjungos Tinkluose kainą. Europos Sąjungos valstybių, kurios Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų kainas nustatė, atsižvelgdamos į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas, Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų vidurkis siekia 0,94 Eur ct/min. Atsižvelgiant į tai, kad kinta Europos Sąjungos valstybių narių, įgyvendinusių Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus reikalavimus, skaičius ir keičiasi Balso skambučių užbaigimo kainos, nustatytos pagal BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį, kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, būtina peržiūrėti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugoms nustatytą kainą.

Įgyvendinant Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus reikalavimus, siekiama efektyvaus ir vieningo Balso skambučių užbaigimo paslaugų reguliavimo Europos Sąjungos mastu, užtikrinant jo tęstinumą ir taikomo kainų kontrolės įpareigojimo suderinamumą. Atsižvelgiant į tai, kad trečiojo Rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina buvo nustatyta, remiantis Bendroje pozicijoje dėl priemonių minimu kainų kontrolės metodu, kai yra atsižvelgiama į kitų šalių patirtį, tikslinga ir toliau taikyti vidutinę Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą, apskaičiuotą pagal BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį, kurį Rinkos tyrimo metu taikė devyniolika Europos Sąjungos valstybių narių. Bendroje pozicijoje dėl priemonių minimas skambučių

užbaigimo kainų simetriškumas turėtų būti užtikrinamas ne tik nacionaliniu, bet ir visos Europos Sąjungos mastu, todėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos nustatymas, remiantis kitų šalių patirtimi, yra tinkamas metodas, įgyvendinant Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo keliamus tikslus bei reikalavimus.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus argumentus, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainos bus apskaičiuotos pagal kainų kontrolės metodą, atsižvelgiant į kitų Europos Sąjungos valstybių patirtį. Tai yra Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainos turi būti ne didesnės nei valstybių, įdiegusių „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų apskaitos modelį pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, taikomų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų vidurkį. Tokios kainos visiškai atitinka Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo 12 punkto nuostatą, kad po 2014 m. liepos 1 d. „alternatyvių metodikų taikymo rezultatai neturėtų viršyti vidutinių skambučių užbaigimo tarifų, kuriuos taikydamos rekomenduojamą sąnaudų metodiką nustatė nacionalinės reguliavimo institucijos“.

Vertinimas, ar Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina (0,94 Eur ct/min.) turėtų būti sumažinta iki skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kainos, ar Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kaina turėtų būti diferencijuojama pagal skambučių kilmę, pateiktas Ataskaitos 4.1.2.3 skyriuje.

Atsižvelgiant į tai, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos Europos ekonominėje erdvėje turi būti nustatomos atsižvelgiant į „grynąsias“ BU-LRIC sąnaudas, toks kainų nustatymo metodas sukurs sąlygas kurti bendrą rinką. Siekiant Lietuvos Tinklų operatoriams sudaryti lankstesnes sąlygas derantis dėl Balso skambučių užbaigimo paslaugų, teikiamų ne Europos ekonominėje erdvėje, kainų ir tokiu būdu sudaryti sąlygas mažėti Balso skambučių užbaigimo viešuosiuose ryšių tinkluose paslaugų kainoms, taip pat ir tarptautinių skambučių kainoms, tikslinga atsisakyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų reguliavimo, kai skambučiai yra inicijuojami ne Europos ekonominėje erdvėje. Pastebėtina tai, kad Tarnyba, nustačiusi, jog dėl lankstesnio kainų kontrolės įpareigojimo taikymo kyla problemos, kurios riboja konkurenciją teikiant elektroninių ryšių paslaugas, gali panaudoti Įstatyme numatytus įrankius (laikinių priemonių taikymą arba ginčo tarp ūkio subjektų sprendimą) ir išspręsti kilusias problemas.

Atsižvelgiant į anksčiau nurodytas aplinkybes, taip pat į tai, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas jau yra įgyvendintas, Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-957 4.1 ir 4.2 papunkčiuose nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas yra keičiamas ir išdėstomas taip:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kaina nebūtų didesnė nei Tarnybos nustatyta Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kaina. Tarnyba Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kainą nustatys, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, apskaičiuotą „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų vidurkį;

2. užtikrinti, kad iki Tarnyba apskaičiuos ir nustatys 1 punkte nurodytą Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainą, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kaina būtų ne didesnė nei 0,94 Eur ct/min. (be PVM).

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje, nes ribojant UAB „TELE2“ galimybes nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainas sau palankia linkme, bus sudarytos sąlygos formuotis konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio ir (arba) viešųjų ryšių tinklų paslaugas. Siūlomos nustatyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos yra nustatytos atsižvelgiant

į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, todėl tai sukurs sąlygas vidaus rinkos plėtrai. UAB „TELE2“ turės galimybę nustatyti konkrečias Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainas skambučiams, inicijuotiems už Europos ekonominės erdvės ribų.

Įpareigojimas atitinka elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus ir yra proporcingas. Įpareigojimas ribos ūkio subjekto UAB „TELE2“ galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainas, kai skambučiai yra inicijuoti Europos ekonominėje erdvėje, tačiau užtikrins, kad UAB „TELE2“ padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas konkurencinėje rinkoje veikiančio Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų teikėjo sąnaudas. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatys Tarnyba, todėl ūkio subjektas nepatirs sąnaudų apskaitos sistemų, reikalingų kainoms apskaičiuoti, diegimo ir palaikymo naštos. Siūlomas kainų kontrolės įpareigojimas sudarys geresnes sąlygas derėtis dėl palankesnių skambučių užbaigimo paslaugų kainų viešuosiuose ryšių tinkluose, veikiančiuose už Europos ekonominės erdvės ribų.

Elektroninių ryšių paslaugų teikėjai ankstesnių Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimų metu, taip pat ir kitų atitinkamų rinkų tyrimų metu Tarnybą yra informavę, kad siekiant peržiūrėti veiklos procesus ir veiklos planus yra būtinas 6 mėn. laikotarpis nuo Tarnybos sprendimo priėmimo iki įpareigojimų įsigaliojimo datos. Tarnyba, atsižvelgdama į Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, įvertindama Tinklo operatoriams reikalingus išteklius peržiūrėti einamuosius veiklos procesus ir tinkamai pasiruošti nustatomų įpareigojimų vykdymui, taip pat atsižvelgdama į konsultacijų su Europos Komisija terminus bei siekdama suvienodinti reguliavimą su Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, paslaugų reguliavimu, kainų kontrolės įpareigojimo įsigaliojimo terminą nustato nuo 2016 m. sausio 1 d.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu buvo nustatyta, kad UAB „TELE2“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Siekdama spręsti šią problemą, Tarnyba trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektui UAB „TELE2“ nustatė tokius kainų kontrolės įpareigojimus:

1. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „TELE2“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „TELE2“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „TELE2“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam savo viešąjį ryšių tinklą su UAB „TELE2“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „TELE2“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

2. kiek tai susiję su viešųjų ryšių tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „TELE2“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

- 2.1. UAB „TELE2“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „TELE2“ Tinklu ketinamam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „TELE2“;

- 2.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

Ataskaitos 4.3 skyriuje buvo konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „TELE2“ nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti su Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Siekiant riboti ūkio subjekto galimybes nustatyti su Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugomis

susijusių priemonių kainas sau palankia linkme ir išvengti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos – vienašališkų užmokesčių už Tinklų sujungimą nustatymo ir taikymo – pasikartojimo, tikslinga nustatyti tokį kainų kontrolės įpareigojimą su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinkle paslaugomis susijusioms priemonėms, koks buvo nustatytas trečiame Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrime.

Įpareigojimas yra proporcingas, nes ribos ūkio subjekto UAB „TELE2“ galimybes vienašališkai nustatyti užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Tačiau įpareigojimas leis padengti dalį išlaidų, susijusių su Ryšių linijos įrengimu ir teikimu.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes skatins konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje ir užtikrins mažiausią būtiną reguliavimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „TELE2“ keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „TELE2“ privalo:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kaina nebūtų didesnė nei Tarnybos nustatyta Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kaina. Tarnyba Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kainą nustatys, atsižvelgdama į Europos Sąjungos valstybių narių, pagal Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo reikalavimus, apskaičiuotą „grynųjų“ BU-LRIC sąnaudų vidurkį;

2. užtikrinti, kad iki Tarnyba apskaičiuos ir nustatys 1 punkte nurodytą Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų kainą, Balso skambučių užbaigimo UAB „TELE2“ Tinkle paslaugos kaina būtų ne didesnė nei 0,94 Eur ct/min. (be PVM);

3. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „TELE2“ yra sujungęs (arba ketina sujungti) savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“, Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. yra ūkio subjektas UAB „TELE2“, sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, ūkio subjektas UAB „TELE2“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „TELE2“, Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones;

4. kiek tai susiję su viešųjų ryšių tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

- 4.1. leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su ūkio subjekto UAB „TELE2“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra mažesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „TELE2“;

- 4.2. padengti 50 procentų Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

4.4. Įpareigojimų ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ nustatymas

Ataskaitos 3.3.4 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę ūkio subjektui UAB „CSC

TELECOM“ nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Tarnyba Ataskaitos 3.3.4 skyriuje nustatė šias Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje problemas:

1. UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Tarnybos šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis šiomis konkurencijos problemomis:

1. UAB „CSC TELECOM“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti per aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos kainas;

2. UAB „CSC TELECOM“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybę taikyti nevienodas Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kainas, priklausomai nuo skambučių inicijavimo kilmės;

3. UAB „CSC TELECOM“ neturi iniciatyvos suteikti prieigą ir turi motyvų nesuteikti prieigos, kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos teikimu;

4. UAB „CSC TELECOM“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos teikimu susijusias priemones.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą ir kainų kontrolės įpareigojimą (kainų kontrolės įpareigojimas buvo taikomas tiek Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugoms, tiek su šiomis paslaugomis susijusioms priemonėms).

Atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytomis problemomis ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui nustatant atitinkamus įpareigojimus, o nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo, Tarnyba gali palikti galioti ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ nustatytus įpareigojimus, juos pakeisti arba panaikinti.

4.4.1. UAB „CSC TELECOM“ paliekami galioti įpareigojimai

Ataskaitos 3.3.4 skyriuje buvo nustatyta, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje egzistuoja ši problema – UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Kaip nurodyta ankstesniame Ataskaitos 4.4 skyriuje, ši

problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema – UAB „CSC TELECOM“ turi motyvą ir galimybių nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos, nes kiti ūkio subjektai, sujungę (arba ketinantys sujungti) savo tinklus su UAB „CSC TELECOM“ Tinklu įgyja galimybių konkuruoti su UAB „CSC TELECOM“ teikiant mažmenines judriojo telefono ryšio paslaugas.

Siekiant spręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą problemą, ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ buvo nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą. Ankstesniame Ataskaitos skyriuje konstatuota, kad nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo. Taigi, siekiant spręsti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą problemą ir atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema, o nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos sprendimo, ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ tikslinga palikti galioti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-960 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą.

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ galimybes vienašališkai nesuteikti prieigos arba nutraukti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į viešųjų telefono ryšio paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs didesnes paslaugų pasirinkimo galimybes.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra pateisinamas Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytais tikslais, nes nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, UAB „CSC TELECOM“ turės galimybių ir motyvą nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba vienašališkai nustatyti (keisti) Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų sąlygas. Tokiu būdu bus ribojama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais, nurodytais Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, nes:

a) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „CSC TELECOM“ galimybės riboti viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų (konkurentų) skaičių arba jų veiklą, nesuteikiant prieigos arba nutraukiant prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų;

b) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „CSC TELECOM“ galimybės riboti savo teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų gavėjams galimybes paskambinti kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentams arba atvirkščiai;

c) viešųjų ryšių tinklų sujungimas (t. y. prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių suteikimas) yra abipusiškai naudingas viešuosius ryšių tinklus sujungiantiems operatoriams, tokiu būdu užtikrinantis skirtingų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų tarpusavio bendravimą;

d) prieiga turės būti suteikta esant pagrįstam prašymui suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“, teikiant Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, yra paliekamas galioti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-960 3.1 papunktyje nustatytas ir Įstatymo 21 straipsnyje numatytas įpareigojimas suteikti prieigą.

4.4.2. UAB „CSC TELECOM“ keičiami įpareigojimais

Ataskaitos 3.3.4 skyriuje nustatyta, kad viena iš Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų yra tai, kad UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme. Pastebėtina tai, kad ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema – UAB „CSC TELECOM“ turi motyvų ir galimybių taikyti pernelyg aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos kainas, nes Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje kitas operatorius pirkėjo derybinės galios neturi ir negali daryti vienpusės lemiamos įtakos operatoriui UAB „CSC TELECOM“.

Siekiant išspręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ buvo nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas dviem paslaugoms: Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugai ir su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslauga susijusių priemonių paslaugai.

Ataskaitos 3.3.4 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkos, barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinką yra absoliutūs, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios taip pat nėra. Šios aplinkybės nesudaro sąlygų nagrinėjamoje rinkoje atsirasti charakteristikoms, kurios spręstų šio Ataskaitos skyriaus pirmoje pastraipoje nurodytą su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainomis susijusią problemą. Minėtos problemos taip pat objektyviai neišspręs įpareigojimas suteikti prieigą. Įpareigojimas suteikti prieigą užtikrins, kad ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ privalės suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones. Tačiau minėtas įpareigojimas neribos UAB „CSC TELECOM“ galimybės nustatyti sau palankią Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainą. Tokia kaina gali būti nepagrįstai didelė, o jos taikymas sudarys UAB „CSC TELECOM“ galimybes riboti konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Problemą, kad UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme, tiesiogiai ir geriausiai sprendžia Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainų reguliavimas. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu UAB „CSC TELECOM“ sprendžiant analogiškas problemas, buvo nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje tikslinga toliau reguliuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainas.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ buvo įpareigotas taikyti ne didesnę Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos kainą nei Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatyta Balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kaina. Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose nurodyta, kad Tarnyba keičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-956, 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-955 ir 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-957 ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą. Atsižvelgiant į tai, kad Tarnyba ūkio subjektams UAB „OMNITEL“,

UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ keičia trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat į tai, kad ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų reguliavimas buvo siejamas su ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ taikomomis Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainomis, toliau yra vertinama, ar būtina keisti ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ Tarnyba nustatė kainų kontrolės įpareigojimą, kurį įgyvendinant Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kainos negalėjo būti didesnės nei ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ taikomos Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos. Tokiu įpareigojimu buvo įgyvendintas Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų simetriškumas, kaip to reikalauja Rekomendacija dėl kainų reguliavimo.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad prieiga prie skambučių užbaigimo paslaugų yra dvišalė – abu tinklus sujungiantys operatoriai turėtų gauti naudos iš tinklų sujungimo. Tačiau ten pat nurodyta, kad tinklus sujungusiems operatoriams konkuruojant dėl abonentų, skambučių užbaigimo tarifai gali būti svarbūs strateginiai ir konkurenciniai veiksniai. Šis faktas sutampa ir su Tarnybos Ataskaitos 3.3.4 skyriuje nustatyta aplinkybe, kad, nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle rinkoje UAB „CSC TELECOM“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad dideli skambučių užbaigimo tarifai paprastai lemia didesnes mažmenines skambučių inicijavimo kainas ir atitinkamai mažesnius vartojimo rodiklius, todėl mažėja vartotojų gerovė. Europos Komisija, siekdama spręsti Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo nurodytas problemas, Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo rekomendavo taikyti simetrines Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas.

Atsižvelgiant į tai, kad reguliuojamos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu ir tyrimo metu jau buvo simetriškos (t. y. vienodos), toks kainų simetriškumas sudarė vienodas sąlygas konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas¹⁶. Vienodos Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos taip pat sudaro sąlygas didinti paslaugų gavėjų gerovę, todėl tikslinga ir toliau užtikrinti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų ir kitų Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų simetriškumą. Šiam tikslui pasiekti pakanka nustatyti vieną Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą, kuria remiantis būtų reguliuojamos didelę įtaką atitinkamose Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkose turinčių ūkio subjektų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos. Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose yra aprašyta, kokia Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina yra nustatoma ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“. Atsižvelgiant į tai, kad Tarnyba jau yra nustačiusi siektiną Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą trim didiesiems operatoriams, Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kainos nustatymo procedūros nėra tikslinga aprašyti iš naujo.

¹⁶ Vienodos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos užtikrina, kad mažmeninių viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų teikiamų paslaugų kainos priklauso nuo teikėjo veiklos ir jos efektyvumo, bet ne nuo Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo nustatytos Balso skambučių užbaigimo paslaugos savo Tinkle kainos.

Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose nurodyta, kad ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ yra keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas ir yra nustatoma viena Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugos kaina. Tuo tarpu Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-960 3.2.1 papunktyje nurodyta, kad UAB „CSC TELECOM“ turi taikyti ne didesnę Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugos kainą nei Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatyta Balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kaina. Siekiant teisinio tikrumo, tikslinga pakeisti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-960 3.2.1 papunktyje nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą ir jį išdėstyti taip:

užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kaina nevirsytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje. Ribojant UAB „CSC TELECOM“ galimybes nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kainas sau palankia linkme, skatinama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas, nes kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų konkurencinės galimybės nepriklausys nuo galimų per didelių Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kainų. Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kainų dydis nesukurs nevienodų veiklos sąlygų Europos Sąjungoje veikiantiems viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, o tai prisidės prie vidaus rinkos plėtros.

Įpareigojimas atitinka elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, įtvirtintus Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje. Įpareigojimas yra proporcingas ir ribos ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kainas, tačiau užtikrins, kad UAB „CSC TELECOM“ padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas sąnaudas. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatys Tarnyba, todėl ūkio subjektas nepatirs sąnaudų apskaitos sistemų, reikalingų kainoms apskaičiuoti, diegimo ir palaikymo naštos.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu, siekdama apriboti ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ galimybes vienašališkai reikalauti užmokesčių už su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugomis susijusias priemones, ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ Tarnyba nustatė kainų kontrolės įpareigojimą, susijusį su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis:

1. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su UAB „CSC TELECOM“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „CSC TELECOM“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

2. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „CSC TELECOM“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

2.1. UAB „CSC TELECOM“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „CSC TELECOM“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „CSC TELECOM“;

2.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

Tarnybos 2010 m. pradėtas su Balso skambučių užbaigimo paslaugomis susijusių priemonių kainų reguliavimas sumažino užmokesčius už viešųjų ryšių tinklų sujungimą ir tokiu būdu sudarė palankesnes sąlygas operatoriams tiesiogiai sujungti savo viešuosius ryšių tinklus, taip pat sudarė geresnes sąlygas konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Ataskaitos 3.3.4 skyriuje buvo konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Siekiant riboti ūkio subjekto galimybes nustatyti su Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugomis susijusių priemonių kainas sau palankia linkme ir išvengti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos – vienašališkų užmokesčių už Tinklų sujungimą nustatymo ir taikymo – pasikartojimo, tikslinga nustatyti tokį kainų kontrolės įpareigojimą su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugomis susijusioms priemonėms, koks buvo nustatytas trečiame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime:

Įpareigojimas yra proporcingas, nes ribos ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ galimybes vienašališkai nustatyti užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Tačiau įpareigojimas leidžia padengti dalį išlaidų, susijusių su Ryšių linijos įrengimu ir teikimu.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes skatins konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje ir užtikrins mažiausią būtiną reguliavimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „CSC TELECOM“ keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje. Ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ privalo:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos;

2. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „CSC TELECOM“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „CSC TELECOM“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su UAB „CSC TELECOM“ Tinklu, nustatytus užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „CSC TELECOM“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

3. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „CSC TELECOM“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

3.1. UAB „CSC TELECOM“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „CSC TELECOM“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „CSC TELECOM“;

3.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

4.5. Įpareigojimų ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ nustatymas

Ataskaitos 3.3.5 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Tarnyba Ataskaitos 3.3.5 skyriuje nustatė šias Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje problemas:

1. UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Tarnybos šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis šiomis konkurencijos problemomis:

1. UAB „MEDIAFON“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti per aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugos kainas;

2. UAB „MEDIAFON“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybę taikyti nevienodas Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų kainas, priklausomai nuo skambučių inicijavimo kilmės;

3. UAB „MEDIAFON“ neturi iniciatyvos suteikti prieigą ir turi motyvų nesuteikti prieigos, kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugos teikimu;

4. UAB „MEDIAFON“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugos teikimu susijusias priemones.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą ir kainų kontrolės įpareigojimą (kainų kontrolės įpareigojimas buvo taikomas tiek Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugoms, tiek su šiomis paslaugomis susijusioms priemonėms).

Atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytomis problemomis ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui nustatant atitinkamus įpareigojimus, o nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo, Tarnyba gali palikti galioti ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ nustatytus įpareigojimus, juos pakeisti arba panaikinti.

4.5.1. UAB „MEDIAFON“ paliekami galioti įpareigojimai

Ataskaitos 3.3.5 skyriuje buvo nustatyta, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje egzistuoja ši problema – UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Kaip nurodyta ankstesniame Ataskaitos 4.5 skyriuje, ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema – UAB „MEDIAFON“ turi motyvų ir galimybių nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugos, nes kiti ūkio subjektai, sujungę (arba ketinantys sujungti) savo tinklus su UAB „MEDIAFON“ Tinklu įgyja galimybių konkuruoti su UAB „MEDIAFON“ teikiant mažmenines judriojo telefono ryšio paslaugas.

Siekiant spręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą problemą, ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ buvo nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą. Ankstesniame Ataskaitos skyriuje konstatuota, kad nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo. Taigi, siekiant spręsti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą problemą ir atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema, o nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos sprendimo, ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ tikslinga palikti galioti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-958 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą.

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto UAB „MEDIAFON“ galimybes vienašališkai nesuteikti prieigos arba nutraukti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į viešųjų telefono ryšio paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs didesnes paslaugų pasirinkimo galimybes.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra pateisinamas Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytais tikslais, nes nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, UAB „MEDIAFON“ turės galimybių ir motyvų nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba vienašališkai nustatyti (keisti) Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų sąlygas. Tokiu būdu bus ribojama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais, nurodytais Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, nes:

a) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „MEDIAFON“ galimybės riboti viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų (konkurentų) skaičių arba jų veiklą, nesuteikiant prieigos arba nutraukiant prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų;

b) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „MEDIAFON“ galimybės riboti savo teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų gavėjams galimybes paskambinti kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentams arba atvirkščiai;

c) viešųjų ryšių tinklų sujungimas (t. y. prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių suteikimas) yra abipusiškai naudingas viešuosius ryšių tinklus sujungiantiems operatoriams, tokiu būdu užtikrinantis skirtingų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų tarpusavio bendravimą;

d) prieiga turės būti suteikta esant pagrįstam prašymui suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“, teikiant Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, yra paliekamas galioti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-958 3.1 papunktyje nustatytas ir Įstatymo 21 straipsnyje numatytas įpareigojimas suteikti prieigą.

4.5.2. UAB „MEDIAFON“ keičiami įpareigojimai

Ataskaitos 3.3.5 skyriuje nustatyta, kad viena iš Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų yra tai, kad UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme. Pastebėtina tai, kad ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema – UAB „MEDIAFON“ turi motyvų ir galimybių taikyti pernelyg aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugos kainas, nes Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje kitas operatorius pirkėjo derybinės galios neturi ir negali daryti vienpusės lemiamos įtakos operatoriui UAB „MEDIAFON“.

Siekiant išspręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ buvo nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas dviem paslaugoms: Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugai ir su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslauga susijusių priemonių paslaugai.

Ataskaitos 3.3.5 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkos, barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinką yra absoliutūs, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios taip pat nėra. Šios aplinkybės nesudaro sąlygų nagrinėjamoje rinkoje atsirasti charakteristikoms, kurios spręstų šio Ataskaitos skyriaus pirmoje pastraipoje nurodytą su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainomis susijusią problemą. Minėtos problemos taip pat objektyviai neišspręs įpareigojimas suteikti prieigą. Įpareigojimas suteikti prieigą užtikrins, kad ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ privalės suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones. Tačiau minėtas įpareigojimas neribos UAB „MEDIAFON“ galimybės nustatyti sau palankią Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainą. Tokia kaina gali būti nepagrįstai didelė, o jos taikymas sudarys UAB „MEDIAFON“ galimybes riboti konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Problemą, kad UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme, tiesiogiai ir geriausiai sprendžia Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainų reguliavimas. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu UAB „MEDIAFON“ sprendžiant analogiškas problemas, buvo nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje tikslinga toliau reguliuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainas.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ buvo įpareigotas taikyti ne didesnę Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugos kainą nei Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatyta Balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų

UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kaina. Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose nurodyta, kad Tarnyba keičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-956, 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-955 ir 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-957 ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą. Atsižvelgiant į tai, kad Tarnyba ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ keičia trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat į tai, kad ūkio subjekto UAB „MEDIAFON“ teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų reguliavimas buvo siejamas su ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ taikomomis Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainomis, toliau yra vertinama, ar būtina keisti ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ Tarnyba nustatė kainų kontrolės įpareigojimą, kurį įgyvendinant Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų kainos negalėjo būti didesnės nei ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ taikomos Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos. Tokiu įpareigojimu buvo įgyvendintas Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų simetriškumas, kaip to reikalauja Rekomendacija dėl kainų reguliavimo.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad prieiga prie skambučių užbaigimo paslaugų yra dvišalė – abu tinklus sujungiantys operatoriai turėtų gauti naudos iš tinklų sujungimo. Tačiau ten pat nurodyta, kad tinklus sujungusiems operatoriams konkuruojant dėl abonentų, skambučių užbaigimo tarifai gali būti svarbūs strateginiai ir konkurenciniai veiksniai. Šis faktas sutampa ir su Tarnybos Ataskaitos 3.3.5 skyriuje nustatyta aplinkybe, kad, nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle rinkoje UAB „MEDIAFON“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad dideli skambučių užbaigimo tarifai paprastai lemia didesnes mažmenines skambučių inicijavimo kainas ir atitinkamai mažesnius vartojimo rodiklius, todėl mažėja vartotojų gerovė. Europos Komisija, siekdama spręsti Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo nurodytas problemas, Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo rekomendavo taikyti simetrines Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas.

Atsižvelgiant į tai, kad reguliuojamos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu ir tyrimo metu jau buvo simetriškos (t. y. vienodos), toks kainų simetriškumas sudarė vienodas sąlygas konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas¹⁷. Vienodos Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos taip pat sudaro sąlygas didinti paslaugų gavėjų gerovę, todėl tikslinga ir toliau užtikrinti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų ir kitų Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų simetriškumą. Šiam tikslui pasiekti pakanka nustatyti vieną Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą, kuria remiantis būtų reguliuojamos didelę įtaką atitinkamose Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkose turinčių ūkio subjektų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos. Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose yra aprašyta, kokia Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina yra nustatoma ūkio subjektams

¹⁷ Vienodos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos užtikrina, kad mažmeninių viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų teikiamų paslaugų kainos priklauso nuo teikėjo veiklos ir jos efektyvumo, bet ne nuo Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo nustatytos Balso skambučių užbaigimo paslaugos savo Tinkle kainos.

UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“. Atsižvelgiant į tai, kad Tarnyba jau yra nustačiusi siektiną Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą trim didiesiems operatoriams, Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų kainos nustatymo procedūros nėra tikslinga aprašyti iš naujo.

Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose nurodyta, kad ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ yra keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas ir yra nustatoma viena Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugos kaina. Tuo tarpu Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-958 3.2.1 papunktyje nurodyta, kad UAB „MEDI AFON“ turi taikyti ne didesnę Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugos kainą nei Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatyta Balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kaina. Siekiant teisinio tikrumo, tikslinga pakeisti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-958 3.2.1 papunktyje nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą ir jį išdėstyti taip:

užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje. Ribojant UAB „MEDI AFON“ galimybes nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų kainas sau palankia linkme, skatinama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas, nes kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų konkurencinės galimybės nepriklausys nuo galimų per didelių Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų kainų. Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų kainų dydis nesukurs nevienodų veiklos sąlygų Europos Sąjungoje veikiantiems viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, o tai prisidės prie vidaus rinkos plėtros.

Įpareigojimas atitinka elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, įtvirtintus Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje. Įpareigojimas yra proporcingas ir ribos ūkio subjekto UAB „MEDI AFON“ galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų kainas, tačiau užtikrins, kad UAB „MEDI AFON“ padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas sąnaudas. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatys Tarnyba, todėl ūkio subjektas nepatirs sąnaudų apskaitos sistemų, reikalingų kainoms apskaičiuoti, diegimo ir palaikymo naštos.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu, siekdama apriboti ūkio subjekto UAB „MEDI AFON“ galimybes vienašališkai reikalauti užmokesčių už su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugomis susijusias priemones, ūkio subjektui UAB „MEDI AFON“ Tarnyba nustatė kainų kontrolės įpareigojimą, susijusį su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis:

1. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „MEDI AFON“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „MEDI AFON“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „MEDI AFON“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDI AFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su UAB „MEDI AFON“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to

operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „MEDIAFON“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

2. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „MEDIAFON“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

2.1. UAB „MEDIAFON“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „MEDIAFON“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „MEDIAFON“;

2.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

Tarnybos 2010 m. pradėtas su Balso skambučių užbaigimo paslaugomis susijusių priemonių kainų reguliavimas sumažino užmokesčius už viešųjų ryšių tinklų sujungimą ir tokiu būdu sudarė palankesnes sąlygas operatoriams tiesiogiai sujungti savo viešuosius ryšių tinklus, taip pat sudarė geresnes sąlygas konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Ataskaitos 3.3.5 skyriuje buvo konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Siekiant riboti ūkio subjekto galimybes nustatyti su Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugomis susijusių priemonių kainas sau palankia linkme ir išvengti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos – vienašališkų užmokesčių už Tinklų sujungimą nustatymo ir taikymo – pasikartojimo, tikslinga nustatyti tokį kainų kontrolės įpareigojimą su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugomis susijusioms priemonėms, koks buvo nustatytas trečiame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime:

Įpareigojimas yra proporcingas, nes ribos ūkio subjekto UAB „MEDIAFON“ galimybes vienašališkai nustatyti užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Tačiau įpareigojimas leidžia padengti dalį išlaidų, susijusių su Ryšių linijos įrengimu ir teikimu.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes skatins konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje ir užtikrins mažiausią būtiną reguliavimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „MEDIAFON“ keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ privalo:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos;

2. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „MEDIAFON“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „MEDIAFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su UAB „MEDIAFON“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „MEDIAFON“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

3. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „MEDIAFON“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

3.1. UAB „MEDIAFON“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „MEDIAFON“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „MEDIAFON“;

3.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

4.6. Įpareigojimų ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ nustatymas

Ataskaitos 3.3.6 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Tarnyba Ataskaitos 3.3.6 skyriuje nustatė šias Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje problemas:

1. UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Tarnybos šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos konkurencijos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytomis šiomis konkurencijos problemomis:

1. UAB „LINKOTELUS“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti per aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos kainas;

2. UAB „LINKOTELUS“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybę taikyti nevienodas Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kainas, priklausomai nuo skambučių inicijavimo kilmės;

3. UAB „LINKOTELUS“ neturi iniciatyvos suteikti prieigą ir turi motyvų nesuteikti prieigos, kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos teikimu;

4. UAB „LINKOTELUS“ turi motyvų ir, nesant reguliavimo, galimybes vienašališkai nustatyti ir taikyti papildomus užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos teikimu susijusias priemones.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytos konkurencijos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ nustatant įpareigojimą suteikti prieigą ir kainų kontrolės įpareigojimą (kainų kontrolės įpareigojimas buvo taikomas tiek Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugoms, tiek su šiomis paslaugomis susijusioms priemonėms).

Atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytomis problemomis ir anksčiau nustatytos problemos buvo sprendžiamos ūkio subjektui nustatant atitinkamus įpareigojimus, o nagrinėjamoje

rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo, Tarnyba gali palikti galioti ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ nustatytus įpareigojimus, juos pakeisti arba panaikinti.

4.6.1. UAB „LINKOTELUS“ paliekami galioti įpareigojimai

Ataskaitos 3.3.6 skyriuje buvo nustatyta, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje egzistuoja ši problema – UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Kaip nurodyta ankstesniame Ataskaitos 4.6 skyriuje, ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema – UAB „LINKOTELUS“ turi motyvų ir galimybių nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos, nes kiti ūkio subjektai, sujungę (arba ketinantys sujungti) savo tinklus su UAB „LINKOTELUS“ Tinklu įgyja galimybių konkuruoti su UAB „LINKOTELUS“ teikiant mažmenines judriojo telefono ryšio paslaugas.

Siekiant spręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą problemą, ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ buvo nustatytas įpareigojimas suteikti prieigą. Ankstesniame Ataskaitos skyriuje konstatuota, kad nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo. Taigi, siekiant spręsti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą problemą ir atsižvelgiant į tai, kad šio Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema iš esmės sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema, o nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos sprendimo, ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ tikslinga palikti galioti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. IV-959 3.1 papunktyje nustatytą įpareigojimą suteikti prieigą.

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ galimybes vienašališkai nesuteikti prieigos arba nutraukti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į viešųjų telefono ryšio paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs didesnes paslaugų pasirinkimo galimybes.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra pateisinamas Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytais tikslais, nes nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, UAB „LINKOTELUS“ turės galimybių ir motyvų nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba vienašališkai nustatyti (keisti) Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų sąlygas. Tokiu būdu bus ribojama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais, nurodytais Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, nes:

a) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „LINKOTELUS“ galimybės riboti viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų (konkurentų) skaičių arba jų veiklą, nesuteikiant prieigos arba nutraukiant prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų;

b) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „LINKOTELUS“ galimybės riboti savo teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų gavėjams galimybes paskambinti kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentams arba atvirkščiai;

c) viešųjų ryšių tinklų sujungimas (t. y. prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių suteikimas) yra abipusiškai naudingas viešuosius ryšių tinklus sujungiantiems operatoriams, tokiu būdu užtikrinantis skirtingų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų tarpusavio bendravimą;

d) prieiga turės būti suteikta esant pagrįstam prašymui suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“, teikiant Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, yra paliekamas galioti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-959 3.1 papunktyje nustatytas ir įstatymo 21 straipsnyje numatytas įpareigojimas suteikti prieigą.

4.6.2. UAB „LINKOTELUS“ keičiami įpareigojimai

Ataskaitos 3.3.6 skyriuje nustatyta, kad viena iš Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų yra tai, kad UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme. Pastebėtina tai, kad ši problema sutampa su trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatyta problema – UAB „LINKOTELUS“ turi motyvų ir galimybių taikyti pernelyg aukštas Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos kainas, nes Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje kitas operatorius pirkėjo derybinės galios neturi ir negali daryti vienpusės lemiamos įtakos operatoriui UAB „LINKOTELUS“.

Siekiant išspręsti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ buvo nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas dviem paslaugoms: Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugai ir su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslauga susijusių priemonių paslaugai.

Ataskaitos 3.3.6 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkos, barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinką yra absoliutūs, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios taip pat nėra. Šios aplinkybės nesudaro sąlygų nagrinėjamoje rinkoje atsirasti charakteristikoms, kurios spręstų šio Ataskaitos skyriaus pirmoje pastraipoje nurodytą su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainomis susijusią problemą. Minėtos problemos taip pat objektyviai neišspręs įpareigojimas suteikti prieigą. Įpareigojimas suteikti prieigą užtikrins, kad ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ privalės suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones. Tačiau minėtas įpareigojimas neribos UAB „LINKOTELUS“ galimybės nustatyti sau palankią Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainą. Tokia kaina gali būti nepagrįstai didelė, o jos taikymas sudarys UAB „LINKOTELUS“ galimybes riboti konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Problemą, kad UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme, tiesiogiai ir geriausiai sprendžia Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainų reguliavimas. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu UAB „LINKOTELUS“ sprendžiant analogiškas problemas, buvo nustatytas kainų kontrolės įpareigojimas, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje tikslinga toliau reguliuoti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainas.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ buvo įpareigotas taikyti ne didesnę Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos kainą nei Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatyta Balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kaina. Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose nurodyta, kad Tarnyba keičia Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-956, 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-955 ir 2014 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1V-957 ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą. Atsižvelgiant į tai, kad Tarnyba ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ keičia trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą, taip pat į tai, kad ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų reguliavimas buvo siejamas su ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ taikomomis Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainomis, toliau yra vertinama, ar būtina keisti ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ Tarnyba nustatė kainų kontrolės įpareigojimą, kurį įgyvendinant Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kainos negalėjo būti didesnės nei ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ taikomos Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos. Tokiu įpareigojimu buvo įgyvendintas Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų simetriškumas, kaip to reikalauja Rekomendacija dėl kainų reguliavimo.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad prieiga prie skambučių užbaigimo paslaugų yra dvišalė – abu tinklus sujungiantys operatoriai turėtų gauti naudos iš tinklų sujungimo. Tačiau ten pat nurodyta, kad tinklus sujungusiems operatoriams konkuruojant dėl abonentų, skambučių užbaigimo tarifai gali būti svarbūs strateginiai ir konkurenciniai veiksniai. Šis faktas sutampa ir su Tarnybos Ataskaitos 3.3.6 skyriuje nustatyta aplinkybe, kad, nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle rinkoje UAB „LINKOTELUS“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad dideli skambučių užbaigimo tarifai paprastai lemia didesnes mažmenines skambučių inicijavimo kainas ir atitinkamai mažesnius vartojimo rodiklius, todėl mažėja vartotojų gerovė. Europos Komisija, siekdama spręsti Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo nurodytas problemas, Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo rekomendavo taikyti simetrines Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas.

Atsižvelgiant į tai, kad reguliuojamos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu ir tyrimo metu jau buvo simetriškos (t. y. vienodos), toks kainų simetriškumas sudarė vienodas sąlygas konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas¹⁸. Vienodos Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos taip pat sudaro sąlygas didinti paslaugų gavėjų gerovę, todėl tikslinga ir toliau užtikrinti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų ir kitų Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų simetriškumą. Šiam tikslui pasiekti pakanka

¹⁸ Vienodos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos užtikrina, kad mažmeninių viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų teikiamų paslaugų kainos priklauso nuo teikėjo veiklos ir jos efektyvumo, bet ne nuo Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo nustatytos Balso skambučių užbaigimo paslaugos savo Tinkle kainos.

nustatyti vieną Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą, kuria remiantis būtų reguliuojamos didelę įtaką atitinkamose Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkose turinčių ūkio subjektų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos. Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose yra aprašyta, kokia Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina yra nustatoma ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“. Atsižvelgiant į tai, kad Tarnyba jau yra nustačiusi siektiną Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą trim didiesiems operatoriams, Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kainos nustatymo procedūros nėra tikslinga aprašyti iš naujo.

Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose nurodyta, kad ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ yra keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas ir yra nustatoma viena Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugos kaina. Tuo tarpu Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-959 3.2.1 papunktyje nurodyta, kad UAB „LINKOTELUS“ turi taikyti ne didesnę Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugos kainą nei Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatyta Balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kaina. Siekiant teisinio tikrumo, tikslinga pakeisti Tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 15 d. įsakymo Nr. 1V-959 3.2.1 papunktyje nustatytą kainų kontrolės įpareigojimą ir jį išdėstyti taip:

užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje. Ribojant UAB „LINKOTELUS“ galimybes nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kainas sau palankia linkme, skatinama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas, nes kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų konkurencinės galimybės nepriklausys nuo galimų per didelių Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kainų. Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kainų dydis nesukurs nevienodų veiklos sąlygų Europos Sąjungoje veikiantiems viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, o tai prisidės prie vidaus rinkos plėtos.

Įpareigojimas atitinka elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, įtvirtintus Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje. Įpareigojimas yra proporcingas ir ribos ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kainas, tačiau užtikrins, kad UAB „LINKOTELUS“ padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas sąnaudas. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatys Tarnyba, todėl ūkio subjektas nepatirs sąnaudų apskaitos sistemų, reikalingų kainoms apskaičiuoti, diegimo ir palaikymo naštos.

Trečiojo Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu, siekdama apriboti ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ galimybes vienašališkai reikalauti užmokesčių už su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugomis susijusias priemones, ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ Tarnyba nustatė kainų kontrolės įpareigojimą, susijusį su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis:

1. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ privalo

nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su UAB „LINKOTELUS“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „LINKOTELUS“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

2. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „LINKOTELUS“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

2.1. UAB „LINKOTELUS“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „LINKOTELUS“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „LINKOTELUS“;

2.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudas.

Tarnybos 2010 m. pradėtas su Balso skambučių užbaigimo paslaugomis susijusių priemonių kainų reguliavimas sumažino užmokesčius už viešųjų ryšių tinklų sujungimą ir tokiu būdu sudarė palankesnes sąlygas operatoriams tiesiogiai sujungti savo viešuosius ryšių tinklus, taip pat sudarė geresnes sąlygas konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Ataskaitos 3.3.6 skyriuje buvo konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Siekiant riboti ūkio subjekto galimybes nustatyti su Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugomis susijusių priemonių kainas sau palankia linkme ir išvengti trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos – vienašališkų užmokesčių už Tinklų sujungimą nustatymo ir taikymo – pasikartojimo, tikslinga nustatyti tokį kainų kontrolės įpareigojimą su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugomis susijusioms priemonėms, koks buvo nustatytas trečiame Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrime:

Įpareigojimas yra proporcingas, nes ribos ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ galimybes vienašališkai nustatyti užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Tačiau įpareigojimas leidžia padengti dalį išlaidų, susijusių su Ryšių linijos įrengimu ir teikimu.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes skatins konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje ir užtikrins mažiausią būtiną reguliavimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „LINKOTELUS“ keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ privalo:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos;

2. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „LINKOTELUS“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „LINKOTELUS“ Tinkle paslaugų teikimu

susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąją ryšių tinklą su UAB „LINKOTELUS“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „LINKOTELUS“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

3. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „LINKOTELUS“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

3.1. UAB „LINKOTELUS“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąją ryšių tinklą su UAB „LINKOTELUS“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „LINKOTELUS“;

3.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

4.7. Įpareigojimų ūkio subjektui UAB „ECOFON“ nustatymas

Ataskaitos 3.3.7 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „ECOFON“ turi didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba, vadovaudamasi Įstatymo 17 straipsniu, turi teisę ūkio subjektui UAB „ECOFON“ nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius tiriamoje rinkoje nustatytas konkurencijos problemas.

Tarnyba Ataskaitos 3.3.7 skyriuje nustatė šias Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje problemas:

1. UAB „ECOFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

2. UAB „ECOFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme.

Tarnybos šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas konkurencijos problemas geriausiai spręsti įpareigojimas suteikti prieigą ir kainų kontrolės įpareigojimas. Įpareigojimo suteikti prieigą ir kainų kontrolės įpareigojimo pakaks apriboti ūkio subjekto UAB „ECOFON“ galimybes riboti konkurenciją, teikiant Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugas.

4.7.1. Įpareigojimas suteikti prieigą

Ataskaitos 3.3.7 skyriuje buvo nustatyta, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje egzistuoja ši problema – UAB „ECOFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba nutraukti jau suteiktą prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių.

Siekiant spręsti šio Balso skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimo metu nustatytą problemą, tikslinga ūkio subjektui UAB „ECOFON“ nustatyti įpareigojimą suteikti prieigą. Ankstesniame Ataskaitos skyriuje konstatuota, kad nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų sprendimo. Taigi, siekiant spręsti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytą problemą ir atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamoje rinkoje egzistuojančios aplinkybės neužtikrins savaiminio Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje nustatytos problemos sprendimo, ūkio subjektui

UAB „ECOFON“ tikslinga nustatyti įpareigojimą suteikti prieigą, nurodytą Įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 5, 6 ir 9 punktuose. Ūkio subjektas UAB „ECOFON“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones, privalo:

1. tenkinti pagrįstus kitų ūkio subjektų prašymus suteikti prieigą prie su Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimu susijusių Tinklo elementų ir (ar) priemonių kitiems ūkio subjektams;
2. suteikti prieigą prie konkrečių Tinklo elementų ir (ar) priemonių kitiems ūkio subjektams;
3. sąžiningai derėtis su ūkio subjektais, prašančiais suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo paslaugų;
4. nenutraukti prieigos prie jau suteiktų priemonių;
5. suteikti atvirą prieigą prie techninių sąsajų, protokolų ar kitų technologijų, kurios yra būtinos paslaugų suderinamumui ar virtualiojo tinklo paslaugoms teikti;
6. suteikti prieigą prie patalpų ar kitus elektroninių ryšių infrastruktūros bendro naudojimo būdus;
7. sujungti tinklus ar suteikti tinklų priemones, įskaitant galimybę sujungti tinklus bet kuriame techniškai galimame tinklo taške;
8. ūkio subjektas UAB „ECOFON“ gali atsisakyti suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų, vienašališkai sustabdyti ar nutraukti jų teikimą tik tais atvejais, kai tai yra pagrįsta objektyviais kriterijais, įskaitant techninių galimybių nebuvimą arba būtinybę užtikrinti Tinklo vientisumą.

Įpareigojimas suteikti prieigą ribos ūkio subjekto UAB „ECOFON“ galimybes vienašališkai nesuteikti prieigos arba nutraukti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių. Įpareigojimas suteikti prieigą taip pat sumažins elektroninių ryšių paslaugų teikėjų įėjimo į viešųjų telefono ryšio paslaugų rinką barjerus ir tokiu būdu galutiniams paslaugų gavėjams sukurs didesnes paslaugų pasirinkimo galimybes.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra pateisinamas Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nurodytais tikslais, nes nenustačius įpareigojimo suteikti prieigą, UAB „ECOFON“ turės galimybių ir motyvų nesuteikti prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių arba vienašališkai nustatyti (keisti) Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų sąlygas. Tokiu būdu bus ribojama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas.

Įpareigojimas suteikti prieigą yra proporcingas ir pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais, nurodytais Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, nes:

- a) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „ECOFON“ galimybės riboti viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų (konkurentų) skaičių arba jų veiklą, nesuteikiant prieigos arba nutraukiant prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų;
- b) šiuo įpareigojimu bus apribotos UAB „ECOFON“ galimybės riboti savo teikiamų viešųjų telefono ryšio paslaugų gavėjams galimybes paskambinti kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentams arba atvirkščiai;
- c) viešųjų ryšių tinklų sujungimas (t. y. prieigos prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių suteikimas) yra abipusiškai naudingas viešuosius ryšių tinklus sujungiantiems operatoriams, tokiu būdu užtikrinantis skirtingų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų abonentų tarpusavio bendravimą;
- d) prieiga turės būti suteikta esant pagrįstam prašymui suteikti prieigą prie Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių.

4.7.2. Kainų kontrolės įpareigojimas

Ataskaitos 3.3.7 skyriuje nustatyta, kad viena iš Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje nustatytų problemų yra tai, kad UAB „ECOFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme.

Siekiant išspręsti šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, tikslinga ūkio subjektui UAB „ECOFON“ nustatyti kainų kontrolės įpareigojimą dviem paslaugoms: Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugai ir su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslauga susijusių priemonių paslaugai.

Ataskaitos 3.3.7 skyriuje konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „ECOFON“ užima 100 proc. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkos, barjerai įeiti į Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinką yra absoliutūs, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje potencialios konkurencijos nėra, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje pirkėjo derybinės galios taip pat nėra. Šios aplinkybės nesudaro sąlygų nagrinėjamoje rinkoje atsirasti charakteristikoms, kurios spręstų šio Ataskaitos skyriaus pirmoje pastraipoje nurodytą su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainomis susijusią problemą. Minėtos problemos taip pat objektyviai neišspręs įpareigojimas suteikti prieigą. Įpareigojimas suteikti prieigą užtikrins, kad ūkio subjektas UAB „ECOFON“ privalės suteikti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugas ir su jomis susijusias priemones. Tačiau minėtas įpareigojimas neribos UAB „ECOFON“ galimybes nustatyti sau palankią Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainą. Tokia kaina gali būti nepagrįstai didelė, o jos taikymas sudarys UAB „ECOFON“ galimybes riboti konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Problemą, kad UAB „ECOFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių kainas nustatyti sau palankia linkme, tiesiogiai ir geriausiai sprendžia Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su jomis susijusių priemonių kainų reguliavimas.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad prieiga prie skambučių užbaigimo paslaugų yra dvišalė – abu tinklus sujungiantys operatoriai turėtų gauti naudos iš tinklų sujungimo. Tačiau ten pat nurodyta, kad tinklus sujungusiems operatoriams konkuruojant dėl abonentų, skambučių užbaigimo tarifai gali būti svarbūs strateginiai ir konkurenciniai veiksniai. Šis faktas sutampa ir su Tarnybos Ataskaitos 3.3.7 skyriuje nustatyta aplinkybe, kad, nesant reguliavimo, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle rinkoje, UAB „ECOFON“ noras maksimizuoti pajamas ir (arba) pelną ir (arba) siekis apsaugoti savo teikiamas viešąsias telefono ryšio paslaugas nuo konkurencijos sukuria motyvus nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir su šiomis paslaugomis susijusių priemonių sąlygas sau palankia linkme.

Rekomendacijos dėl kainų reguliavimo preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad dideli skambučių užbaigimo tarifai paprastai lemia didesnes mažmenines skambučių inicijavimo kainas ir atitinkamai mažesnius vartojimo rodiklius, todėl mažėja vartotojų gerovė. Europos Komisija, siekdama spręsti Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo nurodytas problemas, Rekomendacijoje dėl kainų reguliavimo rekomendavo taikyti simetrines Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas.

Atsižvelgiant į tai, kad reguliuojamos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos Rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu ir tyrimo metu jau buvo simetriškos (t. y. vienodos), toks kainų simetriškumas sudaro vienodas sąlygas konkurencijai teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas¹⁹.

¹⁹ Vienodos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos užtikrina, kad mažmeninių viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų teikiamų paslaugų kainos priklauso nuo teikėjo veiklos ir jos efektyvumo, bet ne nuo Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjo nustatytos Balso skambučių užbaigimo paslaugos savo Tinkle kainos.

Vienodos Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainos taip pat sudaro sąlygas didinti paslaugų gavėjų gerovę, todėl tikslinga užtikrinti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų ir kitų Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikėjų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų simetriškumą. Šiam tikslui pasiekti pakanka nustatyti vieną Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainą, kuria remiantis būtų reguliuojamos didelę įtaką atitinkamose Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų rinkose turinčių ūkio subjektų teikiamų Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos. Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose yra aprašyta, kokia Balso skambučių užbaigimo paslaugų kaina yra nustatoma ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“. Atsižvelgiant į tai, kad Tarnyba jau yra nustačiusi siektiną Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainą trim didiesiems operatoriams, Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kainos nustatymo procedūros nėra tikslinga aprašyti iš naujo.

Ataskaitos 4.1.2.3, 4.2.2.3, ir 4.3.2.3 skyriuose nurodyta, kad ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ yra keičiamas kainų kontrolės įpareigojimas ir yra nustatoma viena Balso skambučių užbaigimo UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugos kaina. Remiantis tuo, kad Rekomendacija dėl kainų reguliavimo rekomenduoja nustatyti simetrines Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų kainas, atsižvelgiant į tai, kad vienodos Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainos sukurs vienodas konkurencijos sąlygas teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas, tikslinga Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kainas sieti su ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose taikomomis Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainomis. Tokiu atveju pakanka nustatyti, kad Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kainos nebūtų didesnės nei nustatytos UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ taikomos Balso skambučių užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos.

Atsižvelgdama į anksčiau išvardintas aplinkybes ir faktus, Tarnyba nustato ūkio subjektui UAB „ECOFON“ kainų kontrolės įpareigojimą, numatytą Įstatymo 23 straipsnyje:

užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje. Ribojant UAB „ECOFON“ galimybes nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kainas sau palankia linkme, skatinama konkurencija teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas, nes kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų konkurencinės galimybės nepriklausys nuo galimų per didelių Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kainų. Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kainų dydis nesukurs nevienodų veiklos sąlygų Europos Sąjungoje veikiantiems viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams, o tai prisidės prie vidaus rinkos plėtros.

Įpareigojimas atitinka elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, įtvirtintus Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje. Įpareigojimas yra proporcingas ir ribos ūkio subjekto UAB „ECOFON“ galimybes vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kainas, tačiau užtikrins, kad UAB „ECOFON“ padengs šioms paslaugoms teikti patiriamas sąnaudas. Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas nustatys Tarnyba, todėl ūkio subjektas nepatirs sąnaudų apskaitos sistemų, reikalingų kainoms apskaičiuoti, diegimo ir palaikymo naštos.

Ataskaitos 3.3.7 skyriuje buvo konstatuota, kad ūkio subjektas UAB „ECOFON“, nesant reguliavimo, turi galimybių ir motyvų nustatyti su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“

Tinkle paslaugomis susijusių priemonių sąlygas (įskaitant kainas) sau palankia linkme. Siekiant riboti ūkio subjekto galimybes nustatyti su Balso skambučių užbaigimo savo Tinkle paslaugomis susijusių priemonių kainas sau palankia linkme ir šio Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu nustatytos problemos – vienašališkų užmokesčių už Tinklų sujungimą nustatymo ir taikymo, tikslinga nustatyti tokį kainų kontrolės įpareigojimą su Balso skambučių užbaigimo ūkio subjekto UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugomis susijusioms priemonėms:

1. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „ECOFON“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „ECOFON“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „ECOFON“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su UAB „ECOFON“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „ECOFON“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

2. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „ECOFON“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

- 2.1. UAB „ECOFON“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „ECOFON“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „ECOFON“;

- 2.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

Įpareigojimas yra proporcingas, nes ribos ūkio subjekto UAB „ECOFON“ galimybes vienašališkai nustatyti užmokesčius už su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones. Tačiau įpareigojimas leidžia padengti dalį išlaidų, susijusių su Ryšių linijos įrengimu ir teikimu.

Įpareigojimas yra pateisinamas elektroninių ryšių veiklos reguliavimo tikslais ir principais, nurodytais Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir 2 straipsnio 1 dalyje, nes skatins konkurenciją elektroninių ryšių rinkoje ir užtikrins mažiausią būtiną reguliavimą.

Išvada: Ūkio subjektui UAB „ECOFON“ nustatomas kainų kontrolės įpareigojimas, nurodytas Įstatymo 23 straipsnyje. Ūkio subjektas UAB „ECOFON“ privalo:

1. užtikrinti, kad Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjekto UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos Balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ Tinkluose paslaugų kainos;

2. kiek tai susiję su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, kai ūkio subjektas UAB „ECOFON“ yra sujungęs savo Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu, ūkio subjektas UAB „ECOFON“ privalo nereikalauti kito operatoriaus mokėti už su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusias priemones, t. y. ūkio subjektas UAB „ECOFON“ sąnaudas, susijusias su Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugų teikimu susijusiomis priemonėmis, išskyrus Ryšių liniją, dengia pats. Operatoriui, sujungusiam viešąjį ryšių tinklą su UAB „ECOFON“ Tinklu, nustačius užmokesčius už su balso skambučių užbaigimo to operatoriaus viešajame ryšių tinkle teikimu susijusias priemones, UAB „ECOFON“ gali nustatyti analogiškus užmokesčius;

3. kiek tai susiję su tinklų sujungimui naudojama Ryšių linija, jungiančia UAB „ECOFON“ Tinklą su kito operatoriaus viešuoju ryšių tinklu:

- 3.1. UAB „ECOFON“ privalo leisti įrengti bei teikti Ryšių liniją viešąjį ryšių tinklą su UAB „ECOFON“ Tinklu ketinančiam sujungti (ar sujungusiam) operatoriui (arba šio operatoriaus

pasirinktam trečiajam asmeniui), jei jo siūloma Ryšių linijos įrengimo bei teikimo kaina yra žemesnė negu kaina, už kurią šią Ryšių liniją įrengti bei teikti siūlo UAB „ECOFON“;

3.2. padengti 50 proc. Ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų.

4.7.3. Kitų įpareigojimų poveikio vertinimas

Ataskaitos 4.7.1 ir 4.7.2 skyriuose nurodyta, kad ūkio subjektui UAB „ECOFON“ tikslinga nustatyti Įstatymo 21 straipsnyje nurodytą įpareigojimą suteikti prieigą ir Įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nurodytą kainų kontrolės įpareigojimą. Atsižvelgdama į Įstatymo 17 straipsnį, taip pat siekdama spręsti atitinkamos rinkos tyrimo metu nustatytas problemas, Tarnyba papildomai gali nustatyti Įstatymo 18 straipsnyje nurodytą skaidrumo įpareigojimą, Įstatymo 19 straipsnyje nurodytą nediskriminavimo įpareigojimą, Įstatymo 20 straipsnyje nurodytą apskaitos atskyrimo įpareigojimą.

Atsižvelgiant į tai, kad Ataskaitos 4.7 skyriuje nustatytas problemas geriausiai sprendžia įpareigojimas suteikti prieigą ir kainų kontrolės įpareigojimas, taip pat į tai, kad Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu respondentų pateikti duomenys rodo, jog ūkio subjektas UAB „ECOFON“, teikdamas Balso skambučių užbaigimo UAB „ECOFON“ Tinkle paslaugas paslaugų gavėjams taikė vienodas sąlygas, darytina išvada, kad ūkio subjektui UAB „ECOFON“ nustatyti skaidrumo įpareigojimą, nediskriminavimo įpareigojimą ir apskaitos atskyrimo įpareigojimą nėra tikslinga. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ūkio subjektams UAB „CSC TELECOM“, UAB „LINKOTELUS“, UAB „MEDIAFON“ trečiojo Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo metu buvo nustatyti tik įpareigojimas suteikti prieigą ir kainų kontrolės įpareigojimas. Šių įpareigojimų pakako apriboti ūkio subjektų galimybes riboti konkurenciją teikiant viešąsias telefono ryšio paslaugas. Balso skambučių užbaigimo Tinkle rinkos tyrimo Tiriamuoju laikotarpiu ir tyrimo metu taip pat nebuvo nustatytos aplinkybės ir problemos, kurios pagrįstų skaidrumo įpareigojimo, nediskriminavimo įpareigojimo ir apskaitos atskyrimo įpareigojimo taikymą ūkio subjektams UAB „CSC TELECOM“, UAB „LINKOTELUS“, UAB „MEDIAFON“.

1 lentelė. Anketos respondentų sąrašas

Eil. nr.	Gavėjo pavadinimas
1.	AB „Lietuvos geležinkeliai“
2.	AB Lietuvos radijo ir televizijos centras
3.	Compatel Limited
4.	Reval Vara OŪ
5.	TEO LT, AB
6.	UAB „Bitė Lietuva“
7.	UAB „CSC TELECOM“
8.	UAB „ECOFON“
9.	UAB „LINKOTELUS“
10.	UAB „MEDIAFON“
11.	UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“
12.	UAB „OMNITEL“
13.	UAB „Sotelus“
14.	UAB „TELE2“
15.	UAB „Telekomunikacijų grupė“
16.	UAB „VORTUMO“

1 lentelė. Atsakymų į Anketos klausimus apie konkurencijos veiksmingumą Rinkoje santrauka

Klausimas	Atsakymo „taip“ argumentai	Atsakymo „ne“ argumentai
Ar, Jūsų nuomone, konkurencinė aplinka, teikiant balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugas, laikotarpiu nuo 2013 m. sausio 1 d. iki 2015 m. kovo 31 d. pasikeitė?	<p>1) Atsirado pasirinkimo galimybė.</p> <p>2) 2013 m. sausio 1 d. – 2015 m. kovo 31 d. laikotarpiu atsirado 7 nauji judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjai.</p> <p>3) Konkurencija pablogėjo. Dėl per mažų mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų kainų ir per didelių Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų, kurios didesnės ne tik už mažmenines judriojo telefono ryšio paslaugų kainas, bet ir už skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle paslaugų kainą, daug alternatyvių fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų pasitraukė iš viešųjų telefono ryšio paslaugų rinkos. Alternatyvieji judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjai taip pat negali veikti pilna apimtimi, nes didieji judriojo ryšio operatoriai suteikia prieigą ne prie visų didmeninių paslaugų (SMS, MMS, interneto duomenų apsikeitimas). Taip pat šie operatoriai nesuteikia galimybės naudotis CPS paslauga, nors tokios paslaugos diegimui ir teikimui jokių objektyvių kliūčių nėra.</p> <p>4) Konkurencija padidėjo, nes atsirado daugybė VoIP paslaugos teikėjų.</p> <p>5) Didieji Lietuvos operatoriai skambučius siunčia ne į visus viešuosius judriojo ryšio tinklus ir ne visada nepateikia prašymą dėl tiesioginio tinklų sujungimo.</p>	<p>1) Rinka „nusistovėjusi“ ir išlieka konkurencinga.</p> <p>2) Naujų judriojo ryšio operatorių Rinkoje neatsirado. Operatorius, kurio viešajame ryšių tinkle yra inicijuojamas skambutis, privalo pirkti Balso skambučių užbaigimo paslaugą iš judriojo ryšio operatoriaus, į kurio Tinklą skambinama. Pastarasis operatorius kontroliuoja prieigą prie savo Tinklo galinių taškų ir inicijuojantis operatorius negali daryti įtakos Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygoms.</p> <p>3) Esminiai dalykai, įtakoiantys konkurencinę aplinką (sujungimo savikaina, atsiskaitymo kainos proporcija tarp operatorių, padidintų tarifų reguliavimas) nepasikeitė.</p> <p>4) Kiekvienas operatorius turi monopolinę teisę užbaigti skambučius savo Tinkle.</p> <p>5) Dėl Lietuvoje per mažų judriojo ryšio tinkle taikomų mažmeninių kainų ir per didelių Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainų fiksuotojo ryšio operatoriai negali konkuruoti su judriojo ryšio operatoriais.</p>
Ar, Jūsų nuomone, konkurencija Rinkoje yra veiksminga?	<p>1) Atsirado pasirinkimo galimybė.</p> <p>2) Šiuo metu taikomas reguliavimas yra tinkamas ir pakankamas bei užtikrina veiksmingą konkurenciją, tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad visi nauji arba šiuo metu veikiantys viešųjų ryšių tinklų ar viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjai turėtų būti pripažįstami turinčiais didelę įtaką Balso skambučių užbaigimo Tinkluose rinkose dėl technologinių veiksmų priežasties. Reguluojama Rinka turėtų būti apibrėžta taip, kaip ji buvo apibrėžta anksčiau.</p>	<p>1) Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugas gali teikti tik judriojo ryšio operatoriai. Konkurencijos Rinkoje nėra dėl esamo natūralaus technologinio barjero. Judriojo ryšio operatoriai nesusiduria su pirkėjo derybine galia ir pirkėjas negali daryti įtakos Balso skambučių užbaigimo paslaugų teikimo sąlygoms. Operatoriai gali turėti motyvų nesuteikti prieigos ir vienašališkai nustatyti Balso skambučių užbaigimo Tinkle paslaugų kainą.</p> <p>2) TEO LT, AB patvirtino labai aukštas, 8 kartus viršijančias rinkos reguliuojamas kainas (sujungimas per E1, STM1 ir pan.) ir, neleisdama į savo technines patalpas nei vieno nepriklausomo operatoriaus, kuris galėtų sudaryti konkurenciją jo parduodamoms sujungimo paslaugoms, užtikrina pranašumą prieš bet kokią kitą Lietuvos operatorių.</p> <p>3) Kiekvienas operatorius turi monopolinę teisę užbaigti skambučius savo Tinkle.</p> <p>4) Rinkoje nėra veiksmingos konkurencijos, nes visi viešųjų ryšių tinklų ir (ar) viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjai yra vieninteliai Balso skambučių užbaigimo savo</p>

		<p>Tinkle teikėjai: jų teikiamą paslaugą privalo pirkti kiti ūkio subjektai ir jie visiškai kontroliuoja prieigą prie savo abonentų. Pastebėtina, kad tarpusavyje konkuruoja tik didieji operatoriai.</p> <p>5) Operatoriai yra vieninteliai Balso skambučių užbaigimo savo Tinkluose paslaugų teikėjai ir jie kontroliuoja prieigą prie savo abonentų.</p>
<p><i>Ar, Jūsų nuomone, konkurencinė aplinka, teikiant balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugas, pasikeis laikotarpiu nuo 2015 m. rugpjūčio 1 d. iki 2018 m. liepos 1 d?</i></p>	<p>1) Jei skambučių užbaigimo kainos fiksuotojo ryšio tinkluose skirsis keletą kartų, palyginti su kaina Tinkluose, tuomet judriojo ryšio operatoriai gaus didesnes pajamas, o fiksuotojo ryšio teikėjai patirs nuostolius. Rinka bus išbalansuota, nes fiksuotojo ryšio operatoriai bus diskriminuojami.</p> <p>2) Atsiranda naujų viešojo judriojo ryšio tinklo arba viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų.</p> <p>3) Tikėtina taip, nes atsiranda vis daugiau VoIP paslaugos teikėjų, kurių paslaugomis naudodamiesi vartotojai gauna skambučių paslaugas (įskaitant skambučių užbaigimo paslaugas), naudojant vien tik duomenų perdavimo paslaugas.</p>	<p>1) Kiekvienas operatorius turi monopolinę teisę užbaigti skambučius savo Tinkle.</p> <p>2) Konkurencija pagerėtų tik tuo atveju, jei judriojo ryšio operatoriams būtų nustatyti šie įpareigojimai: a) mažmeninėje rinkoje – kainų kontrolės įpareigojimas. b) arba įpareigojimas taikyti tokią didmeninę kainą, kuri būtų mažesnė už mažmeninę skambučių kainą, ir ši kaina nebūtų vertinama, atsižvelgiant į vidutinę kainą.</p> <p>3) Konkurencinė aplinka gali ir pablogėti, jei Tarnyba nesiims priemonių, kad mažmeninės judriojo telefono ryšio paslaugų kainos taptų didesnės bent už Balso skambučių užbaigimo Tinkle kainą. Kitu atveju Tarnyba turi padidinti skambučių užbaigimo kainą fiksuotojo ryšio tinkle iki Balso skambučių užbaigimo Tinkle kainos.</p> <p>4) Tarnyba nenustato įpareigojimų didiesiems operatoriams užtikrinti ne tik skambučių gavimą į savo Tinklą, tačiau ir skambučių išsiuntimą iš savo Tinklo. Reguliaciniai sprendimai negina vartotojų teisių, nes eliminavus alternatyvius judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjus, vartotojai negalės pasinaudoti pigesniais tarptautinių pokalbių tarifais ir turės pirkti brangesnes didžiųjų operatorių tarptautinių pokalbių paslaugas.</p>

2 lentelė. Atsakymų į Anketos klausimą apie Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų kainų diferencijavimą santrauka

Klausimas	Atsakymo „taip“ argumentai
<p><i>Ar, Jūsų nuomone, reikėtų diferencijuoti balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų kainas pagal skambučių inicijavimo kilmę?</i></p>	<p>1) Balso skambučių užbaigimo kainos Tinkluose Lietuvoje yra panašaus lygio kaip ir visoje Europos Sąjungoje, tačiau ženkliai žemesnės nei kitose šalyse už Europos Sąjungos ribų (Rusija, Baltarusija ir kt.). Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos vartotojų pokalbių srutai į kaimynines ne Europos Sąjungos šalis yra dideli, o Balso skambučių užbaigimo kainos tų šalių tinkluose yra net iki 20 kartų didesnės, būtų tikslinga diferencijuoti Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas pagal inicijavimo kilmę, nustatant aukštesnes kainas skambučiams, inicijuotiems ne Europos Sąjungos šalyse. Vis daugiau šalių taiko tokią praktiką (Kroatija, Čekija, Italija ir kt.).</p> <p>2) Reikėtų diferencijuoti kainas, nes ne Europos Sąjungos šalių operatoriai Lietuvos operatoriams taiko keliasdešimt kartų didesnes Balso skambučių užbaigimo kainas.</p> <p>3) Balso skambučių užbaigimo Tinkluose paslaugų kainos turi būti diferencijuojamos, nes susiklosčiusi situacija Rinkoje lemia tai, kad Lietuvos operatoriai yra priversti mokėti ženkliai didesnius skambučių užbaigimo tarifus ne Europos Sąjungos šalių operatoriams. Didelė dalis šalių ne mažina, o vis labiau didina Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas. Balso skambučių užbaigimas, įskaitant tranzitinio operatoriaus maržą, Baltarusijos judriojo ryšio tinkluose šiuo metu yra 0,25-0,30 Eur/min. Akivaizdu, kad esant tokiam žymiam kainų skirtumui Lietuvos operatoriai subsidijuoja kitų šalių operatorius. Anksčiau išdėstytos aplinkybės lemia poreikį diferencijuoti Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas pagal skambučių inicijavimo kilmę.</p>

	<p>4) Užsienio šalių (Rusijos, Baltarusijos, Ukrainos, Suomijos, Prancūzijos, Vokietijos ir kt.) operatorių ženklus Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų didinimas. Esant tokiai situacijai, Lietuvos operatorių išlaidos, siunčiant skambučius į užsienio šalis, ženkliai auga, o pajamos, gaunamos už priimamus tarptautinius skambučius, nekompensuoja išlaidų. Dėl tokios susidariusios situacijos Lietuvos operatoriai jau pradėjo didinti mažmeninių paslaugų kainas arba numato tai daryti artimiausiu metu. Lietuvos operatoriams turi būti sudarytos sąlygos taikyti užsienio valstybėse inicijuotam pokalbių srautui individualias Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas, kurios būtų lygios siunčiančiojo operatoriaus taikomoms Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainoms.</p> <p>5) Jei tokia galimybė būtų suteikta fiksuotojo ryšio operatoriams, tai analogiškai teisė turėtų būti suteikta ir judriojo ryšio operatoriams.</p> <p>6) Siekiant išspręsti dabar egzistuojančią problemą dėl asimetrinių Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainų taikymo su užsienio šalimis, tikslinga taikyti skirtingas Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas priklausomai nuo skambučių kilmės. Šiuo metu operatoriai taiko nediskriminavimo principą Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainoms. Tačiau siųsdami pokalbių srautą ne į Europos Sąjungos šalis moka nuo kelių iki keliasdešimt kartų didesnę kainą. Pažymėtina, kad tokios kryptys yra ir kaimyninės šalys (pvz., Baltarusija, Rusija, Ukraina). Diferencijuotus skambučių užbaigimo tarifus taiko tokios šalys kaip Kroatija ir Čekija. Tarnyba, siekdama skatinti ilgalaikę konkurenciją, efektyvias investicijas bei didžiausią naudą galutiniams paslaugų gavėjams, turi leisti diferencijuoti Balso skambučių užbaigimo paslaugų kainas priklausomai nuo skambučių kilmės. To neužtikrinus, bus diskriminuojami esami Lietuvos Rinkos dalyviai užsienio dalyvių atžvilgiu, mokėdami už tą pačią paslaugą žymiai brangiau.</p> <p>7) Balso skambučių užbaigimo kaina turėtų būti apskaičiuojama, atsižvelgiant į tinklų sujungimo kaštus, todėl skiriantis skambučio kilmei, skiriasi tinklų sujungimo kaštai, o tai daro įtaką Balso skambučių užbaigimo paslaugų savikainai.</p>
--	---

Ūkio subjekto ir susijusių asmenų nustatymo principai

Įstatymo 3 straipsnio 67 dalyje nurodyta, kad ūkio subjektas – tai „<...> asmuo ar asmenų, susijusių kontrolės ar priklausomybės santykiais, grupė, kurie verčiasi elektroninių ryšių veikla Lietuvos Respublikoje arba kurių veiksmai daro įtaką ar ketinimai, jeigu jie būtų įgyvendinti, galėtų daryti įtaką ūkinei veiklai Lietuvos Respublikoje.“

Atsižvelgiant į Įstatymą, šioje Ataskaitoje susijusiais asmenimis yra laikomi:

1. Asmenys, kuriuose, kaip ir nagrinėjamame juridiniame asmenyje, tas pats fizinis asmuo arba tie patys fiziniai asmenys turi akcijų dalį, kuri sudaro daugiau kaip 1/3 įstatinio kapitalo, arba turi teises į daugiau kaip 1/3 procentų visų balsų;

2. asmenys, kurie su nagrinėjamu juridiniu asmeniu yra bendrai valdomi ar turi bendrą administracinį padalinį, arba kurių stebėtojų taryboje, valdyboje ar kitame valdymo organe yra pusė ar daugiau tų pačių narių, kaip ir nagrinėjamo juridinio asmens valdymo organuose;

3. asmenys, kuriuose nagrinėjamas juridinis asmuo turi akcijų dalį, sudarančią daugiau kaip 1/3 procentų įstatinio kapitalo, arba turi teises į 1/3 ar daugiau visų balsų arba kurie yra įsipareigoję derinti savo ūkinės veiklos sprendimus su nagrinėjamu juridiniu asmeniu, arba už kurių prievolių tretiesiems asmenims įvykdymą yra įsipareigoję atsakyti nagrinėjamas juridinis asmuo, arba kurie yra įsipareigoję perduoti visą arba dalį pelno ar suteikę teisę naudoti daugiau kaip 1/3 savo turto nagrinėjamam juridiniam asmeniui;

4. asmenys, kurie nagrinėjamame juridiniame asmenyje turi akcijų dalį, sudarančią 1/3 ar daugiau įstatinio kapitalo, arba turi teises į 1/3 ar daugiau visų balsų arba su kuriais nagrinėjamas juridinis asmuo yra įsipareigojęs derinti savo ūkinės veiklos sprendimus, arba kurie yra įsipareigoję atsakyti už nagrinėjamo juridinio asmens prievolių tretiesiems asmenims įvykdymą, arba kuriems nagrinėjamas juridinis asmuo yra įsipareigojęs perduoti visą arba dalį pelno ar suteikęs teisę naudoti 1/3 ar daugiau savo turto;

5. asmenys, kurie veikia Lietuvos Respublikoje ir yra tiesiogiai ar netiesiogiai, per kitus juridinius asmenis, įskaitant ir veikiančius kitose valstybėse, susiję su aukščiau išvardintuose 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytais asmenimis bet kuriuo iš aukščiau išvardintuose 1, 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų būdų;

6. nagrinėjamo juridinio asmens Lietuvos Respublikoje veikiančios dukterinės ar patronuojančios bendrovės, susijusios su nagrinėjamu juridiniu asmeniu per kitose valstybėse veikiančias bendroves, arba nagrinėjamo juridinio asmens patronuojančių bendrovių Lietuvos Respublikoje veikiančios dukterinės bendrovės Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo prasme;

7. kiti kontrolės ar priklausomybės santykiais su nagrinėjamu juridiniu asmeniu susiję fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie verčiasi elektroninių ryšių veikla Lietuvos Respublikoje ar kurių veiksmai daro įtaką arba ketinimai, jeigu būtų įgyvendinti, galėtų daryti įtaką ūkinei veiklai Lietuvos Respublikoje.

Laikoma, kad ūkio subjektą sudaro visi su nagrinėjamu juridiniu asmeniu pagal anksčiau išvardintus principus susiję juridiniai asmenys.